

Η ΓΑΛΑΤΕΙΑ

(Συνέχεια. Ἴδε Φυλλ. 58.)

—o—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'. (*)

Πότε θ' αξιωθῶ νὰ ζῶ εἰς ἀγρούς; πότε θὰ γείνω κύριος οἰκίσκου εἰς συκᾶς τεθαμμένου; ἐπεθύμουν νὰ ἦτον πλησιέστατα ἐπαυλῖς, κῆπος, λειμῶν καὶ μελισσῶν κυψέλλαι· ῥύαξ ἔρπων ὑπὸ ῥοδοδάφνης νὰ περικυκλῶν τὸ κράτος μου, καὶ αἱ ἐπιθυμίαι μου νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὸν ῥύακα τοῦτον. Ἐνταῦθα θὰ διήγον ἡμέρας εὐδαίμονας, ἐργαζόμενος, περιδιαβάων, ἀναγινώσκων θὰ διήγον ὅλην μου τὴν ζωὴν. Νὰ εἶχον νὰ ζῶ καὶ νὰ χαρίζω ἀκόμη, διότι ἀνευ τούτου, εἰς οὐδὲν ὁ πλοῦτος, οὐδὲν, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ζῆ μόνον δι' ἑαυτόν. Καὶ ν' ἀπῆλθον πάντων τούτων τῶν ἀγαθῶν μετ' ἀγαθῆς καὶ φίλης συζύγου, καὶ νὰ ἐβλεπα τὰ τέκνα μου παίζοντα ἐπὶ τῆς χλοερᾶς πεδιάδος, καὶ ἀμιλλώμενα ποῖον πρῶτον νὰ τρέξῃ καὶ ἐλθὸν νὰ πέσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς του· τοιοῦτοτρόπως ζῶν θὰ διήγειρον τὸν φθόνον τῶν φθονητῶν βασιλέων τοῦ κόσμου.

Τοιαύτη ἦν ἡ τύχη τῶν ποιμένων, ὧν γράφω τὴν

(*) Παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης ν' ἀναγνώσῃ εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον Δρακίων καὶ Σιλβία ἀντὶ τῶν ἡμεροτημέων Δρακίων καὶ Σιλβερίας.

ἱστορίαν γλυκὺς γάμος ἔστερε σχεδὸν πάντοτε μακρὸν πάθος. Ὁ Δρακίων, ἐραστής τῆς Σιλβίας, ἐμελελε μετ' ὀλίγον νὰ νυμφευθῇ. Ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς δὲ τοῦ ἡλίου πάντες οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου καὶ τῶν πέριξ εὐρίσκοντο ἤδη εἰς τὴν ὠρισμένην θέσιν, κρατοῦντες ὁ μὲν στεφάνου; ἵνα κοσμήσῃ τὴν θύραν τῆς οἰκίας τῶν μελονύμφων, ὁ δὲ διὰ τοῦ τυμπάνου καὶ τοῦ αὐλοῦ του ἔτερπεν αὐτοὺς μετ' ἡμετέρας κῶμον· ἐδῶ ἠκούετο ὁ ἀγροτικὸς αὐλὸς, ἐκεῖ τὸ ἐναρμόνιον βάρβιτον, καὶ ἀπώτερον τὸ ἀρχαῖον ψαλτήριον· οὗτος ἀνεδείκτο ταινίαις τοὺς κροτάφους του, ἐκεῖνος ἐκόσμηε δι' ἀνθοδέσμης τὸν πῖλον του, ἕκαστος ἐπεθύμει ν' ἀρέσῃ εἰς τὴν ἐρωμένην του, καὶ πάντες ἦσαν εὐθυμοὶ διὰ τε τὸν ἐρωτὰ των καὶ διὰ τὸν γάμον.

Οἱ δὲ νεόνυμφοι ἀνυπομόνως περιμενόμενοι ἐφάνησαν τέλος, ἐνδεδυμένοι τὴν λαμπροτέραν στολὴν των. Τὴν μὲν Σιλβίαν συνώδευον ἡ Γαλάτεια καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, τὸν δὲ Δρακίωνα περιστοίχιζαν οἱ ποιμένες καὶ ὁ Ἑλικίων. Ἐν τοιαύτῃ τάξει ἐχώρει πρὸς τὸν ναὸν ἡ ἀξιέραστος ἐκείνη συνοδία ἐν μέσῳ παντοειδῶν μουσικῶν ὀργάνων. Μετὰ δὲ τὴν περὶ αἰωνίας πίστεως καθομολόγησιν, οἱ δύο σύζυγοι ἐπὶ ἀνήλθον διὰ τῆς ἀγορᾶς, ἐν ᾗ αἱ παρθένοι πάσαι ἐσπευδον νὰ προσφέρωσι εἰς τὴν νύμφην τὰ ὠρισμένα δῶρα, ἡ μὲν κανοῦν ὀπωρῶν, ἡ δὲ ἐν τῷ πῖλῳ τῆς ἀρτίτοκα ὡὰ τῶν ὀρνέθων τῆς, ἄλλη ὄρνιν καὶ ἄλλη ἀλέκτορα. Πάσαι προσφορὰν τινα ἀνάλογον ἐκάστη τῆς καταστάσεώς της.

Ἐρεχθῆς δὲ καὶ ἡ Γαλάτεια πλησιάσασα προσέφερα δύο περιστερὰς, συλληφθείσας πρὸ μικροῦ διὰ βροχίου

ὑπό τινος ὑπηρετοῦ τοῦ πατρὸς της, ἃς ἡ ποιμενίς, φοβουμένη μήπως τὰς βλάβη, ἀπαλῶς καὶ μόλις ἐκράτει διὰ τῶν δακτύλων της, ἐν ᾧ τὰ λευκὰ πτεροῦσιν, τὰ ροδόχροα ῥάμφη των διέρρευον ἀπαύστως μεταξὺ τῶν δακτύλων της· φθᾶσα δὲ μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν Σιλβίαν, καὶ χαριέντως αὐτὴν προσαγορεύσασα, ἰδοῦ, τῇ λέγει, ἀγαπητῆ μου φίλη, πτηνὰ θέλοντα νὰ ζῶσι μεθ' ὑμῶν· σὲ παρηκλῶ νὰ τὰ δεχθῆς· ὅλαί αἱ σύζυγοι πρέπει νὰ παρέχωσιν εἰς αὐτὰ ἄσυλον. Καὶ τοιαῦτα λέγουσα προσφέρει τὰ πτηνὰ, ἅτινα ὠρεληθέντα ἀπὸ τὴν περίστασιν, ἐν ᾧ ἡ Σιλβία ἐξέτεινε τὰς χεῖράς της νὰ τὰ λάβῃ, καὶ ἡ Γαλάτεια ἤνοιγε τὰς ἐδικάς της, ἀπέπτησαν πτερυγίζοντα καὶ ὑψώθησαν εἰς τὸν ἀέρα. Τοῦτο ἐξέπληξε τὴν Σιλβίαν καὶ ἔθλιψε τὴν Γαλάτειαν. Ἀμρότεραι δὲ παρηκολούθουν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ πτηνὰ, ἅτινα μετ' ὀλίγον ἐγένοντο ἀφανῆ. Τότε ἀμρότεραι ἐθεώρησαν ἀλλήλας ἐν σιωπῇ, καὶ πάντες ἐγέλων, πλὴν μόνος τῆς Γαλατείας.

Ὁ Ἐλικίων πλησιάζει πρὸς αὐτὴν τότε, τὰ πτηνὰ ταῦτα, τῇ λέγει ταπεινῇ τῇ φωνῇ, πρὸς τιμωρίαν σου ἔφυγον, διότι δὲν τὰ ἐπεμελεῖσθε· ἀλλὰ θὰ αἰσθανθῶτε τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ σὲ ἴδωσι καὶ πάλιν, καὶ εἰμι βέβαιος ὅτι θὰ ἐπιστρέψωσι.— Ἀδιαφορῶ, εἶπεν ἡ Γαλάτεια, καὶ παρηγοροῦμαι ὅτι εἶνε εὐτυχέστερα. Ἐν τούτοις πᾶραυτα πέμψασα ἔφερεν ἀπὸ τοῦ ποιμνίου ὠρᾶιον ἀρνίον πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν περιστερῶν.

Προσφερομένων δὲ τῶν δώρων, πολλαὶ τράπεζαι ἦσαν παρατεθειμέναι ὑπὸ σκιαδᾶς ἐκ φύλλων, κεκαλυμμέναι ἀπὸ παντὸς εἶδους βρωμάτων. Ὁ πανηγυρίζων Δρακίων ἐκάθισε τὰς μητέρας τοὺς γέροντας καὶ τὰς παρθένους κατὰ τάξιν, τὰ δὲ παιδιὰ ἀφῆκεν ἵνα ὑπηρετῶσι κατὰ τὴν τράπεζαν. Μακρότερα δὲ ἐτοποθετήθησαν οἱ μουσικοὶ ἐπὶ τῶν πίθων θεατροειδῶς διατεθειμένων. Ἡ μουσικὴ συμφωνία ἤρχισε τότε, διακοπτομένη πολλαίς ἀπὸ χαρμωσίνους φωνάς· ἡ φαιδρότης, καὶ ἡ εὐθυμία λάμπουσιν εἰς ὅλων τὰ πρόσωπα· ὁμιλοῦσιν, ἀκούουσι, γελῶσι πάντες συγχρόνως· καὶ πάντες εἶνε εὐχαριστημένοι, πάντες εὐτυχεῖς ὡς ἂν ἕκαστος ποιμὴν αὐτὸς πρὸ ὀλίγου εἶχε νυμφευθῆν τὴν ἐρωμένην του. Ὅπως δὲ μὴ ἐλλείψῃ κατὰ τὴν πανηγυρίαν οὐδὲν εἶδος εὐθυμίας, ὁ Δρακίων ἐπρότεινε μετὰ τὴν τράπεζαν ἀγῶνα μεταξὺ τῶν ποιμένων, καὶ ἡ Σιλβία λαβοῦσα τὸν στέφανόν της προσέθηκεν αὐτὸν ἄθλον πρὸς τὸν ὅστις ψάλλῃ καλλιτέραν τὴν ἐρωμένην του. Τότε τὰ μουσικὰ ὄργανα ἐπαυσαν, καὶ αἱ μὲν νέαι πᾶσαι ἐρρίψαν βλέμμα πρὸς τοὺς μνηστήρας των, οἱ δὲ ποιμένες παρεσκευάζοντο νὰ τραγωδήσωσι. Καὶ αὐτὸς ὁ Ἐρατορὸς ἠθέλησε νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ στάδιον, ἀλλ' ἄμα εἶδε τὸν Θύρσιν ἐγεθῆντα, ἐκάθητε· διότι οὐδεὶς μετ' ἐκείνου ἐτόλμα νὰ συναγωνισθῇ. Μόνος δ' ὁ Ἐλικίων, Ποιμὴν, τῷ λέγει, δὲν ἀξίω μὲν νὰ διαμφοσθῆται μετὰ σοῦ περὶ τοῦ βραδείου, ἀλλὰ θέλω νὰ ἐξυμνήσω τὴν ἐρωμένην μου. Τότε, βαθείας σιωπῆς κατὰ τὴν ὁμιλίαν ἐπεληούσης, οἱ δύο ἀντίζηλοι ἐψάλλον ἐξ ὑπαικοῦσιν τοὺς λόγους τούτους:

Θύρσις.

Τὴν πυρκαϊάν ἐντός μου δὲν ἰσχύω ν' ἀποσβέσω·
δεῖνάς φλόγας τῆς Φιλλίδος μ' ἤναψαν τὰ θεῖα κάλλη.
Πλὴν τ' ὠρᾶιον τοῦτο ῥόδον μεταξὺ σας, φίλοι! θάλλει,
ἀρῶν τ' ὄνομά της εἶπον, ἄλλο τί νὰ σὰς προσθέσω;

Ἐλικίων.

Τ' ὄνομα αὐτῆς ποῦ μ' ἔχει εἰς εὐδαίμονας ἀλύσεις,
εἰς τὰ ἐλκωμένα βάθη τῆς καρδίας μου θὰ θάψω.
Φεῖν· οὐδὲ τὰ θέλγητρά της δὲν τολμῶ νὰ περιγράψω·
κορυφῆς τοῦ κάλλους εἶνε καὶ τὴν ἐνοεῖτ' ἐπίτης.

Θύρσις.

Τὸ ὠρᾶιον πρόσωπόν της ἔχει τὴν χροιάν τοῦ μήλου,
αἱ ὄφρυς αὐτῆς αἱ μαῦραι σχηματίζουσι τόξ' ἀψίδος.
Γοητεύει τὰς καρδίας καὶ ἐν βλέμμα τῆς Φιλλίδος,
καὶ αἱ καρδίαι τὴν λατρεύουσι μετ' ἐνθουσιώδους ζήλου.

Ἐλικίων.

Ἡ χροιά της στιλπνοτέρα εἶνε τῆς λευκῆς χιόνος,
καὶ μ' ἐρύθημα τοῦ ῥόδου ζωγραφοῦντ' αἱ παρειά της·
τὴν στιλπνότητα δὲν χάνει ἡ λευκὴ χιών ποτέ της,
καὶ ἐρυθρίᾳ τὸ ῥόδον κ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χειμῶνος.

Θύρσις.

Δύο ἔτη δοῦλον μ' ἔχει ἡ ἀγγελικὴ μορφή της·
ἄμα μ' ἐρρίψαν ἐν βλέμμα οἱ ὠρᾶιοι ὀφθαλμοὶ της,
μ' ἐλκυσαν καὶ με ἐλκύουν, ὡς τὸν σίδηρον μαγνήτης,
καὶ ἡ ἄλυσίς μου εἶνε κόμη ἡ χρυσαρωτὴ της.

Ἐλικίων.

Ἐρωσ τῶν ψυχῶν ὁ ἄρχων, με φαρέτρην εἰς τὴν χεῖρα,
εἰς τοὺς δύο ὀφθαλμοὺς της κάθηται καὶ με τοξεύει,
καὶ ἡ φίλη μου ὁπότεν ἤ με βλέπῃ ἢ με νεύῃ,
ἡ οὐράνιος μορφή της παραδείσου πνέει μῦρα.

Θύρσις.

Μυριάς εἰκονίζει κάτοπτρον συνθετραυμένον
τὴν αὐτὴν μορφήν, καὶ τέρπει τὸν θεώμενον μεγάλως.
Οὕτως εἰς τὴν τετραυσμένην τὴν καρδίαν ταύτην μένον,
εἰκονίζεται παντοίως τῆς Φιλλίδος μου τὸ κάλλος.

Ἐλικίων.

Ὡς τὸ πρόβατον βελάει τὴν ἀμνάδα περιμένει,
ὡς προσμένει γῆ ἀυχμῶτα ὄροσον πρωινήν τὸ θέρος,
οὕτω τὴν ζητεῖ με γόους ἡ ψυχὴ μου τεθλιμμένη,
κ' ἐνὸς βλέμματός της ὄροσον ὁ θερμὸς μου ζητεῖ ἔρωσ.

Θύρσις.

Εἰς τὴν φίλην μου νὰ δώσω μέλλω εἰς τὴν ἑορτὴν της
δύο μόσχους λευκοστίκτους, τετραμμένους με φροντίδα.
Ἀντ' αὐτῶν δὲ θέλω λάβεαι ἀπὸ τὴν καλὴν Φιλλίδα
τοὺς κυάνους ὅπου στέφουσι τὴν ὠρᾶϊαν κεφαλὴν της.

Ἐλικίων.

Εἰς τὴν προσηφίλ θεάν μου οὐδὲν ἔχω νὰ δωρῆσω,
εἰμὴ τὸν πιστόν μου κύνα καὶ καρδίαν τὴν θερμὴν μου·
τὴν καρδίαν μου δὲν ἔχω πλέον εἰς διάθεσίν μου,
τὸν δὲ κύνα μου προθύμως θὰ τῇ τὸν παραχωρῆσω.

Καθὼς δ' οἱ δύο ποιμένες ἐπαυσαν τραγωδοῦντες,
ἡ Σιλβία δισταζούσα ἠθέλησε νὰ προσέρῃ δύο βρα-
δεία. Τὰ προτερήματά της, λέγει πρὸς αὐτοὺς, εἶνε
ἴσκα. Ἐπειδὴ δὲ δὲν τολμῶ οὐδὲ δύναμιν νὰ ἐκλέξω
εἰς ποῖον ἐκ τῶν δύο ἀνάκει τὸ βραδεῖον, ἃς λάβῃ
ἕκαστος ὑμῶν δάφνης κλάδον, καὶ συγκατανεύσατε
νὰ προσφέρω τὸν στέφανον εἰς τὴν καλλιτέραν μου
φίλην· καὶ συγχρόνως προτέφραεν εἰς μὲν τὸν Θύρσιν
καὶ τὸν Ἐλικίονα δύο στεφάνους ὁμοίους, πρὸς δὲ
τὴν Γαλάτειαν στραφείσα, ἔθηκεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
της τὸν στέφανον τῶν ἀνθέων. Καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν

πραΐν ταύτην ἢ μουσικὴ ἔδωκε τὸ σημεῖον τοῦ χοροῦ. Ὁ Ἐλικίων ἐλθὼν τότε, παρακαλεῖ τὴν Γαλάττειαν νὰ χορεύσῃ μετ' αὐτοῦ. Ἡ ποιμενὶς ἐρυθρίασε μὲν κατὰ πρῶτον, ὅμως συγκατατέθη. Ἡθέλετε εὐχαριστηθῆν, εἶπεν ὁ Ἐλικίων μὲ ταπεινὴν φωνήν, ἐάν ὁ Θύρσις μόνον ἐλάμβανε τὸ βραβεῖον; ὄχι, ἀπεκρίθη ἡ Γαλάτεια· θὰ ἐλυπούμην διὰ τὴν τιμὴν τοῦ χωρίου μας ἂν σ' ἐβλεπον ἡττημένον ὑπὸ ξένου. Μετὰ τὰς ὀλίγας δὲ ταύτας λέξεις δὲν ἐτόλμησαν πλέον νὰ ὀμιλήσωσι.

Ἐπελθούσης δὲ τῆς νυκτός, πάντες ἦλθον νὰ δειπνήσωσιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Δρακίωνος πλὴν τῆς Γαλατείας, ἀπελθούσης μετὰ τῆς Ἀνθοῦς καὶ τῆς τεθλιμμένης Θεκνοῦς εἰς τὴν οἰκίαν των. Ἄμα δ' αἱ τρεῖς ἀνεχώρησαν, ὁ Ἐλικίων διευθύνθη πρὸς τὴν καλύβην του μετὰ τοῦ Ἐράστρου, Θύρσιος καὶ τοῦ Δάμονος, διότι οἱ δύο τελευταῖοι ἦσαν πρὸ πολλοῦ φίλοι τοῦ Ἐλικίωνος, τοῦ ὁποῦ ἐγνώριζον τὸν ἔρωτα καὶ τὴν θλίψιν.

Δὲν εἶχον δὲ ἀκόμη προχωρήσει πολύ, ὅτε διαβαίνοντες ὑπὸ τὰς ὑπωρείας ἀρχαίου τινὸς ἐρημιτηρίου κειμένου ἐπὶ μικροῦ λόφου ἤκουσαν φθόγγον πικτίδος (ἄρπας). Ἄς σταθῶμεν, λέγει πρὸς τοὺς ὁδοιπόρους τοῦ Ἐράστρου, ν' ἀκούσωμεν τὴν φωνὴν νέου τινὸς πρὸ δεκαπέντε περίπου ἡμερῶν ἐλθόντος καὶ μονάζοντος ἐνταῦθα, μεθ' οὗ πολλὰκις ἦλθον εἰς συνέντευξιν ἀναγκασθέντος. ὡς νομίζω, ἀπὸ μέγα δυστύχημα νὰ ἀρνήθῃ τὸν κόσμον καὶ ἐὰν ἡ Γαλάτεια ἐμμένῃ βασανίζουσά με, ἀπεφάσισα νὰ ἔλθω καὶ νὰ μονάσω μετ' αὐτοῦ.

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ἐράστρου ἐνέπνευσαν ἐπιθυμίαν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ποιμένας νὰ γνωρίσωσι τὸν Ἐρημίτην διὸ καὶ ἀναβαίνοντες ἐν σιωπῇ τὸν λόφον εἶδον νέον τὸ εἰκοστὸν δεύτερον περίπου ἄγοντα τῆς ἡλικίας ἔτος, καθήμενον ἐπὶ ἀπορρώγος (τεμαχίου βράχου), ἐφόρει δὲ χονδρὸν μάλλινον ὕφασμα, σχοινίον ἀντὶ ζώνης φέρων, γυμνήπους καὶ ἀνυπόδητος, καὶ εἰς τὰς χεῖρας κρατῶν πικτίδα γοερῶς φθεγγομένην· οἱ κάθυγροι ὀφθαλμοὶ του ἦσαν ἐστραμμέοι πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐν ᾧ ἀπὸ τὰς παρσιᾶς του κατήρχοντο δύο μεγάλαι πηγαὶ δακρῶν. Ἡ σιωπὴ τῆς νυκτός, ἡ ἐξησθενημένη λάμψις τῆς Σελήνης, ἡ σεβαστὴ τοῦ ἐρημιτηρίου φρίκη, τὰ πάντα ἐφαίνοντο διατιθέμενα τὴν ψυχὴν εἰς τοὺς λυπηροὺς τόνους τοῦ ἐρημίτου, ὅστις ἀφ' οὗ τοὺς ἀντεχαιρέτισε λαβῶν μετ' ὀλίγας στιγμὰς τὴν πικτίδα του ἔψαλε ταῦτα:

Ματαίᾳ ἢ πρὸς τὸν Θεὸν οἰκτρὰ μεμψιμοιρία,
 Ἦν καθ' ἑκάστην μὲ κλαυθμούς καὶ θρήνους ἀπευθύνω·
 Ἐκτός τῆς εὐσπλαχνίας του κατήντησα νὰ μείνω,
 Καὶ τύχη κ' ἔρωα καὶ αὐτὴ ἀκόμην ἢ φιλία
 Συνώμωσαν πρὸς ὀλίψιν μου καὶ πρὸς ταλαιπωρίαν...
 Νὰ πῶ μ' ἔχ' ἢ μοῖρά μου βεβαίως πεπρωμένον,
 Τοῦ βίου τὸ ποτήριον μὲ ὀλίψις μεμιγμένον,
 Ζωὴν νὰ ζῶ μὲ ὤρισεν ἀζῆτων, ἀθλίαν.

Φίλι' ἀγνή καὶ ἱερά! ὦ! παῦσον τὰ δεινὰ μου.
 Ἀπόδος μοι τὴν ἡσυχον ζωὴν μου τὴν προτέραν,
 Νὰ πνέω αὔραν ἔρωτος καὶ λύπης ἐλευθέραν!...
 Ναί! σὺ, ἢ πρώην φίλη μου καὶ σήμερον ἔχθρά μου,

Τὸ ἅγιόν σου βάλαμον εἰς τὴν ψυχὴν μου χύσε,
 Τὴν ἄψινθον τοῦ βίου μου μετὰβαλε εἰς μέλι,
 Ἡ τῆς ὀργῆς σου κατ' ἐμοῦ ἐκκένωσον τὰ βέλη,
 Καὶ λύχνον μου τὸν τρέμοντα ὀλοελεῶς κἂν σβύσει!..

Ἄμα ὁ ἐρημίτης ἐσιώπησεν, ἡ κεφαλὴ του ἐκλίνθη ἐπὶ τοῦ ὤμου του, αἱ χεῖρές του ἀφήσασαι τὰς χορδὰς τῆς πικτίδος ἡμέρα κατέπεσαν πρὸς τὰ πλευρά του. Οἱ δὲ ποιμένες σπεύδουσι πρὸς βοήθειάν του ὁ Ἐραστρὸς τὸν ἀναλαμβάνει εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ μόλις ὁ ἐρημίτης συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν, ὅστις, ἀφ' οὗ πολὺν χρόνον τὸν παρετήρησεν, ὡς ἀπὸ βαθέος ἐγερθεὶς ὕπνου, Ποιμὴν, τῷ λέγει, αἱ περὶ ἐμοῦ μερίμναι σου ἐπαυξάνουσι μόνον τὰ δεινὰ μου, ἀνθ' ὧν κενὴν μόνον εὐγνωμοσύνην δύναμαι νὰ σοὶ παρέξω. Δύνασαι, εἶπεν ὁ Θύρσις, νὰ μᾶς διακοινώσῃς τὸ αἴτιον τῆς δυστυχίας σου ἢ τρυφερὰ φιλία, ἣν ἤδη μᾶς ἐνέπνευσες, εἶνε ἄξια τοιαύτης ἐμπιστοσύνης. Ἄχ! ἢ φιλία!.. ἐπανελάθεν ὁ ἐρημίτης· τί λέξεις σὲ δῖεφυγε! Ἄλλ' ὅμως θὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν σας, τοσοῦτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον εἶμαι ὑποχρεωμένος· ἐπειδὴ ὅσάκις καταφεύγω εἰς τὸ χωρίον σας, ζητῶν τὴν ἀπολύτως ἀναγκαίαν τροφήν πρὸς συντήρησιν τῆς ἀθλίας ζωῆς μου, μοὶ προσφέρουσι πάντοτε περισσότερον παρ' ὅτι ἔχω ἀνάγκην· καὶ ἐπειδὴ εἰς ὑμᾶς χρεωστῶ τὴν ζωὴν μου, δίκαιον εἶνε νὰ σᾶς καταστήσω καὶ τῶν δεινῶν μου εἰδήμονας. Τοιαῦτα λέγοντα τὸν περιεκύκλωσαν οἱ ποιμένες, ὡς ἐφεξῆς τὰ δεινὰ του ἐξιστοροῦντα.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἐνδοξον πόλιν τοῦ Χέρες, τῆς ὁποίας τοὺς κατοίκους ἡ Ἀθηναῖα καὶ ὁ Ἄρης πάντοτε ἐπροστάτευσαν, εἶξεν νέος τις ἱππότης Θιμβρίων ὀνομαζόμενος, οὗτινος ἡ μεγάλη ἀνδρεία ἦτο τὸ ἐλάχιστον τῶν προτερημάτων του. Ἀπὸ ἀκαταγώνιστόν τινα συμπάθειαν πρὸς αὐτὸν συρόμενος, μετεχειρίσθη ὅλας μου τὰς δυνάμεις νὰ ἐπιτύχω τὴν φιλίαν του, καὶ τὸ κατώρθωσα. Ἡ πόλις ἅπασα ἐλησμόνησε πάραυτα τὰ ὀνόματα τοῦ Θιμβρίωνος καὶ Φαβιανοῦ, τοῦτο εἶνε τὸ ὄνομά μου, καὶ μᾶς ἐκάλουν ἀπλῶς οἱ δύο φίλοι.

Δικαίως ἠξιώθημεν τοιαύτης ἐπιφάνου ἐπωνυμίας, καθότι τὰ ὠραία τῆς ζωῆς μας ἔτη παρήρχοντο ὡς στιγμαὶ· μόνη ἡμῶν ἐνασχόλησις ἦτο αἱ πολεμικαὶ ἀσκήσεις, ἀντὶ τῆς πρότερον θήρας, τὸ πάθος μας ἦτο ἡ φιλία. Ἡ τοιαύτη εὐτυχία διήρκεσε μέχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ὀλεθριωτάτης πασῶν τῶν ἡμερῶν τοῦ βίου μου, καθ' ἣν ὁ Θιμβρίων ἦλθεν εἰς ἐπίδα μετὰ τινος ἱππότηου Πρανσίλου. Ἐπειδὴ δὲ ἠναγκάσθη ὁ φίλος μου ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του ν' ἀπαμακρυνθῆ, ἀπερχόμενος ἔγραψε πρὸς τὸν Πρανσίλον, ὅτι ἔρχεται εἰς Νεάπολιν, ὅπου προθύμως τὸν περιμένει νὰ δώσωσι πέρας τῆς μεταξύ των διαφορᾶς ὅπως ἀρμόζει εἰς εὐγενεῖς. Ἐγὼ δ' ἀσθενῶν τότε δὲν ἠδυνήθην μὲ λύπην μου νὰ παρακολουθῶ τὸν φίλον μου, ἀφ' οὗ ἀπεχωρίσθην, χύσας μετ' αὐτοῦ πικρὰ δάκρυα· τῷ ὑπεσχέθην ὅμως ὅτι ἄμα ἡ ὑγεία μου μοὶ τὸ ἐπιτρέψῃ, θέλω σπεύσειν πρὸς ἐντάμωσίν του. Ἄλλ' ἠσθάνθην ἀμέσως ὅτι ἡ ἀπουσία του μὲ κατέτρωχε περισσότερον

ἀπὸ τὴν ἀσθένειάν μου, καὶ γνωρίζων ὅτι ὑπῆρχον ἐν Γαδεΐροις τέσσαρες λιθουρίδες (galères) (1) ἀποπλέυσται δι' Ἰταλίαν, ἀπεφάσισα νὰ ἐπιβιβασθῶ ἐν αὐταῖς, ἐνθάρρυνθεις περισσότερον ἀπὸ τὴν φιλίαν παρὰ ἀπὸ τὰς ἐκλιπούσας δυνάμεις μου. ὄθεν ἐπιβιβασθῆναι καὶ οὐριοδρομῶν ἔφρασα ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν εἰς Νεάπολιν.

Ὅτε ἔφρασα εἰς τὸν λιμένα ἤτο νύξ· ἀποβιβασθῆναι λοιπὸν εἰς τὴν ξηρὰν ἤκουσα, ὁδὸν τινα διερχόμενος, κλαγγὴν ξιφῶν, καὶ παρατηρήσας εἶδον ἀνθρωπὸν ἐπερειδόμενον τὰ νῶτα ἐπὶ τοίχου, καὶ μόνον ὑπερασπιζόμενον κατὰ τεσσάρων δολοφόνων. Καί τοι μὴ εἰδὼς σπεύδω εὐθὺς εἰς βοήθειάν του, παρακλουθόμενος ἀπὸ πολλοὺς ὑπηρέτας μου, καὶ εὐθὺς οἱ ἀνδρῶν ἐκεῖνοι ὑποχωροῦσιν εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἔφοδον. Τότε τρέχω πρὸς τὸν ἀγνωστον ἄνθρωπον, τὸν ὀμιλῶ, καὶ προσβλέψας βλέπω τὸν Θιμβρίωνα, ὃν περιλαβὼν εἰς τὰς ἀγκάλας μου ἔσφιγγον, καταβρέχων αὐτὸν μὲ δάκρυα. Ἀλλὰ πολὺ ἀκριβὰ ἐπλήρων τὴν χαρὰν τόσον γλυκεῖας ἐνώσεως, διότι ὁ φίλος μου ἦτο τετραχυματισμένος, καὶ συγκινηθεὶς ἐτι μᾶλλον ἐκ τῆς παρουσίας μου ἀπώλεσε πάσας τὰς δυνάμεις του, καὶ λελειποθυμημένος καὶ ὄλως καθημαγμένος ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ἄνευ ἀναβολῆς πέμπω ζητῶν ἰατρικὴν βοήθειαν, καὶ ἕως νὰ φθάσῃ ὁ χειρουργὸς συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν, καὶ μῶλις βεβαιωθεὶς ὅτι ἡ πληγὴ δὲν εἶναι θανατηφόρος παραγορήθη. Τὰς χεῖράς μας δὲ ἀντὶ φοβίου παρασχόντες μετεκοιμήσαμεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπου ἐμάθομεν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς δολοφονίας.

Ὁ Θιμβρίων δηλονότι φθάσας εἰς Νεάπολιν εἶχεν ἐγχειρίσειν ἐπιστολάς ἐξ Ἰσπανίας πρὸς τινὰ τῶν προϋχόντων τῆς πόλεως, οὗτινος ἡ οἰκογένεια ἦτον Ἰσπανικὴ. Ἐποδεχθεὶς ὁ ἀξιόερατος φίλος μου ὡς συμπολίτης εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ προϋχόντος ἐτρώθη ἀπὸ τῆς κάλλης τῆς πρωτοτόκου θυγατρὸς τοῦ Νισίδης, τῆς ὠραιότητος ἅμα καὶ συνετιωτάτης πασῶν τῶν Νεαπολιτιδῶν. Τὸ δὲ σέβας καὶ ἡ δειλία του δὲν τῷ ἐπέτρψαν ποτε νὰ ὁμολογήσῃ τὸν ἔρωτά του. Ἄλλος δὲ τις Ἰσπανὸς Πρίγγιψ, ἔραστὴς τῆς Νισίδης, προμαντεύων ὅτι εἶχεν ἀντίζηλον, καὶ φοβούμενος τόσον τὴν ἀνδρίαν ὅσον καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ Θιμβρίωνος συνέλαβε τὴν ἀγενῆ ἰδέαν νὰ τὸν δολοφονήσῃ.

Τὸ συμβεβηκὸς δὲ τοῦτο διαθρυλληθὲν καθ' ὅλην τὴν πόλιν, ἔφρασε καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ πατρὸς τῆς Νισίδης, ὅστις παροργισθεὶς ὅτι ἐνείχετο ἐν τούτῳ καὶ τὸ ὄνομα τῆς θυγατρὸς του ἀπηγόρευσε ἀυστηρῶς εἰς τε τὸν Πρίγγιπα καὶ τὸν φίλον μου νὰ μὴ ἰδῶσι δευτέραν φορὰν τὸ κατώφλιον τῆς θύρας του.

Ἡ ἀπαγόρευσις βέβαια αὕτη ἦτο ἀλγεινότερα εἰς τὸν Θιμβρίωνα ἀπὸ τὴν πληγὴν του, καταβιβρωσκομένου ἀπὸ πᾶθος, ἐπαυξαινόμενον καὶ ἀπὸ ἄλλα διάφορα αἰτία· λυπούμενος δὲ ὅτι δὲν ὁμολογήσῃ τὸ πρᾶγμα παρρησιαί, ὅταν ἦτο καιρὸς, ἠθέλησεν ἤδη νὰ δοκιμάσῃ κατὰ πῶσον τιμᾶται ἀπὸ τὴν Νισίδα.

Ὅλα τὰ μέτα τῷ ἐφαίνοντο συντελεστικά, καὶ τὰ

αὐτὰ πάλιν ἀδύνατα· ἔγραψεν ἑκατὸν ἐπιστολάς, καὶ πάλιν τὰς ἔσχίζε, καὶ μυρία τοιαῦτα ἀκατόρθωτα σχέδια διεδέχοντο ἀλλήλα τὸ πνεῦμά του. Ἐν ᾧ λοιπὸν τσαῦται ἀνευχίαι τσαῦται λύπαι ἐρλόγησαν τὴν πληγὴν τοῦ φίλου μου, καὶ ὁ κίνδυνος ἐφάνετο ἀφευκτος, ἀπεφάσισα εὐρῶν τρόπον νὰ εἰσδύσω εἰς τὴν οἰκίαν τῆς φίλης του, καὶ νὰ τὸν σώσω.

Ἐπὶ τούτῳ λοιπὸν ἐνδύθεις ὡς αἰχμάλωτος ἄρτι λυτρωθεὶς, καὶ λαβὼν κιθάραν περιηχομένην πᾶσαν ἐσπέραν τὴν οἰκίαν τῆς Νισίδης, ψάλλον παθητικὰ τινὰ ἄσματα, καὶ νομιζόμενος ὡς τις αἰχμάλωτος Ἰσπανὸς διαφυγὼν χειρὰς ἀπίστους. Τὸ ὄνομά μου εὐθὺς ὡς τοιοῦτου ἀντήχησε καθ' ὅλην τὴν πόλιν, καὶ πάντες ἔδραμον νὰ ἀκούσωσι τοὺς παθητικωτάτους φλόγγους κιθάρας μουσικοῦ τινος αἰχμαλώτου, ἐν οἷς καὶ ὁ πατήρ τῆς Νισίδης, ὃς προσκλήσας με εἰς τὴν οἰκίαν του παρεκάλει νὰ κρούσω τὴν κιθάραν μου. Ἐνταῦθα πρῶτον εἶδον τὴν Νισίδα, ἐνταῦθα ἀπώλεσα τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ζωῆς μου, καθότι τολμήσας ν' ἀντιβλέψω τὸ οὐράνιον ἐκεῖνο πρόσωπον, τὸ χαριέστατον ἀνάστημα καὶ τοὺς γλυκυτάτους ὀφθαλμούς, ὧν ἡ λάμψις ἦτο συγκερασμένη δι' ἑλαφοῦ τινος μεγαγχολίας ἀπεικονίσματος, ἠσθάνθη παρὰ τὰ τὸ φάρμακον περιτρέχον τὰς φλέβας μου, καὶ εἶδον ὅτι ἦτον ἀνάγκη νὰ φύγω· ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην πλέον, καὶ μόνη ἡ στιγμή ἐκείνη μὲ κατέστησεν ὡς καὶ τὸν Θιμβρίωνα ἀσθενῆ. Οἱ προσκαλέσαντές με δὲν ἔπαυον παρακαλοῦντες νὰ τραχηθῶ, ἀν καὶ μῶλις ἠδυνάμην νὰ ὀμιλήσω. Ἐνδοῦς τέλος εἰς τὰς παρακλήσεις τῶν ἐξελεξάμην Ἀνατολικὸν τι ἄσμα, ὅπερ εἶχον μάθει ἀπὸ αἰχμαλώτου Πέρσην.

Ἐνταῦθα οἱ ποιμένες πάντες ἐπιμόνως παρεκάλεσαν τὸν ἐρημίτην νὰ τοῖς τὸ ἐπαναλάβῃ, ὅτε καὶ ἀνλαβὼν τὴν ἄρπαν του ἐψαλλε μὲ φωνὴν γλυκεῖαν τὰ ἑξῆς:

Εὐδαίμων ὁ Ἐρμύλος ἠγάπα τὴν Εἰρήνην,
ὁ ἔρωσ μεταξὺ τῶν σφοδρῶ ἀντανεκλάτο,
πᾶν δ' ἐκτὸς τούτου πάθος ἐντὸς τῶν ἑοικωμάτων,
κ' ἐπέρα ἡ ζωὴ τῶν μ' ἀγάπην καὶ γαλήνην.
Ἀλλὰ τῶν ἐραστῶν μας ἡ μοῖρα κ' εὐτυχία
εἰς ῥόδου συνεδέθη ἐν φεῦ! ἐν μόνον φύλλον.
Νὰ ὀλίψη τὴν Εἰρήνην, νὰ σφάξῃ τὸν Ἐρμύλον.
λεπτὴ ῥιπὴ Ζεφύρου ἐξήρκει μόνον μία.

—ο—

Ἐν ὅσῳ διετῆρει αὐτὸ τὰ πέταλά του,
καὶ ἡ ζωὴ ἐπέρα ἀνοῦσα τοῦ Ἐρμύλου
ἡ ἀπαίσια πτώσις ἐνὸς πλὴν μόνου φύλλου
καὶ εἰς αὐτὸν ἐχρήσθη παραίτιος θανάτου.
Ἐλάτρευε τὸ ἄθος ἐκεῖνο ἡ Εἰρήνη
καὶ τὸ ἐκαλλιέργει δειλὴ κ' ἐρυθρίωσα...
ὦ! ὄνειρα ἐλπίδος καὶ ἔρωτος ὅποσα
ῥοδεῖα τῇ παρεῖχεν ἡ νεανθὴς ἐκείνη!

—ο—

Ὁ δύστηνος Ἐρμύλος, ἐλθὼν μίαν πρωΐαν,
εἰς τὸν εὐωδιῶντα ὠραῖον κάλυκά του
κρυφίως ἐπιθέτει ἐν φλέγον φίλημά του
ὁ δ' ἔρωσ τὴν Εἰρήνην εἰς πρᾶξιν ὀλεθρίαν
ὄνει, τὸ φίλημά του αὐτὸ νὰ ὑπαρπάσῃ.
Ἐν ᾧ πλὴν, ἐπιθεῖσα τὰ ῥοδιὰ τῆς χεῖλης,

(1) Εἶδος μικρῶν ταχυπλόων πλοίων.

μὲ δάκρυα τὸ μέρος ἐκεῖνο κατέφληκε,
τῶν φύλλων ἀκουσίως ὀλίγα ἐπιτάσσεται.

—ο—

Τοῦ ἔραστοῦ τῆς τότε τὴν δάδα μόνη σβύνει,
κ' ἐναγκαλιζομένη τὸ φίλον αὐτοῦ πτώμα,
τὸ κείμενον ἐμπρὸς τῆς χωρὶς πνοῆν καὶ χρώμα,
εἰς τὰ ὠρὰ τοῦ χεῖλη ἐν φλημὰ ἀρίνει . . .

Πλὴν ἤτο τελευταῖον αὐτὸ τὸ φλημὰ τῆς.

Ἀπέπη ἡ ψυχὴ τῆς ἐπάνω τοῦ αἰθέρος,
κ' ἐκεῖ τὴν ὑπεδέχθη ὁ θριαμβεύων ἔρωτος,
ὁ πρωτοεργὸς εἰς ὅλα τὰ θλιβερὰ δεινὰ τῆς.

Ἡ Νισίδα εἶπε καὶ δευτεροτόκον ἀδελφὴν Λεύ-
κην, ὠρῆσιαν σχεδὸν ὡς καὶ ἡ πρωτότοκος. Ἡ Λεύ-
κη ἐφαίνετο ἀκρύουσα τὸ ἄσμα μετὰ περισσοτέρας
προσοχῆς παντὸς ἄλλου, ἐγκωμιάζουσα πολὺ τὴν
φωινὴν μου, ἐγὼ δὲ τὴν εὐχαρίστουν τὸ βλέμμα ἔχων
ἐστραμμένον πρὸς τὴν ἀδελφὴν τῆς· τὸ ἄσμα μου
τοσοῦτον τοὺς ἐθελξεν ὥστε ὁ πατήρ τῶν μὲ παρε-
κάλει νὰ τὸ ἐπαναλάβω. Πιλλὴν ἤδη χρόνον ἐταλαν-
τευόμην πρὶν ὠφελῆθαι ἀπὸ τῆς ἀδείας· ἐκείνης ἤμην
βέβαιος ὅτι τὸ βέλος τὸ καταξοσίζον τὴν καρδίαν
μου εἰσέδυσσε βαθύτερον· ἀλλ' ἀναγκαζόμενος ἀφ' ἐνὸς
μὲν ὑπὸ τοῦ φίλου μου, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρασυρόμε-
νος καὶ ὑπὸ τοῦ ἔρωτός μου, περιηρόμην τὴν οἰκίαν
τῆς Νισίδας, ἢν ἰδὼν καὶ δεύτερον ἀπώλεσα πᾶσαν
ἐλπίδα θεραπείας.

Συμπεράνατε τώρα ποῖοι ἀντίθετοι διαλογισμοὶ δι-
ήρχοντο τὴν ψυχὴν μου· εἶδοτε τὸν μὲν Θιμβρίονα
ἠγάπων περισσύτερον τῆς ζωῆς μου, τὴν δὲ Νισίδην
περισσύτερον ἴσως παρ' ὅτι ὁ Θιμβρίων· χάριν λοι-
πὸν τοῦ φίλου μου τὴν ἐβλεπον καθ' ἐκάστην, ὅστις
καὶ τοι ἐξισθενημένος καὶ εἰς ἀνάβρωσιν εὐρισκόμενος
διετηρεῖτο ὅμως καθ' ὅσον ἠλιπίζεν εἰς τὰς ὑπὲρ αὐ-
τοῦ μερίμνας μου. Ὁ χρόνος ἐν τούτοις ἀντὶ ν' ἀνα-
κουφίσῃ ἐπνύξανε τὰ δεινὰ μου, διπλασιαζομένου
πᾶσαν στιγμὴν τοῦ πάθους μου, τοῦ συνειδότης μᾶλ-
λον ἐλέγχοντος, καὶ τῶν πόνων αὐξανομένων, πρὸς
τὰ ὅποια ἡ ὑγεία μου δὲν ἀντειχε πλέον· οἱ ἐσθί-
σμένοι καὶ κοῖλοι ὀφθαλμοὶ μου μόλις ἠδύνατο νὰ
στρέψωσι πρὸς αὐτὴν, τὸν θάνατόν μου ἐπάγουσαν
διέκρινον τὴν ἀνησυχίαν τοῦ πατρὸς τῆς Νισίδας,
παρκαλούσης με πρὸ πάντων μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς
Λεύκης μετὰ πολλῆς εὐγενείας νὰ μὴ κρύψω ἀπ'
αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῶν δεινῶν μου. Ἐκράτεινα λοιπὸν
τὴν καρδίαν μου, καὶ ἀνακαλέσας τὸ ὀφειλόμενον
πρὸς τὸν φίλον μου χρέος ἤρχισα μίαν ἡμέραν ὡς ἐφε-
ξῆς διηγούμενος, προτιμήσας θάνατον μᾶλλον παρὰ νὰ
προδώσω τὸν φίλον μου.

Περισσύτερον θὰ κινήθητε εἰς οἶκτον διὰ τὰ δεινὰ
μου, εἶπον πρὸς αὐτάς, ὅταν μάθητε ὅτι αἰτία αὐ-
τῶν εἶναι ἡ φιλικὴ καὶ ἀκούσατε. Νέος τις ἱππότης,
συμπολίτης μου καὶ στενός μου φίλος ἠράσθη τὸ ὠ-
ραιότερον τοῦ κόσμου πλάσμα, ἀλλὰ τὸ πρὸς αὐτὸ
σέβας τοῦ τὸν ἐμποδίζει νὰ ὁμολογήσῃ τὸ πάθος του,
ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ ζωὴ του· τὸν λυπούμαι, διότι εἶνε
ὁ ἐρασμιώτερος τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον,
ὅσα ἀτυχῆς ἔρωτος ἐντὸς ὀλίγου θὰ τὸν πέμψῃ πρόωρα
εἰς τὸν Ἄδην.

Τότε ἡ Νισίδα, Φαβιανῆ, μοι εἶπεν, ἂν καὶ δὲν

ἔπεσα εἰς παγίδα ἔρωτος, ὅμως εὐθελῆς εἶνε, μοι
φαίνεται, νὰ προτιμήσῃ τις ν' ἀποθάνῃ, παρὰ νὰ ὁ-
μολογήσῃ μετὰ παρρησίας πρὸς γυναῖκα ὅτι τὴν ἀ-
γαπᾷ· ἐν πρώτοις ἡ τοιαύτη ὁμολογία δὲν δύναται
νὰ τὸν βλάβῃ· εἶπειτα, ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι δὲν ἠκούσθη
εὐνοϊκῶς, τῷ δίδεται κισρὸς· ν' ἀποθάνῃ. — Ἡρακλῆς Νι-
σίδης, τῆ λέγω τότε, ὅταν τις ἐξετάζῃ τὸν ἔρωτα μὲ
ὄμμα ἀδιάφορον, νομίζει ὅτι βλέπει παιδία μόνον
παίζοντα, χλευάζων αὐτὰ καὶ οἰκτεῖρων· ἀλλ' ὅταν
ἡ καρδία του ἦναι τετραμένη ἀπὸ τὰ φαρμακερὰ αὐ-
τοῦ βέλη, τότε ὄχι μόνον δὲν μᾶς ὠφελοῦσι τὸ
πνεῦμα καὶ ὁ λόγος, ἀλλὰ καὶ μᾶς ἀποπλανῶσι. Τοι-
αύτη εἶνε ἡ κατὰστασις τοῦ φίλου μου, εἰς τοῦ ὁποῖου
τὰς πολλὰς ἐνδοὺς παρακλήσεις ἐδέχθην νὰ προσφέρω
ἐπιστολήν, ἢν ἐγράψα πρὸς τὴν ἐρωμένην του, ἐλπί-
ζων ὅτι θὰ εὕρω ποτὲ καιρὸν νὰ τὴν ἐγγχειρίσω. —
Δὲν ἐμπορῶ νὰ τὴν ἰδῶ; ἔχω πολλὴν περιέργειαν νὰ
ἰδῶ τὸ ὕψος ἐπιστολῆς ἀληθῶς ἐρωτολήπτου!

Δὲν ἀρῆκα νὰ μοι διαφύγῃ τόσον καλὴ εὐκαιρία·
διὸ ἀμέσως ἔστρεψα ἀπὸ τοῦ κόλπου μου ἐπιστόλιον
ἐγγχειρισθέν μοι πρὸ τινῶν ἡμερῶν ὑπὸ τοῦ Θιμβρίο-
νος, ταῦτα αὐτολεξεί περιέχον :

α Ἀπόφασιν εἶχον, κυρία, οὐδέποτε νὰ διαβρῆξω
» τὰ δεσμὰ τῆς σιωπῆς· προετίμων ν' ἀποθάνω, ἀφ'
» κινήσω τὸν οἶκτόν σου μᾶλλον, παρὰ νὰ ζῶ ὑπὸ
» τὴν ὀργὴν σου. Ἀλλ' ἤθελεν εἶσθαι πολὺ δεινὸν νὰ
» μὴ σοὶ γνωστοποιήσω ὅτι σὲ λατρεύω· ἐάν μὲν ἢ
» τοιαύτη ὁμολογία μου δὲν σὲ πειράξῃ, αἰσθάνομαι
» ὅτι θὰ ἐπιθυμήσω εἰσεῖτι τὴν ζωὴν, ἵνα τὴν ἀφιε-
» ρώσω πρὸς λατρείαν σου· ἐάν δὲ ἡ διαβεβαίωσις
» μου αὕτη σοὶ φαίνεται ἀξιοποινος, ὁ θάνατός μου
» πάσαυτα θὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν δίκην.

Ἡ Νισίδα τὸ ἐπιστόλιον τοῦτο ἀναγνοῦσα μετὰ
πολλῆς προσοχῆς, νομίζω, μὲ εἶπε, ὅτι τοιαύτη ἀ-
ποκάλυψις ἔρωτος μὲ τόσον σέβας προσφερομένη, δὲν
εἶνε δυνατόν νὰ μὴ ἀρέσῃ. Σὲ προτρέπω λοιπὸν νὰ
τὸ ἐγγχειρίσῃς, πεποιθὼς περὶ τοῦ αἰσίου ἀποτελέ-
σματος. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται πλέον ἀναβολὴν,
τῆ ἀπεκριθῆν, ὁ φίλος μου ἀποθνήσκει, καὶ δύνασαι
νὰ τὸν σώσῃς. — Λοιπὸν! πῶς; — Ἀποκριθῆτε εἰς τοι-
αύτην ἐπιστολήν, ὡς ἐάν ἀπειθύνετο πρὸς σὲ, καὶ ἡ
ἀθῶα αὕτη πανουργία οὐ μόνον αὐτὸν θὰ σώσῃ, ἀλλὰ
καὶ εἰς ἐμὲ θὰ δώσῃ καιρὸν νὰ ἐπιτύχω οὐ τινος ἐπι-
θυμῶ. — Ὅχι, οὐδέποτε ἀπεκριθῆν εἰς ἐρωτικὰς ἐπι-
στολάς, καὶ δὲν ἐπεθύμουν ἀρχὴ τοῦ ἔρωτός μου νὰ
ἦνε ψεῦδος· ἀλλὰ σὲ τί ἐμποδίζει ν' ἀναφέρῃς πρὸς
τὸν φίλον σου ὅτι πρὸ ὀλίγου συνέβη, θέτων ἀντὶ
τοῦ ἐμοῦ τὸ ὄνομα τῆς ἐρωμένης σου; Νὰ εἶπῃς δη-
λαδῆ, ὅτι ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολήν ἀνάκεν πρὸς αὐτὴν, ὅτι
σὲ προέ-
τρεψε νὰ τὴν ἐγγχειρίσῃς, ὅτι ἀληθῶς σὺ δὲν ἐτόλμη-
σας νὰ εἶπῃς ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἀνάκεν πρὸς αὐτὴν, ἀλλ'
ὅτι ἠλιπίζεσθε θὰ τὴν δεχθῆτε χωρὶς ὀργήν. Ἡ ἀπάτη αὕτη
θ' ἀποβῆ πρὸς τὸν συμπολίτην σου ὠφέλιμος, καὶ δὲν δύ-
ναται νὰ θεωρηθῆ παρ' οὐδενὸς ὡς ψεῦδος, ἀφ' οὗ μέλλῃς
μετ' ὀλίγον νὰ ὁμιλήσῃς πρὸς τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἐρωμένην.

Ἐκπλαγεῖς λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἐπινοίαν τῆς ταύτης,
ἐπέλεισα εὐχαριστήριους τινὰς πρὸς αὐτὴν λόγους,
καὶ ἔσπευσα ν' ἀναφέρω ταῦτα πάντα πρὸς τὸν Θιμ-

βρίονα. Ἡ ἐλπίς τῆς ἐπιτυχίας, ἡ κατάστασις τῆς παραφορᾶς του, ἡ εὐγνωμοσύνη του ἦσαν τόσα δεσμά κρατοῦντά με δεσμευμένον περισσότερο ἐπὶ τοῦ καθήκοντός μου. Ἐδεικνυον διπλάσιαν ἀνησυχίαν παρά τῇ Νισίδῃ, θῦμα γενόμενος πάθους αὐξανομένου ἀπὸ τῆς παρουσίας της, καὶ μόνον περὶ τοῦ φίλου μου τῇ ὁμίλῳν. Μετεχειρίζομην περὶ αὐτοῦ ἐκφράσεις οἷας θεὶ ἐμὲ αὐτὸν ὑπηγόρευεν ἡ καρδιά μου, καὶ ὑπερέτουν τὴν φιλίαν μέχρις αἰσθήματος, ὅπερ ἐμελλε νὰ τὴν διαλύσῃ.

Ἐπὶ τέλος ἐτόλμησα νὰ δηλώσω εἰς τὴν Νισίδαν τὸ πᾶν, βεβαιῶν αὐτὴν ὅτι ὁ φίλος μου Θιμβρίων δι' αὐτὴν συνέλαβε τὴν ἰδέαν ἐν ἀποτυχίᾳ νὰ ζητήσῃ τὸν θάνατον ἐξόμενον τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν του, τὸν ἐξωγράψισα ὡς ἐάν ἦτο παρών. Ἡ δὲ Νισίδα δὲν τὸν εἶχεν ὅλως λησμονήσειν, καθότι μοὶ ἔδειξεν ἐκπληξίν τινα εἰλικρινῆ παρά προσποιητὴν, μὲ ἐπέπληξε διὰ τὴν θρασύτητά μου, καὶ μὲ ἠπέσιλησεν ὅτι θὰ καταγγεῖλῃ ταῦτα πάντα πρὸς τὸν πατέρα της· ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς προσποιητικῆς ταύτης ὀργῆς παρετήρησα σαφῶς ὅτι ἠγάπα τὸν Θιμβρίονα.

Ὡ! τοῦτο ἦτον ἡ τελευταία δι' ἐμὲ πληγὴ, ἣν πρὸ πολλοῦ μὲν περιέμενον, ἀλλ' εἰσέτι τοῦλάχιστον μοὶ ἦτον ἀνάισθητος. Ἀπεφάσισα ν' ἀναγγεῖλω πρὸς τὸν φίλον μου Θιμβρίονα τὴν εὐτυχιάν του, καὶ μετὰ ταῦτα ν' ἀπέθω εἰς ἐρημίαν, ὅπου οἰκτρῶς νὰ καταλύσω τὸν βίον, ἐννοῶν μὲ ὁποίας δυσχερείας εἶχον ν' ἀντιπαλαίσω· καὶ ὅταν ἐπρόφερον εἰς τὸν ἀντίζηλόν μου ὅτι ἠγαπᾶτο, ἀπώλεσα τὸ λογικόν μου· οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἐπληρώθησαν δακρύων, καὶ μάτην ἐπροσπάθουν νὰ κρύψω τὴν ἀνησυχίαν μου, προδιδόμενος ἀπὸ τοὺς λυγμούς· αἱ δυνάμεις μου μ' ἐγκατέλιπον, καὶ πεσὼν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου μου τὸν κατέβρεχον μὲ δάκρυα.

Ὁ δὲ Θιμβρίων θαυμάσας καὶ ἐκπλαγεὶς μὲ κρατεῖ, μ' ἐναγκαλιζέται, μ' ἐπερωτᾷ θέλων νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς τσαύτης λύπης μου. Ὅσῳ δὲ μᾶλλον ἐσιώπων, τόσῳ μὲ ἠνάγκαζε, τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν γῆν ἔχοντα κεκλιμένους. Ἄχ! ἀνέκραξε... σὲ ἐννοῶ, ἀπὸ ἔρωτα, ἀπὸ ἔρωτα εἶσαι κατελιημένος. Φεῦ! καὶ πῶς ἠδύνασο νὰ μὴ ἐρωτευθῆς! Ἡ καρδιά σου θρηνεῖ θέλουσα νὰ γείνῃ σφάγιον εἰλικρινοῦς φιλίας, ἐγὼ δὲ θὰ ἦμην ἀνάξιος τοιαύτης, ἀνὴ τὴν ἐδεχόμεν. Ἀγάπα τὴν Νισίδαν, δὲν θὰ τὴν ἴδω ποτὲ, θὰ ζήσω ἴσως ἄνευ αὐτῆς. Εὐχαρίστως ἐδεχόμεν τὸν θάνατον, ἐάν ἦτο πρὸς εὐτυχιάν της. Τοιαῦτα λέγων ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν του, ἵνα σπογγίσῃ τὰ δάκρυά του, συσφίγγων με συγχρόνως εἰς τὸ στήθος του.

Τότε τὸ αἰσθημα τῆς φιλίας πάραυτα μ' ἐνεθάρρυνε, καὶ ἠσθάνθη ἐμαυτὸν ἀνώτερον τῶν δυνάμεών μου. Ἡπαύθη φίλε, τῷ λέγω, δὲν ἀγαπῶ τὴν Νισίδαν, ἀλλὰ τὴν ἀδελφὴν της, ἣς τὴν καρδίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐλκύσω, καὶ ἡ παραφορὰ ἔρωτος ἀπορρίφθεντος εἶνε μόνη αἰτία τῆς ἀπελπισίας μου. Δὲν μὲ ἀπατάς; μὲ εἶπε, πρὸς με ἀτενίσας.— Οὐδόλως, φίλτατέ μου Θιμβρίον ἀγαπῶ τὴν Λεύκην περιφρονοῦσαν τὰς εὐχάς μου, καὶ σὲ ζητῶ συγγνώμην ἐάν ἡ σύγκρισις τῆς εὐτυχούς ἐδικῆς σου τύχης πρὸς τὴν ἐδικήν μου

ἀπέσπασε δάκρυα πρὸ μικροῦ ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς μου. Σὲ ὑπόσχομαι νὰ μὴ κλαύσω πλέον. Ὑπαγε, αἰσθάνομαι ὅτι πλησίον σου ἡ εὐτυχία μου δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἔρωτα.

Ὁ Θιμβρίων ἀκούσας ταῦτα μὲ ἐπίστευσεν, ἡ προσποιήθη ὅτι μὲ πιστεύει· καὶ εἶχεν ἀποφασίσειν νὰ βεβαιωθῇ μὲ τὸν καιρὸν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου· ἀπεφάσισα δὲ μάλιστα καὶ ἐγὼ νὰ ἀναδεχθῶ πᾶσαν θυσίαν πρὸς ἡσυχίαν του, διότι δὲν ἤρκει μόνον νὰ θυσιάσω τὸ ἀληθές μου πάθος, ἀλλ' ἔπρεπε καὶ νὰ ὑποκρίνωμαι ὅτι αἰσθάνομαι ἄλλο τι. Τὴν δὲ ἐπαύριον ἀνεκάλυψα εἰς τὴν Λεύκην τίς ἤμην, καὶ τῇ ὁμίλησα περὶ τοῦ ἔρωτός μας, ὅτε καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας ἤκουσα ὅτι ἠγαπώμην· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δὲν εἶχε τὴν τόλμην νὰ τὸ ὁμολογήσῃ, καὶ μόλις ὅτε ἐπεισθῆ ὅτι ἠγαπᾶτο τὸ ἐφανέρωσε πρὸς τὴν ἀδελφὴν της. Ἡ τοιαύτη ἐμπιστοσύνη ἀποβαίνει καὶ πρὸς τὴν Θιμβρίονα ὡφέλιμος. Ἡ Νισίδα ἐναντιουμένη εἰσέτι πρὸς τὸ αἰσθημα, ὃ ἐφοβεῖτο, ἐξεπλάγη ὀλιγώτερον ὅταν εὔρε καὶ ἄλλην ὁμοιοπαθῆ, καὶ ἐτόλμησε νὰ κάμῃ λόγον περὶ τοῦ ἔρωτός της χωρὶς νὰ προβῇ περαιτέρω. Ἢδῃ καὶ αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐνεθάρρυνον ἀλλήλας, σιωπηλῶς δηλοῦσαι τὰς ὑποψίας των· ἡ δὲ ἠδονὴ ὅτι ἐνεπιστεύοντο τὰ ἐνδοτέρω τῆς ψυχῆς των αἰσθήματα ἐμετρίαζε τὴν τοῦ ἔρωτός των.

Βοηθεία δὲ τῆς μνημονευθεύσης ὑποκρίσεώς μου εἶχον ἐλευθέραν πρόσδοον ἐπὶ τινὰς ἡμέρας εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Νισίδης, φέρων ἐπιστολάς τοῦ φίλου μου καὶ παρηγορῶν αὐτὸν ἐνόησε ὅτι εἶδον τὴν ἐρωμένην του, ἐπιτείνων τότε μάλιστα τὴν προσοχήν μου περὶ τῆς Λεύκης. Ὁ Θιμβρίων εὐχαρίστως παρατηρῶν πόσον ἠγαπώμην μ' ἐσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ μ' ἐμακάριζε διὰ τὴν εὐτυχιάν μου, ὁμνῶν ὅτι δὲν θὰ νυμφευθῇ τὴν Νισίδαν εἰμὴ καθ' ἣν ἡμέραν καὶ ἐγὼ τὴν ἀδελφὴν της· ἐγὼ δὲ ὑποχωρῶν εἰς ὅ,τι ἡ φίλια ἠθέλεν ὑπάγορεύσειν ἐταπεινοῦν τοὺς ὀφθαλμοὺς.

Ἐν ᾧ δὲ δὲν περιεμένομεν πλέον ἄλλο, εἰμὴ εἰδήσεις ἐκ τῆς Ἰσπανίας ἵνα ζητήσωμεν τὴν χεῖρα τῆς Λεύκης καὶ τῆς Νισίδης, Πρανσίλος ὁ ἱππότης ἐκεῖνος, ὃ μετὰ τοῦ Θιμβρίονος ἐν Χέρεθ εἰς ἔριδα ἐλθὼν, ἐφθασεν εἰς Νεάπολιν διὰ τὴν προκληθεῖσαν μονομαχίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἱκανοποίησις ἔπρεπε νὰ δημοσιευθῇ, ἀπῆρτετο χρόνος μέχρις οὗ λάβωσι τὴν ἀδειαν παρὰ τοῦ ἀντιβασιλέως, καὶ προσδιορισθῶσι δικασταί. Ἡ τρομερὰ αὕτη πάλη ὤρισθη νὰ γείνῃ μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀδειας εἰς εὐρύχωρον πεδιάδα ὀλίγον ἀπέχουσαν τῆς πόλεως. Ἡ διαβρυλληθεῖσα αὕτη εἰδήσις, μ' ὄλην τὴν πρόνοιάν μας, ἐφθασε καὶ μέχρι τῶν ὠτων τῆς Νισίδης, ἣς ἡ ἀνησυχία καὶ ἡ λύπη ἦσαν ὄχι ὀλιγώτερον τοῦ ἔρωτός της ζωνρά. Ἐρωτόληπτος καὶ τεθλιμμένη διῆγε θρηνούσα καὶ ἀσιτος καθ' ὅλας τὰς ὀκτῶ ἡμέρας τῆς ἀναβολῆς τῆς μονομαχίας, αἵτινες τῇ ἐφάνοντο τόσον μακρὰ καὶ τόσον βραχεῖαι. Ἐκ δὲ τῆς δεινῆς περὶ τῆς ἐπιτυχίας ἀβεβαιότητος, οὔσης καὶ τοῦ δυστυχήματός αὐτοῦ δεινότερας, ἐξηντλήθησαν ἐντὸς ὀλίγου αἱ δυνάμεις της, καὶ ἠσθάνθησεν, ἐφ' ᾧ ὃ πατῆρ

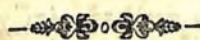
της, ἀγνωῶν τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἀσθενείας της, ἀπεφάσισε νὰ τὴν μεταφέρῃ πρὸς θεραπείαν ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐν τῷ ἀγρῷ του οἰκίαν.

Τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως, παραμονὴν δὲ τῆς μονομαχίας, ἡ Νισίδα ἔστειλε καὶ μὲ προσεκάλεσεν, εἰς τῆς ὁποίας τὴν κλίνην πλησιάσας μόλις ἠδυνήθη νὰ τὴν γνωρίσω· διότι τὸ πρόσωπόν της ἦτο κάτοχρον, τὸ σῶμά της κάτισχον, αἱ μακροὶ βλεφάριδες της βεβρηγμέναι τότε, Φαδριανὲ, μοι εἶπε, μὲ φωνὴν ἀδύνατον, νὰ προσφέρῃς τοὺς ἀποχαιρετισμούς μου πρὸς τὸν Θιμβρίονα, νὰ εἴπῃς πρὸς αὐτὸν ὅτι αἱ ἡμέραι μου εἶνε συνδεδεμέναι μὲ τὰς ἐδικάς του, καὶ ὅτι αὐριον τελειώνει ἡ ζωὴ μου. Ὅσον δὲ ἐστὲ τὸν μόνον μετ' ἐμὲ δυστυχῆ φίλον του, δὲν ἀμφισβῆλω ὅτι δὲν θὰ τὸν ἐγκαταλίπῃς, καὶ ἐὰν συμβῆ καὶ ἀπευκταῖόν τι, θὰ παρευρεθῆς ἐκεῖ νὰ τὸν βοηθήθῃς. Ἄχ! ἐπεθύμουν, ἐὰν μοι ἦτο δυνατόν, νὰ τὸν ἠκολούθουν· ἐπειδὴ ὁμως τοῦτο κατ' οὐδένα τρόπον εἶνε δυνατόν, ἐπρόσθεσε, σείρασα ἀπὸ τοῦ κόλπου της ἄγιόν τι λείψανον θαυροβρεγμένον, δὸς καὶ αὐτὸ πρὸς αὐτὸν, εἶπε, καὶ εἶπέ τῳ, ὅτι ἀπὸ πολλοὺς πολλάκις μὲ διέσωσε τοῦτο κινδύνους, καὶ ὅτι αὐριον θὰ τῷ ἦνε ὠφελιμώτατον. Μίαν ἐτι χάριν ἔχω νὰ σὲ ζητήσω· εἶμαι ἐτοίμη ν' ἀναχωρήσω μετὰ τοῦ πατρός μου πρὸς ἀνάβρωσίν μου διὰ τὴν ἐν τῷ ἀγρῷ οἰκίαν μας κειμένην μίαν μόνον λεύγαν μακρὰν τοῦ πεδίου τῆς μάχης· ὑποσχέθητί μου ὅτι ἔρχεσαι ἐκεῖ εἰς τὴν τὴν στιγμὴν νὰ μοι ἀναγγέλῃς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης. Καὶ εἰ μὲν ὁ Θιμβρίων εἶναι νικητὴς, θὲς ἐπὶ πάλῃς τοῦ βραχίονός σου τὴν λευκὴν ταύτην ταινίαν, ἥτις μακρόθεν φανεῖσα θὰ μ' ἀπαρέσῃ τὴν ἀνησυχίαν μου· ἐὰν δ' ὑποχωρήσῃ, δὲν θὰ ἔχω πλέον τὴν ἀνάγκην σου.

Ἰποσχεθεὶς λοιπὸν ταῦτα πάντα σπεύσας ἔφερον τὸ ἄγιον ἐκεῖνο λείψανον εἰς τὸν Θιμβρίονα, οὗ τὸ ἀγέρωχον καὶ ἡ ἀνδρία ἐδιπλασιάσθησαν, ἀφ' οὗ τὸ ἔλαβεν, εἶτα μετ' εὐλαθείας αὐτὸ ἀσπασθεὶς τὸ ἔθεσεν εἰς τὸν κόλπον του, καὶ, βέβαιος ὢν περὶ τῆς νίκης του, ἐφαίνετο ὅτι προεκάλει τὸ πᾶν εἰς μονομαχίαν.

Ἡ στιγμὴ τέλος τῆς μονομαχίας ἔφθασε, καὶ πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Νεαπόλεως παρευρέθησαν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ὁ Θιμβρίων δὲ καὶ ὁ Πρανσίλος παρουσιάζονται, ἐλέξαντες ὅπλα μονομαχίας τὴν σπάθην καὶ τὸ ἐγχειρίδιον.

(Ἄκολουθεῖ).

ΕΡΡΙΚΟΣ ΚΛΑΪΥ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

(Τέλος. Ἰδὲ Φυλλ. 58.)

Παρακολουθήσαμεν τὸ πολίτευμα τοῦ Κλαΐυ μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν αἱ ὁμόσπονδοι πολιτεῖαι ἀνεγνώρισαν τὰς πάλαι Ἰσπανικὰς καὶ Πορτογαλικὰς ἐν Ἀ-

μερικῇ ἀποικίας, ὡς πολιτείας ἀνεξαρτήτους, καὶ ἀνέλαβον τὴν περὶ τῆς αὐτονομίας τοῦ Νέου Κόσμου εὐθύνην, ἀπορηνάμεναι ἐπιστήμως, ὅτι θέλουν θεωρήσει ὡς προσβολὴν κατ' αὐτῶν γενομένην πᾶσαν ἐπέμβασιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἀμερικανικῆς Ἠπείρου. Ὁ Κλαΐυ ὑπῆρξεν ὁ πρωτοεργὸς τοῦ πολιτικοῦ τούτου συστήματος, τὸ ὁποῖον ἦτο μέγα, τολμηρὸν, ἀλλ' ὄχι θρασύ· διότι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἠσθάνθη, καὶ ἐξέθεσε τοῦτο διὰ μακρῶν εἰς τοὺς πρὸς τὴν βουλὴν λόγους του, ὅτι ἡ παρά τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης συγκροτηθεῖσα ἰσρὰ συμμάχικ, ὅσα δῆποτε καὶ ἂν ἐπεθύμει τὴν ἀπόλυτον τῶν νομίμων καθιστώτων διατήρησιν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐξ συμφώνου σταυροφορίαν διαπόντιον ἰνα ἀνορθώσῃ τὴν παρ' αὐτῆς θεωρουμένην νόμιμον ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας· ὅτι ἕκαστος τῶν ἡγεμόνων εἶχε τοὺς ἀπασχολοῦντας αὐτὸν ἰδίους περισπασμούς· ὅτι ἡ ἰσχυροτάτη τῶν ναυτικῶν δυνάμεων, ἡ Ἀγγλία, ἀντὶ νὰ συμφωνήσῃ εἰς τοιαύτην ἐπιχείρησιν, ἤθελεν ἐξεναντίας ἀντισταθῆ εἰς αὐτήν, διότι προφανῶς εἶχεν ἐμφυχώσει τοὺς ἐπαναστάτας· ἡ δὲ χειραφεσία τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς συνέφερε προδήλως εἰς τὴν ἐπίδοσιν τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐμπορίου, περὶ οὗ πλεῖστον ἡ Ἀγγλία ἐκῆδετο. Τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου εἶχεν ἔλθει ὡς πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἰσπανικῆς Ἀμερικῆς, αἱ δ' ὁμόσπονδοι πολιτεῖαι πρὸ παντός ἄλλου ὄφειλον βεβαίως καὶ νὰ ἐνοήσωσι τοῦτο, καὶ, διὰ τῆς ἀναγνωρίσεώς των, νὰ τὸ κυρώσωσιν. Οὕτω πολιτευόμεναι ἐνίσχουν καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἀνεξαρτησίαν, ὅπερ οὐδ' ἄχρηστον, οὐδὲ παράλογον ἦτο εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν οἱ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης εἶχον στρατοὺς πολυαριθμοὺς καὶ γεγυμνασμένους, τοὺς ὁποίους δὲν ἤξευρον πῶς νὰ μεταχειρισθῶσι, παρωργισμένοι δὲ ὄντες κατὰ πάσης καινοτομίας, εὐχερῶς ἠσπάζοντο καὶ αὐτὰς τὰς ἀλλοκοτωτέρας περὶ ἀνορθώσεως τῆς ἀρχαίας τῶν πραγμάτων καταστάσεως ἰδέας. Διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἰσπανῶν, αἱ ὁμόσπονδοι πολιτεῖαι προελάμβανον νέον δικαίωμα εἰς τὸ νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν σύλλογον τῶν ἄλλων δυνάμεων· διότι ἔπαυον τῶνόντι τοῦ νὰ θεωρῶνται ὡς φαινόμενον μοναδικὸν εἰς τὸν κόσμον καὶ ὡς ἀνωμαλία ἐπικίνδυνος· ἀλλ' ἀπέβαινον ἡγεμόνες στρατοῦ, ὅστις, ὡς εὐλόγως τότε ἠλπίζετο, ἐμελλε νὰ καταστῇ ἰσχυρὸς, ἀπέβαινον κεφαλὴ σώματος μεγάλου. Τελευταῖον ἡ ἀνεξαρτησία τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἰσπανικῶν χωρῶν ἐμελλε νὰ ἀποβῇ λυσιτελεστάτη καὶ εἰς τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα τῶν Ὁμοσπόνδων πολιτειῶν· ἡ αὐτὴ τοῦ Μαδρίτου, ἐνόσφ ἐκυριάρχει τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἀπέκρουεν ἀπὸ αὐτῶν πᾶν ξένον ἐμπόρευμα· γενόμεναι δὲ ἀνεξάρτητοι αὐταὶ ἐμελλον νὰ ἀνοίξωσι τὰς πύλας των· αἱ δὲ Ὁμόσπονδοι πολιτεῖαι, καθὸ πλησιέστεραι, ἠδύναντο νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τούτων πλείοτερον παντός ἄλλου· ἂν ἔσπευδον μάλιστα, προλαμβάνουσαι τὰς ἄλλας δυνάμεις νὰ τείνωσιν εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους χεῖρα φίλην καὶ ἀρωγὸν, ἠδύνατο νὰ λάβωσιν ἰδιάζοντα εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν δικαία καὶ ν' ἀξιοθῶσιν ἐπικερδῶν προνομίων.

Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ λόγοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐρεϊδόμενος ὁ Κλαίῦ ἠγωνίσθη, καὶ κατώρθωσε νὰ καταπέσει, τοὺς ὁμογενεῖς νὰ ἀσπασθῶσι πολιτικὸν σύστημα νέον, νὰ ἀναλάβωσι τὴν προστασίαν τῆς ὅλης Ἀμερικανικῆς Ἠπείρου. Δέχομεν πολιτικὸν σύστημα νέον, διότι ὁ πρωτοεργὸς τῆς ἐλευθερίας τῶν Ὁμοισπόνδων πολιτειῶν, ὁ Οὐασιγκτὼν, εἶχε πρεσβεύσει καὶ συστήσει ἐξανακτίαν τὴν ἀρχὴν, ἣτι ἡ πατρίς αὐτοῦ δὲν πρέπει ν' ἀναμιγνύεται εἰς τὰ τῶν ἄλλων πράγματα. Ἀλλ' ὁ Οὐασιγκτὼν ἐπολιτεύετο μετὰ τοιαύτης συστολῆς, διότι τὴν ἐπιούσαν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ἡ πατρίς ἦτο ἀδύνατος ἀκόμη. Ναὶ μὲν, ὁ νῆος ἐκεῖνος Ἡρακλῆς δὲν εἶχεν εἰσέτι λάβει τὴν ὅλην αὐτοῦ ῥώμην καὶ ἰσχύν, οὐδὲ καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Κλαίῦ τὸν κατέπεισε νὰ λάβῃ τὴν ἀθλητικὴν ταύτην θέσιν, ἀλλὰ διὰ σκιρτήματος γενναίου, εἶχεν ἤδη ἐκπηδήσει ἀπὸ τῆς κοιτῆδος αὐτοῦ καὶ εἶχε δοκιμάσει τὰς δυνάμεις. Ὅλα τὰ ὄντα ὅσα κέκτανται δύνανται εὐρύνοσι, κατὰ νόμον γενικόν, τὴν χώραν τὴν ὁποίαν κατέχουσι, καὶ διαστέλλουσιν ἀδικόπως τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας των· διὰ νὰ ὑπάρξωσι τὰ τοιαῦτα, ὄντα, ἔχουσι χάριν ἀπαραίτητον εὐρυχωρίας. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὰ ἔθνη. Πᾶν ἔθνος τοῦ ὁποίου αἱ δυνάμεις ἀναπτύσσονται εἶναι φιλοδόξον, τὸ δὲ στερούμενον φιλοδοξίας ἔθνος παρακμάζει ὥστε μάταιον εἶναι τὸ νὰ συμβουλευώμεν εἰς ἔθνος προαχόμενον τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν ὀλιγαρχεῖαν. Ὅτι μόνον εὐλόγως δυνάμεθα νὰ ἀπαιτήσωμεν ἀπὸ τὰ μεγάλα ταῦτα σώματα, ἐνόσω ὀργῶσι καὶ σπαργῶσιν, εἶναι ἡ περὶ τὰς ἀξιώσεις μετριότης· ἐτι δὲ νὰ μεταχειρίζονται τὴν ῥώμην αὐτῶν πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ πολιτισμοῦ συμφέρον, νὰ μὴ ὑβρίζωσι τὴν δικαιοσύνην, νὰ μὴ καταπατῶσι τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν. Τοῦτα δὲ ἐπεθύμει καὶ ὁ Κλαίῦ· διότι οἱ λόγοι αὐτοῦ, αἱ πράξεις αὐτοῦ, αἱ ἔχθραι εἰς τὰς ὁποίας ἐξετέθη ὑποστηρίζων μὲ θαυμαστὴν σταθερότητα τὰς ἀρχὰς τῆς μετριότητος, μαρτυροῦσιν ὅσον ἤθελεν, ὥστε ἡ Ἀμερικὴ, ὑψούσα τὴν σημαίαν τῆς πολιτικῆς τὴν ὁποίαν ἐσύστησε εἰς αὐτὴν, νὰ σεβασθῇ συγχρόνως τὰ ἀλλότρια δίκαια. Δι' ἅπαντος τοῦ βίου, ἀντίστη ἐπιμόμως εἰς τὸ κατακτητικὸν πνεῦμα, εἰς τὴν ὑπερίσχυσιν τοῦ στρατιωτικοῦ πνεύματος ὡς πρὸς τὰ ἔσω πράγματα καὶ ὡς πρὸς τὰ ἔξω δι' ἅπαντος τοῦ βίου ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν μέτριος ἄνθρωπος, οὐδ' ἐπτοήθη ποτὲ οὔτε ἀπὸ τὰς ἀπειλὰς καὶ τὴν ὑπεροψίαν τῶν ξένων δυνάμεων, οὔτε ἀπὸ τὰς αὐθάδεις κραυγὰς τῶν ἐσωτερικῶν πατριῶν. Ἀποχωριζόμενος δὲ ἀπὸ τῶν Ἀγγλων πληρεξουσίων μεθ' ἧν διεπραγματεύθη καὶ ὑπέγραψε ἐν Γανδαῦ τὴν περὶ εἰρήνης συνθήκην, εἶπεν εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀξιοσημειώτους τοῦτους λόγους. Ἐπεγράψαμεν μεθ' ἡμῶν, Κύριοί μου, συνθήκην δι' ἧς καταπαύουσι μὲν αἱ πρὸς τὴν ὑμετέραν πατρίδα ἐχθροπραξίαι, ἀσφαλίζονται δὲ τὰ τῆς ἡμετέρας δίκαια. Δὲν ἠδυνάθημεν νὰ καταπέσωμεν ὑμᾶς ν' ἀναγνωρίσετε ῥητῶς τὴν ἐλευθερίαν τῆς θαλασσοπλοίας, διότι εἰς τὸ τέλος τοῦ πολέμου, μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος, εὐρέθημεν μόνον καὶ ἀνευ φίλων ἀπέναντι ὑμῶν, οὔτινες εἶχατε ὑπὲρ ὑμῶν ἀπάσας τὰς ἄλλας δυνάμεις. Ἀλλὰ

δὲν παρητήσαμεν τὴν περὶ τῆς ἐλευθερίας ἐκείνης ἀξίωσιν, ἣν περὶ πλείττου ποιοῦμεθα, καὶ ἔστε βέβαιον, ὅτι ἂν ἐπαναλάβετε ποτε τὴν ἀδικίαν, θέλομεν ἐν τῷ ἅμα ἐπαναλάβει καὶ ἡμεῖς τὸν πόλεμον. Δὲν παρεξέτραπη δὲ τοῦ ὑπερτάτου τούτου πνεύματος τῆς δικαιοσύνης καὶ ὅταν προσέκειτο νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ξένους. Ὅσάκις εἶδε τὴν κυβέρνησιν τῆς πατρίδος του προτείνουσαν παραλόγους ἀξιώσεις ὡς πρὸς ἄλλα ἔθνη, ὅσάκις εἶδε τοὺς κομματάρχας ἀγωνιζομένους, ἐπὶ διαμαγωγίᾳ, νὰ ἐμπλεξῶσι τὴν πατρίδα των εἰς κατακτητικὰς ἐπιχειρήσεις, ἀντίστη αἰείποτε εἰς πάντα ταῦτα. Ἀποδείξει τούτων ἠδυνάμεθα νὰ ἐπιφέρωμεν ἀπείρους ἰδίως δεοῦτως ἐπολιτεύθη, ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1834 ὁ στρατηγὸς Ἰάκκων ἠπειλήσεν, ἐν τῷ ἔκτασφ αὐτοῦ διαγγέλματι, ὅτι θέλει διατάξει τὴν κατάσχυσιν ἀπάντων τῶν Γαλλικῶν πλοίων καὶ ἐπέμψει καταδρομικὰ κατ' αὐτῶν, ἐὰν ἡ Γαλλία δὲν πεισθῇ νὰ πληρῶσιν τὴν συμφωνηθεῖσαν μὲν, ἀλλὰ μὴπω ὑπὸ τῶν βουλῶν κυρωθεῖσαν ἀποζημιώσιν τῶν 25 ἑκατομμυρίων φράγκων. Οὕτως ἐπολιτεύθη ἔπίσης ὅσάκις ἐγένετο λόγος νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τοῦ Μεξικικοῦ κλήμει ἐπαρχία τοῦ ὁ Κλαίῦ ἐπεθύμει ὥστε ἡ Ὁμοσπονδία νὰ μὴ ἀφαιρήσῃ οὔτε ἀπὸ τὴν δημοκρατικὴν ταύτην, οὔτε ἀπὸ κίνενα ἄλλον σπιθαμὴν γῆς· κατὰ τοῦτο διετέλεσε πιστὸς ἀκόλουθος τῆς τοῦ Οὐασιγκτῶνος πολιτικῆς ἠγλαβεῖτο θρησκευτικῶς τὰ ἀλλότρια δίκαια, ἵνα οἱ ἄλλοι σεβασθῶσι τὰ τῆς πατρίδος του, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἀνεδείκνυε σταθερότητα ἀδιάσειστον. Ἡ μόνη μεταβολὴ ἦν ἐπὶ ἡμετέρας εἰς τὰς παραδόσεις τὰς ὁποίας κατέλιπεν ὁ πατὴρ ἐκεῖνος τῆς πατρίδος ἦτο τὸ νὰ καταστήσῃ τὴν Ἀμερικανικὴν Ὁμοσπονδίαν ἀλληλέγγυον ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ὅλου νέου κόσμου, ἅμα ἡ ἀνεξαρτησία αὕτη ἤθελε κινδυνεύσει ἀπὸ τῆς Εὐρώπης. Καὶ, ἀνάγκη ἤδη νὰ τὸ ὁμολογήσωσιν αὐτοὶ οἱ Εὐρωπαῖοι, ἡ πολιτικὴ αὕτη δὲν ἦτο παράλογος, ἀλλὰ σικετὴ ἅμα καὶ γενναία.

Μετ' ὀλίγον πολλὰ ἐδόθησαν αὐτῷ ἀφορμαὶ νὰ ἀποδείξῃ τὰ συντηρητικὰ αὐτοῦ φρονήματα. Οἱ Ἀμερικανοί, ἀφ' ἧν ἠγόρασαν παρὰ τῶν Γάλλων τὴν Λουϊσιανὴν, ἔτρεψαν τὴν προσοχὴν των πρὸς τὴν Φλωρίδα, ἣτις περιελαμβάνετο μετὰ τῆς κοιλιάδος τοῦ Μισισσιπποῦ καὶ τῆς Γεωργίας· ἐπεθύμου δὲ καὶ ἄλλα παρακείμενα εἰς τὸν ποταμὸν Ἰσπανικὰ κτήματα, διότι κύριοι ὄντες τοῦ Μισισσιπποῦ, εἶχον χρεῖαν τῶν κτημάτων αὐτῶν. Ὅθεν περιῆλθον εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τὴν Ἰσπανίαν περὶ τῆς ἐπὶ χρέμασι παραχωρήσεως τῆς Φλωρίδος, ἣτις εἰς χεῖρας τῶν Ἰσπανῶν ἦτο παντάπασι ἄγονος. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ, τῷ 1818, Ἰνδικαὶ τινες φυλαὶ, παρὰ τὴν Φλωρίδα οἰκοῦσαι, φωνεύουσι τινὰς λευκοὺς ἀφ' ὧν ὅμως ἔπαθον προηγουμένως τὰ αὐτὰ παρὰ τῶν λευκῶν. Αἱ Ὁμοσπονδοὶ πολιτεῖαι ἐπεχείρησαν τὴν τιμωρίαν τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἀνέθετο τὸ ἔργον εἰς τὸν στρατηγὸν Ἰάκκων, τὸν περὶ Νέκν Αὐρηλίαν κατὰ τῶν Ἀγγλων νικηφόρησαντα καὶ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1812 τοῦ Ἰνδοῦ δεινῶς σωφρονισαντα, καταλαβόντα μάλιστα, παρὰ τὰ δίκαια τῶν ἐθνῶν, καὶ τὸν ἐν Φλωρίδι λιμένα τῆς

Πενσικόλας. Ὁ στρατηγὸς Ἰάκκων ἦτο ὄλως ἀνεπι-
 τήδειος νὰ κατορθώσῃ τὴν μεταξὺ λευκῶν καὶ Ἰνδῶν
 συνδιαλλαγὴν καὶ ἐμελλε πρὶδήλωσεν νὰ ἐπιχειρήσῃ
 μᾶλλον τὴν ἐντελὴ τῶν ἰθαγενῶν ἐξόντωσιν· διότι ἦ-
 το μὲν στρατιωτικὸς ἀριστερός, ἀλλὰ παράφορος εἰς ὑ-
 περβολὴν, πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἀδυσώπητος, καὶ ἔτοιμος
 νὰ τολμήσῃ τὰ πάντα, ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν του,
 ἤτοι εἰς τὴν τῶν Ἰνδῶν καταστροφὴν. Ἐπραξέ δὲ τῷ
 ὄντι κατὰ τῶν Ἰνδικῶν ἐκείνων φυλῶν τὰ αἰγχιπτα,
 καὶ σκανδαλωδῶς παρεβίβισεν, ὡς πρὸς τοὺς Ἰσπα-
 νοὺς, τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν. Ὑψώτας πλοστὴν ση-
 μαίαν εἰρήνης, παγιδεύει εἰς τὸ στρατόπεδόν του τοὺς
 ἀρχηγούς τῶν Ἰνδῶν, καὶ, ἅμα συλλαβῶν αὐτοὺς, δια-
 τάσσει νὰ τοὺς κρεμάσωσιν εἰς τὰ δένδρα, ὡς ἄριζ θη-
 ρία. Δύο Ἀγγλοὶ συνελήφθησαν ὁ μὲν παρὰ τοῖς Ἰν-
 δοῖς, ὁ δὲ εἰς χώραν Ἰσπανικὴν· ὁ πρῶτος δὲν ἔφερεν
 ὄπλα καὶ ἔλεγεν ἑαυτὸν ἔμπορον, ὅπερ ἦτο ἀλήθης·
 ὁ ἄλλος κατεμηνύετο, ὅτι εἶχε πληροφορηθεὶς τοὺς
 Ἰνδοὺς περὶ τῶν δικαίων, τὰ ὅποια ἀπέπεισεν αὐτοῖς
 ἢ ἐν Γανδαῦ συνομολογηθεῖσα συνθήκη, ὅπερ δὲν ἦτο
 ἐγκλημα μέγα, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν παντάπασιν ἐγκλη-
 μα δὲν ἦτο. Ὁ Ἰάκκων τοὺς υποβάλλει εἰς στρατο-
 δικεῖον, τὸ ὅποιον κατ' ἀρχὰς τοὺς κατεδικάσεν, ἀλλ'
 ἔπειτα, ἐπὶ νέῃ ἐκτιμῆσει τῶν μαρτυριῶν, ἀνεκάλεσε
 τὴν ἀπόφασιν ὡς πρὸς τὸν παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς συλλη-
 φθέντα. Οὐδὲν ἦτο ὁ Ἰάκκων πέμπει ἀμφοτέρους
 εἰς τὴν ἀγγλὴν καὶ υποβάλλει εἰς τὴν κυβερνησιν
 ἀναφορὰν, βεβαιούσαν ὅτι νομίμως ἐδικάσθησαν καὶ
 κατεδικάσθησαν. Ἐπειτα δὲ, ἐπὶ ἀνυποστάτῳ προ-
 φάσει, ἐμβάλλει εἰς τὴν Φλωριδα, ἐνῷ αἱ Ὁμοσπον-
 δοὶ πολιτεῖαι ἦσαν ἐν εἰρήνῃ καὶ εἰς φιλικὰς μάλιστα
 διαπραγματεύσεις πρὸς τὴν Ἰσπανίαν, καὶ ἐνῷ ῥηταὶ
 διαταγαὶ τὸν εἶχον δοθῆ εἰς Οὐασινγκτόνος νὰ μὴ πα-
 ραβιάσῃ τὰ Ἰσπανικὰ σύνορα. Ἀλλ' αὐτὸς κυριεύει ἐν
 Ἰσπανικῶν φρούριον, καὶ τοὶ μηδεμίαν εἰς τοῦτο λαβῶν
 ἀφορμὴν ὡς ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς πολέμου, οἵτινες
 εἶχον διαλυθῆ καὶ τραπῆ εἰς φυγὴν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ δι-
 οικητὴς τῆς Φλωριδος τὴν ἐγραψεν ἀπὸ Πενσικόλας
 παραπονούμενος διὰ τὴν ἐχθροπραξίαν ταύτην, ὁ Ἰάκ-
 κων, εἰς ἀπάντησιν, κυριεύει καὶ αὐτὴν τὴν Πενσικό-
 λαν καὶ ἕτερον προσέτι Ἰσπανικῶν φρούριον.

Ἔθνος εἰς τὸ ὅποιον δὲν ἤθελεν εὐρεθῆ φωνὴ ἰ-
 σχυρὰ, ἵνα στυγματίσῃ τοσαύτας βίαιοπραγίας καὶ
 ὀμότητας, κινδυνεύει βεβαίως ν' ἀπολέσῃ τὴν ἐλευ-
 θερίαν του καὶ εἶναι ἄξιον τοιαύτης τύχης. Καὶ ὁμως
 τὸ παράδοξον εἶναι, ὅτι ἡ κυβερνησις ἐδίσταζε νὰ
 ἐπιτιμῆσῃ τὸν στρατηγὸν Ἰάκκωνα, ὅστις οὐ μόνον
 μέγα ἴσχυε παρὰ τοῖς πολλοῖς, διὰ τὴν περὶ Νέκν
 Αὐρηλίαν νίκην, ἀλλὰ καὶ ὅριον δὲν εἶχεν εἰς τὴν
 παραφορὰν του. Ὁ πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας, εἴτε
 φοβούμενος εἴτε χαριζόμενος εἰς τὸν ἄνδρα, καθὼ
 ὁμόφροντα, ἐπολιτεύετο πρὸς αὐτὸν μετὰ πλείστης
 συστολῆς καὶ πολλοὶ τῶν δευτερευόντων ἀρχηγῶν
 τῆς δημοκρατικῆς μερίδος εἰς ἣν ἀνήκεν ὁ Ἰάκκων
 καὶ οἵτινες ἐγνωρίζον τί φρονεῖ ὁ Μονρόης, ἤθελον νὰ
 ἀπεληθῶσιν ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν στρατηγὸν εὐνοίαν τοῦ
 δήμου, ἵνα ἀναδείξωσιν αὐτὸν ὑποψήριον πρόεδρον
 κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογάς. Ἀλλ' ὁμως εἰς τῶν

ἀντιπροσώπων τῆς Γεωργίας ἀνέλαβε νὰ υποβάλλῃ
 πρότασιν περὶ ἐπιτιμῆσεως τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἡ ἐξε-
 τάσασα τὴν πρότασιν ἐπιτροπὴ παρεδέχθη αὐτήν, ἡ
 δ' ἐπέθεθεν προκύψασα ἐν τῇ βουλῇ συζητήσεως ἀπέβη
 σφοδροτάτη. Τριάκοντα καὶ εἰς βουλευταὶ ἔλαβον τὸν
 λιγόν· ὁ Κλαῖν ἐλάλησε δὲ. Ὁ Κλαῖν ἐτίμα τὴν
 κνδρείαν καὶ τὴν πολεμικὴν ἰκνότητα τοῦ στρατη-
 γοῦ· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνεχθῆ πράξεις αἵτινες
 κατέστρεφον τὸ κύριον τοῦ νόμου, παρεβίβιζον τὸ σύν-
 ταγμα, καὶ περιύβριζον τὰ δίκαια τῆς ἀθρωπότη-
 το. Εὐγλωττότατος δὲ ἀνεδείχθη ἐν τῇ συζητήσει
 καθ' ἣν, ἐξετίμησε τὴν διαγωγὴν τοῦ Ἰάκκωνος· ἀ-
 ροῦ ἀπέπεισε τὸν δέοντα ἔπεινον εἰς τὰς παρελθού-
 στας τοῦ ἀνδρὸς ὑπηρετίας, καθέκτευσε θερμῶς τὴν
 τυ-έλευσιν, ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρί-
 δος, νὰ ἀποδείξῃ, δι' ἀποφάσεώς της, ὅτι δὲν ἐγκρί-
 νει τὰς βίαιοπραγίας ἐκείνας καὶ ἀπειθείας, αἵτινες
 ἄλλως ἠδύνατο νὰ ἐπιπέωσιν ὀλέθρια ἀποτελεσμα-
 τα. Μταίως ὁμως ἠγωνίσθη· οἱ φίλοι τοῦ Ἰάκκων-
 νος καὶ οἱ ὑπουργικοὶ βουλευταὶ ὑπερίσχυσαν καὶ ἡ
 πρότασις τῆς ἐπιτροπῆς ἀπερρίφθη διὰ πλειονοψηφίας.

Ἐλθόντος μετὰ τινα χρόνον τοῦ στρατηγοῦ εἰς
 Οὐασινγκτόνα, ὁ Κλαῖν, θέλων νὰ τὸν ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν
 τὸν ἐφέξεν εἰμὴ μὲ λύπην του καὶ διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ
 καθήκον ἱερόν, δὲ ὅτι δὲν ἔπαυσε νὰ τὸν τιμᾷ, ὡς
 καὶ διὰ τῶν λόγων αὐτοῦ τρανῶς ἐδήλωσεν, ὑπῆγε
 νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ. Ὁ Ἰάκκων δὲν τὸν ἀπέδωκε τὴν
 ἐπίσκεψίν του, ἐξέτραχηλίθη κατ' αὐτοῦ εἰς ὕβρεις
 αἰσχράς, εἰς ἀπειλάς γελοίας, αἱ ὅποια παντά-
 πασι δὲν ἐτάραξαν ὁ Κλαῖν, καὶ δὲν ἔπαυσεν ἐκ-
 τοτε πνέων μῖσος ἀδυσώπητον κατὰ τοῦ περιπα-
 νοῦς τούτου πολιτικοῦ ἀνδρὸς. Πολλάκις δὲ καὶ
 ἄλλοτε ὁ Κλαῖν, διότι ἠθέλησε νὰ φανῆ ὑπέρ-
 μαχος τοῦ νόμου, ἀπέκτησεν ἐχθροὺς ἀδιαλλάκτους,
 οἵτινες κατεπείρανον τὸν βίον του.

Μικρὸν δ' ἔπειτα βλέπομεν τὸν ἄνδρα ἀναλαμβάνον-
 νοντα, ὡς πρὸς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ
 πράγματα, τὸ ἔργον τοῦ διαλλακτοῦ, εἰς ὃ ἦτο μά-
 λιστα ἐπιτήδειος. Τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ ὅποιον προσή-
 κει μᾶλλον παντοῦ καὶ πάντοτε εἰς τὴν κυβερνησιν,
 εἶναι καὶ δι' αὐτὴν δυσχερὲς· πολὺ δὲ ἀκνηθέστε-
 ρον ὑπάρχει εἰς τὸν κατ' ἰδίαν ἄνθρωπον. Σφοδρὰ ἔρις
 παρήχθη τότε εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἐκ τούτου, ὅτι ἡ
 χώρα τοῦ Μισσουρι ἐζήτηε νὰ λάβῃ ἐν τῇ Ὁμοσπον-
 διᾷ τὸ ἀξίωμα καὶ τὰ δίκαια τῆς πολιτείας. Ἡ ἀξίω-
 σις ἦτο δικαία, διότι ἡ χώρα εἶχε τὸν ἀπαιτούμενον
 ἀριθμὸν τῶν κατοίκων· ἀλλ' οἱ πλείονες τῶν κα-
 τοίκων τούτων ἤθελον συγχρόνως τὴν παρ' αὐτοῖς
 διατήρησιν τῶν δούλων. Ἡ δ' Ὁμοσπονδικὴ βουλή ἀ-
 νεγνώρισεν μὲν τὸ Μισσουρι ὡς πολιτείαν, ἀλλὰ παρ-
 εισηγάγεν ἐν τῇ περὶ τούτου πράξει τὴν ἄρῃον, σκοπὸν
 ἔχον τὴν βαθμιαίαν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐκείνῃ κατάργη-
 σιν τῆς δουλείας. Ἡ γνώμη τῶν κατοίκων τοῦ Μισ-
 σουρι ἦτο βεβαίως ὀλεθρία, ἀλλὰ ἦτο γνώμη τῶν
 πλειόνων· ὁ δὲ Κλαῖν, ὅστις ἀείποτε ὑπῆρξε πολέμιος
 τῆν δουλείας, ἐνόμισεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅτι ἡ
 βουλή δὲν εἶχε κατὰ τὸ σύνταγμα τὸ δίκαιωμα νὰ
 παραβιάσῃ τὴν θέλησιν τῶν κατοίκων τοῦ Μισσουρι

Οὕτω ἐφρόνησε καὶ ἡ Γερουσία, ἥτις ἀπερρίψθη τὴν τροπολογίαν ἐκείνην τῆς βουλῆς. Ἄλλ' ἡ βουλή ἐπέμεινε, ὥστε ὅτε ἡ σύνοδος ἐφθάσεν εἰς τὸ τέρμα αὐτῆς, τὸ ζήτημα ἔμεινε ἀλυτον. Ἐπὶ τῆς ἐπομένης συνόδου, παραχαί μεγάλα ἐπεκράτησαν καθ' ὅλην τὴν Ἀμερικὴν ἐνόμιζες, λέγει εἰς τῶν ιστορικῶν, ὅτι σεισμὸς τὴν ἄγει καὶ τὴν φέρει ἡ ὁμοσπονδία ἀνεσείσθη τῶντι ἐκ βάρων. Αἱ σωματοτρόφοι πολιτείας ἔλεγον ὅτι θέλουν ἀποσπασθῆ ἀπὸ αὐτῆς ἐὰν λάβῃ, κύρος ἢ ἀπόφασις τῆς βουλῆς. Οἱ δ' ἀνταγωνισταὶ τῆς δουλείας ἤξιον, ὅτι εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλωσι τὸν ὅρον ἐκείνον εἰς τὴν νέαν πολιτείαν. Τελευταίον ἐπῆλθε συμβιβασμός, δυνάμει τοῦ ὁποίου τὸ μὲν Μισσουρι ἐγένετο δεκτὸν ἄνευ ὅρου, ἀλλ' ἐκκλονίσθη συγχρόνως, ὅτι τοῦ λοιποῦ ἡ δουλεία δὲν θέλει ἐπιτραπῆ εἰς οὐδεμίαν πολιτείαν κειμένην πρὸς βορρῆν τοῦ 36^{ου} βαθμοῦ τοῦ πλάτους. Ὁ Κλαῦ συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ ἐρις ἐφαίνετο καταπύσασα. Ἀλλὰ ἡ θύελλα ἐξεναντίας ἐπέσκηψεν ἐκ νέου ὑπὲρ ποτε σφοδρότερα.

Ἐδέησε νὰ ἐξελεγχθῆ τὸ ἰδιαιτέρον σύνταγμα τῆς νέας πολιτείας, ἵνα πιστοποιηθῆ ὅτι οὐδὲν περιεῖχε τὸ ἀντιβαῖνον εἰς τὸ γενικὸν τῆς Ὁμοσπονδίας πολιτεύμα. Ὅθεν κατὰ μήνα Ἰούνιον τοῦ 1820, οἱ κάτοικοι τοῦ Μισσουρι ἐπεμφαν εἰς τὴν βουλὴν τῆς ὁμοσπονδίας τὸ πολιτεύμα των, τοῦ ὁποίου ἐν ἄλλορον διελάμβανον, « ὅτι ἡ τοπικὴ βουλή τοῦ Μισσουρι θέλει ψηφίσει ὅσον ἐνεῖται τὰχίον νόμους ἀπαγορεύοντας εἰς τοὺς μὴ λευκοὺς ἐλευθέρους νὰ κατασταλῶσιν, ἐφ' ὁποιαδήποτε προφάσει ἐν τῇ πολιτείᾳ. » Ἡ ἐκρωγείσα κατὰ τοῦ ἄλλορου τούτου ἀντιπολίτευσις ὑπῆρξε φοβερά, διότι τῶντι διάταξις τοιαύτη ἀνέτρεπε πᾶσαν ἰδέαν ἐλευθερίας καὶ ἀνοχῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἄνθρωποι ἐχόντες τὸ δικαίωμα νὰ κατασταλῶσιν ὅπουδήποτε τῆς Ὁμοσπονδίας ἤθελον, μόνον ἀπὸ τὸ Μισσουρι ἐμελλον νὰ διατελῶσιν ἐξωστρακισμένοι. Τὸ ἄλλορον λοιπὸν ἦτο ἀπαράδεκτον. Ἄφ' ἑτέρου οἱ κάτοικοι τοῦ Μισσουρι καὶ οἱ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀμερικῇ φίλοι των ἰσχυρίζοντο, μετὰ τὴν συνήθειαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς μεσημβρίας ζωηρότητα, ὅτι ἡ μετὰ μὴ λευκῶν ἐλευθέρων συνάφεια, ὅτι ἡ θεὰ αὐτῶν μόνη ἦτο ἱκανὴ νὰ παροξύνῃ τοὺς μαύρους εἰς τὸ νὰ θραύσωσι τὰ δεσμάτων, διὰ βίας ἢ φυγῆς. Τὰ πνεύματα ἠρεθίσθησαν ἐκκτέρωθεν κατὰ μικρὸν. Ἡ πλειονοψηφία τῆς βουλῆς ἦτο ἀκατάπειστος νὰ παραδεχθῆ τὸ ἄλλορον· οἱ κάτοικοι τοῦ Μισσουρι καὶ τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς ἐν γένει ἦσαν ἀκατάπειστοι νὰ τὸ θυσιάσωσιν ὥστε ἡ διάλυσις τῆς διενέξεως ἐφαίνετο ἀκατόρθωτος, τὸσω μᾶλλον ὅσω τὰ πᾶθη ἐξηγηριῶντο καθ' ἑκάστην. Ὁ Κλαῦ, παρὰ τὴν συνήθειάν του, δὲν ἦτο εἰς Οὐασινγκτῶνα, ὅτε συνῆλθεν ἡ βουλή μετὰ τὸ τέλος τῆς προηγουμένης συνόδου, εἶχε παραιτηθῆ τῆς προεδρίας τῆς βουλῆς καὶ εἶχε μάλιστα ἀναγγεῖλαι, ὅτι σκοπεύει νὰ ἐγκαταλίπῃ ὅλως διόλου, ἐπὶ τινὰ χρόνον, τὰ κοινὰ πράγματα, διότι, ἐγγυηθεὶς ὑπὲρ τινος φίλου του, καὶ ἀναγκασθεὶς νὰ πληρώσῃ ἀντί τούτου, εἶχεν ἀπολέσει ὅλην τὴν κατὰστασίν του

καὶ ἤθελεν, ἐπαναλαμβάνων τὰς δικηγορικὰς ἐργασίας του, νὰ δημιουργήσῃ ἐξ ὑπαρχῆς νέαν ἑαυτῷ περιουσίαν. Ἄλλ' ὅμως, ἅμα μαθὼν τὰ διατρέχοντα, μὴ φροντίζων περὶ τῶν ἰδίων, ἔδραμεν εἰς Οὐασινγκτῶνα, ὅπου ἐφθάσε τῇ 16 Ἰανουαρίου. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἔδραμεν ἡ βραχεῖα σύνοδος, τὸ ἡμισυ τῆς νενομισμένης διαρκείας αὐτῆς εἶχεν ἤδη παρέλθει, καὶ ἐντὸς ἐξ ἐβδομάδων, αἱ βουλὴ εἶμελλον νὰ διαλυθῶσιν. Εὖρε δὲ τὰ πνεύματα ἐξηγηριωμένα περισσώτερον ἀφ' ὅτι ὑπέθετεν· οἱ βουλευταὶ συνήρχοντο μὲν εἰς τὴν αἴθυσαν τῆς συζήτησεως, συνήρχοντο ὅμως, ὄχι διὰ νὰ ψηφίσωσι νόμους, ἀλλὰ διὰ νὰ κατηγορῶσι καὶ νὰ μέμφωνται ἀλλήλους. Ἐνόμιζες, ὅτι προίστανται δύο στρατόπεδα, εἴποιμα νὰ ἐπιπέσωσι τὸ ἓν κατὰ τοῦ ἄλλου. Φθάσαντος τοῦ Κλαῦ, ὄλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς αὐτόν. Καὶ τῶντι ὁ ἄνθρωπος αὐτός, τοῦ ὁποίου ὁ ὄρθος νοῦς, ἡ ἀπάθεια καὶ ἡ καλοκαγαθία ἦσαν ἀνεξάντλητοι, ἐμεσολάβησε μεταξὺ τῶν διαμαχομένων· προέτρεψε καὶ τοὺς μὲν καὶ τοὺς δὲ νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν λύσιν τῆς δυσχερείας ταύτης μετὰ πνεῦμα συμβιβαστικὸν καὶ προέτεινε τὴν σύστασιν ἐπιτροπῆς τρικαιδεκαμελοῦς, τῆς ὁποίας διωρίσθη πρόεδρος, καὶ καθ' οὗτος, εἰσαγητής. Τὴν δὲ 12 Φεβρουαρίου, ὑπέβαλεν, ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐπιτροπῆς, ἐκθεσιν, προτείνουσαν τὴν παραδοχὴν τοῦ Μισσουρικῶ συντάγματος, ἀλλὰ ἐπὶ τῷ ὄρω, ὅτι αἱ Μισσουρικαὶ βουλὴ δὲν δύνανται νὰ ψηφίσωσι νόμον ἀπαγορεύοντα τὴν εἴσοδον ἢ τὴν διατριβὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐκείνῃ παντὸς πολιτοῦ μιᾶς τῶν ἄλλων ὁμοσπονδῶν πολιτειῶν καὶ ὅτι αἱ βουλὴ αὐταὶ ὀφείλου, πρὸ τοῦ τέλους τοῦ Νοεμβρίου, νὰ ἀπορῶνθωσιν, ὅτι παραδέχονται τὸν ὅρον τοῦτον. » Ἡ πρότασις αὕτη ἔλαμπεν ἐπιτηδείως τὸ κώλυμα· ἀλλὰ, μετὰ ζῶηρον συζήτησιν, ἀπερρίφθη διὰ ψήφων 83 κατὰ 80. Τὴν ἐπιούσαν ὅμως ἡ πλειονοψηφία ἠγύχθη διὰ τὸ ἴδιον αὐτῆς ἔργον, καὶ, ὠρμηθεῖσα ἀπὸ τινὰ διάταξιν τοῦ κανονισμοῦ τῶν Ἀμερικανικῶν βουλῶν, καθ' ἣν ἐπιτρέπεται ἡ λεγομένη *παλιμψηφία*, ἐθεώρησε τὴν ψηφοφορίαν τῆς προτεραίας ὡς μὴ γεγονυῖαν καὶ ἐπανάλαβε τὴν συζήτησιν. Ὁ Κλαῦ ἐξεφώνησε τότε λόγον ἀριστον· κατὰ δυστυχίαν μόνος αὐτός ἐλάλησε μετριοτήτα, μόνος αὐτός ἐτήρησε τὴν ἀπάθειάν του, ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ ἀναθρασμοῦ τῶν πνευμάτων. Ἡ συζήτησις ἀπέδη αἰθῆς θυελλώδους καὶ αἰθῆς ἢ πρότασις ἐναύαγησε. Τὸ κοινὸν καὶ αὕτη ἡ βουλή ἐξεπλάγησαν διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου εἰς ᾧ περιέστη ἡ πατρίς.

Ὁ Κλαῦ, παρατηρῶν μετὰ ψυχρὸν αἷμα τὰ πράγματα καὶ τὰ πνεύματα, ἐνόησεν ὅτι παρασκευάζεται μεταβολὴ τις εἰς αὐτά. Ἄριστα δὲ γινώσκων τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν καὶ τί αὐμβάνει εἰς τὰ βουλευτικὰ σώματα, ὅταν αἰσθανθῶσιν ὅτι θάινουσι κατὰ κρημνοῦ, ἐθεώρησε φρόνιμον νὰ περιμείνῃ ὀλίγας ἡμέρας, διὰ νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὰ πνεύματα νὰ συνέλθωσιν ἀφ' ἑαυτῶν. Καὶ διετῆριμὲν τὴν ἀταραξίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἤνοιγε τὸ στόμα του νὰ εἰπῆ λέξιν περὶ τοῦ μεγάλου ζητήματος τὸ ὁποῖον κατεβασάνιζεν ὅλον τὸν κόσμον, ἢ δὲ σιωπῆ ἐκείνη κῆρυξεν τὴν ἀγώ-

νάκν και τὰς τύψεις τοῦ συνειδήτου τῶν συναδελφών του· διότι ἤρχισαν νὰ υποθέτωσιν, ὅτι ὁ πολυμήχανος ἐκείνος καὶ ἐρευρετικὸς νοῦς, κατήντησε νὰ μὴ ἤξευρε πλέον τί νὰ ἐπινοήσῃ. Τελευταίον, τῆ 22 Ἰανουαρίου, ἀμφιπεριβίβη τῶν γενεθλίων τοῦ Οὐάσιγκτωνος, ἐξεφώνησε λόγον, δι' οὗ προσέτεινε τὴν σύστασιν ἐπιτροπῆς μικτῆς, ἐκ βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν, ἵνα' συζητήσωσι τὸν ἐπιτηδείωτερον τρόπον τοῦ νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀρ' οὐ ἐκρέματο αὐτὴ τῆς ὁμοσπονδίας ἢ ὑπαρξίς. Αἱ βουλαι ἐνέκρινον τὴν πρότασιν· ἡ ἐπιτροπὴ ἤρχισε τὰς ἐργασίας τῆς τῆ 25· ἐν τῷ ὁκτώ ἡμερῶν ἢ σύνοδος ἐπικυεν αὐτοδικαίως· ἀλλὰ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἡ βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων, ἐπὶ τῆς εἰρηγήσει τοῦ Κλαίου, ἐξέδωκε διὰ ψήφων 8 ἰσχυτὰ 81, ἀπόφασιν, ἀπαράλλακτον σχεδὸν τῆς πρό τινων ἐβδουαδῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς ὑποβληθείσης εἰς αὐτήν. Ἡ Γερουσία, ἣτις πρὸ καιροῦ εἶχε μαρρώσει τὴν γνώμην τῆς, ἔσπευσε νὰ κυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς βουλῆς· καὶ οὕτως ἐλύθη ἡ μεγάλη ἐκείνη ἐρις.

Οὐδεὶς ἤρνετο, ὅτι ὠφείλετο πρὸ πάντων χάρις, ἔνεκα τούτου, εἰς τὸν Κλαίου, ὅτι ἀρ' ἦς ἐπανήλθον εἰς Οὐάσιγκτωνά, δὲν ἔπαυσε νυχθημερὸν μελετῶν τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἀντικείμενον καὶ ὅτι, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἔπραξε τὰ ἀδύνατα δυνατὰ. Ὄθεν ἀνεκηρύχθη παρὰ πάντων ἄλλοις Οὐάσιγκτων, καὶ σωτὴρ τῆς πατρίδος, καὶ διαλλακτῆς τῶν κοινῶν διενέξεων. Τὸ ὄνομά του ὑψολογεῖτο, αὐτὸς δὲ, φεύγων τὰ τεκμήρια ταῦτα τῆς κοινῆς εὐγνωμοσύνης, ἐπανήλθεν εἰς Κεντυκὸν ἀπειρηκῶς, ἵνα προνοήσῃ περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς ἰδίας ἀμνηνίας. Διετίαν τότε διετέλεσε μέγαν τῆς βουλῆς, καὶ, ἐν τῷ διατήματι τούτῳ, διὰ κόπων ἀτρύτων, συνέλεξεν ἐκ νέου κεφάλαιόν τι ἱκανὸν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ὀλιγαρκείας αὐτοῦ ἀνάγκας, οἱ ἐν Κεντυκί συμπολιταὶ τοῦ τὸν προέτρεψαν νὰ μὴ παρατείνῃ ἐπὶ πλέον τὴν ἀπὸ τῶν κοινῶν πραγμάτων ἀπουσίαν καὶ ἐξελέξαντο αὐτὸν ἀντιπροσώπῳ των εἰς τὴν ὁμοσπονδικὴν βουλὴν, ἡ δὲ βουλὴ ἀνηγύρευσε αὐτὸν πάλιν πρόεδρόν τῆς.

Μετὰ δύο ἔτη, τῆ 4 Μαρτίου 1825, ὁ Μονρόης προέκειτο νὰ καταλίπῃ τὸ ὑπέρτατον ἀξίωμα τῆς ὁμοσπονδίας, τὸ ὅποιον ἐπὶ δύο ἀλλεπαλλήλους τετραετίας διεξήγαγε. Μετ' αὐτοῦ ἐμελλε νὰ ἐκλείψῃ ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως ἡ γενεὰ τῶν ἡρώων τῆς ἐπαναστάσεως. Ἔτινες δ' ἐμελλον νὰ τοὺς ἀναπληρώσωσι; Προδῆλως οἱ ἄνθρωποι οἱ διακρέψαντες ἐν τῷ πολέμῳ τοῦ 1812. Ὁ ἀγὼν ἐκεῖνος ὑπῆρξε φοβερός, καὶ ἀνδρείει τοὺς ἱκανοὺς ἀνδρας, τοὺς μεγάλους χαρακτῆρας τοῦ ἔθνους. Αἱ κρίσιμοι περιστάσεις εἰς τὰς ὁποίας ἡ θεία πρόνοια καθυποβάλλει ἐνίοτε τὰ ἔθνη ἔχουσι τοῖς ἀριστοῦ τοῦτο τὸ καλόν, ὅτι χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ στομῶσι, νὰ ἰσχυροποιήσωσι τὰς ψυχάς, καὶ, δίδουσαι ἀφορμὴν διακρίσεως εἰς τὰς ἐξαιρετοὺς φύσεις, παρέχουσιν οὕτω εἰς τὰ ἔθνη, τὰ ἔχοντα ὀφθαλμούς, ἵνα ἴδωσι καὶ ὧτα ἵνα ἀκούσωσι, τὸν τρόπον τοῦ νὰ γνωρίσωσι τοὺς ἀνθρώπου, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀξιοὶ νὰ κυβερνήσωσιν αὐτά. Λόγῳ τῶν ἐν πολέμῳ τοῦ 1812 γενομένων ἐκδουλεύσεων καὶ ἐν γένει λόγῳ ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν πατρίδα, οὐδεὶς εἶχεν

ὅσα ὁ Κλαίου δίκαια εἰς τὸ νὰ διαδεχθῇ τὸν Μονρόην. Κατὰ τε τὰς συζητήσεις ὅσαι προηγήθησαν τοῦ πολέμου, καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐχθροπραξιῶν, ὁ Κλαίου ἐπολιτεύθη εὐγενῶς, καρτερικῶς ἅμα δὲ καὶ σεμνοπρεπῶς. Μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1814 πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ παρωργισμένη Ἀγγλία ἠθύνθη νὰ ἐπιπέσῃ μετ' ὅλης αὐτῆς τῆς δυνάμεως κατὰ τῶν Ὁμοσπόνδων πολιτειῶν καὶ ἐξέπεμψε κατὰ τῆς ἐσπερημένης ὀχυρωμάτων τότε παρλίαις τῶν πολιτειῶν αὐτῶν, κατὰ τῶν κόλπων αὐτῆς καὶ τῶν λαμπρῶν πόλεων, τοὺς στόλους, οἵτινες, πρότερον ἐνησχολοῦντο εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν λιμένων τοῦ Γαλλικοῦ κράτους· καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ ὑπὸ τὴν Οἰελλικτωνά μαρρωθέντες λογάδες ἄνδρες ἀνεχώρησαν, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Σακκενχάμ, ἵνα κατκροτήσωσι τὰ ἀγύμναστα ἀμερικανικὰ τάγματα· ἐνὶ λόγῳ, καθ' ἣν ἐποχὴν τὰ τῶν ἀμερικανῶν πράγματα ἐρίνοντο περιελθόντα εἰς τὸ ἔσχατον τοῦ κινδύνου καὶ ἡ τρικουμὴ ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐφέροντο ὑπὲρ ποτε ἐξηγηρώθη, οἱ ἄνδρες οἵτινες διεῖπον τότε τὰ πράγματα ταῦτα ἐκτίσαντο δόξαν ἀείμνηστον, διατηρήσαντες τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἀνδρείαν, καὶ τὸ θάρρος. Ὁ πρόεδρος Μαρδισὼν, ἐνάμιλλος ἀναδειχθεὶς τῶν πάλαι ἀτρομητῶν Ῥωμαίων, ἀπεποιήθη τὴν προταθείσαν αὐτῷ ἀνγκωχὴν, διότι δὲν ἐθέλωσε τοὺς ὄρους αὐτῆς ὅσον ἔδει ἐντίμους. Ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ Μονρόης συνέδραμεναὐτὸν γενναίως εἰς τὰς δυσχερεῖς ἐκεῖνας περιστάσεις. Διότι ἀμρότεροι ἦσαν πολιτικὶ μεγάλοι καὶ εἶχον χαρακτῆρας ἡρωϊκοῦς· ἀλλ' ἀμρότεροι ἠτύχησαν νὰ ἔχωσι πρόεδρον τῆς βουλῆς φίλον ἀξίον αὐτῶν, ἀνδρα τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ μεταωρίζετο εἰς τὸ ὕψος τῆς ψυχῆς των, τοῦ ὁποίου ἡ φωνὴ ἦτο παντοδύναμος εἰς τὸ συνέδριον τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους. Πρὸςθεος, ὅτι τῷ 1823, ὅτε τὸ κοινὸν συναζήτει τὸ περὶ τῆς προεδρίας τῶν Ὁμοσπόνδων πολιτειῶν ζήτημα, ὁ Κλαίου πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἦδη μετεἶχε τῆς τῶν πραγμάτων κυβερνήσεως. Ὁ Μαρδισὼν, ὁ ἱκανότερος ὄλων τῶν προεδρῶν ὅσοι ἐπηδαλοῦσάν τὸ κράτος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης, καὶ μετὰ τὸν μέγαν Οὐάσιγκτωνά, ὁ γενναϊότερος, ὁ Μαρδισὼν εἶχε διακρίνει καὶ πολυεθῶς τιμῆσει τὸν Κλαίου· εἶχε προτείνει αὐτῷ ὅλα τὰ δυνατὰ ἀξιώματα ἀπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ μέχρι τοῦ ἀρχιστρατήγου τῶν κατὰ ξηρὰν δυνάμεων ἐπὶ τοῦ πολέμου. Καὶ ὁ Μονρόης ἠθέλησε νὰ καταστήτῃ αὐτὸν πρωθυπουργόν του. Τὸ ἔθνος ἔλαβε πέραν τῆς ἀξίας του, διότι, ἐπὶ δεκαετίαν προεδρεύων τὴν βουλὴν, διέδουθεν ἐπιτηδείως τὰς συζητήσεις, μετ' ἀμμῆτου ἀμεροληψίας φαιτίζων αὐτὰς διὰ τῆς εὐκρινούς καὶ καταπειστικῆς εὐγλωττίας του καὶ χειροκωγῶν διὰ τοῦ πνεύματός του. Ὄθεν παρέστη ὡς ὑποψήφιός καὶ εἶχε κυρίως ἀντιζήλους τὸν Ἰωάννην Ἀδαμς καὶ τὸν Ἰάκκωνα. Ὁ πρῶτος ἦτο πεπαιδευμένος λόγιος, καὶ τιμιώτατος ἀνθρώπος, ἐργατικὸς, ἀφωτισμένος εἰς τὴν πατρίδα· ἀλλὰ οὐδὲ φιλελεύθερος, οὐδὲ ἀνεκτικὸς, ἔχων ὀρίζοντα πνεύματος στενὸν καὶ κρίνων τὰ πάντα διὰ τοῦ πρισματός τῶν τοπικῶν καὶ θρησκευτικῶν αὐτοῦ προ-

λήψεων. Ἐπί δὲ πᾶσιν ἦτο ὄλως ἀχαρις καὶ δυσπροσέ-
γορος καὶ εἰς τῶν ἐναρέτων ἐκείνων ἀνθρώπων, οἱ ὅ-
ποιοι δὲν ἔχουσι τὸ προτέρημα νὰ καθιστῶσιν ἀγα-
πητὴν τὴν ἀρετὴν. Αἱ ἐκδουλεύσεις του δὲν ἦσαν
μεγάλαι· ἔδρευσε ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὰ βουλευτικὰ
συνέδρια, ὑπῆρξε πρέσβυς εἰς πλάσας ξένας αὐλας
καὶ εἰς τῶν πέντε ἀντιπροσώπων τῶν διαπραγματευ-
θέντων τὴν ἐν Γανδαύφ συνθήκην. Κύριον συστατι-
κὸν εἶχεν ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ πατρὸς του, ὅστις διετέ-
λεσε πρόεδρος τῶν Ὁμοσπονδῶν πολιτειῶν, ἀλλὰ
ὑπῆρξε καὶ οὗτος ἀνθρώπος μέτριος καὶ πολλὰκις
ἤμαρτε περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν πολιτικῶν τῆς πα-
τρίδος του συμφερόντων. Καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Ἀμερικὴν
αἱ πατραγαθίαι δὲν ἰσχύουσι πολὺ. Ὁ Ἰάκκων ἦτο
στρατιώτης γενναῖος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ παράφορος,
πατριώτης ὅσον ἐνδέχεται, ἀλλὰ πεπεισμένος, ὅτι
ὁ καλῆτερος τρόπος τοῦ νὰ δεῖξῃ τὸν πατριωτισμὸν
του ἦτο τὸ νὰ ἔχη πάντοτε τὴν σπάθην εἰς τὴν χει-
ρὰ καὶ τὴν ὕβριν εἰς τὸ στόμα· γενναῖος καὶ ἀφωσιω-
μένος πρὸς τοὺς φίλους, ἀλλ' ἀδυσώπητος πρὸς τοὺς
ἐχθρούς· ἔτοιμος νὰ παρεκτραπῆ ἀπὸ τὸν νόμον ἢ καὶ
νὰ τὸν καταστρέψῃ ἅμα εὗρισκεν αὐτὸν ἐμπρὸς του,
ὅταν τὰ πάθη του ἦσαν ἐξημμένα· ἀνθρώπος εἰς ὃν
ἦτο ἐπικινδυνώτατον ν' ἀνατεθῆ τὸ ὑπέρτατον πο-
λιτικὸν ἀξίωμα καὶ ἥκιστα ἐπιτήδειος νὰ ἀρξῆ ἔ-
θνος, τοῦ ὁποίου ὁ ὅλος πολιτικὸς καὶ κοινωνικὸς
ὀργανισμὸς ἐρείδετο εἰς τὸ πρὸς τοὺς νόμους σέβας.

Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἡ τύχη ἡ τοσάκις εὐ-
μενῆς ἀναδειχθεῖσα πρὸς τὸν Κλαῖϋ, τὸν ἐγκατέλιπεν
ἐντελῶς, διότι, χρεῖα νὰ τὸ εἰπωμεν, ἐγκατέλιπεν
αὐτὸς ἑαυτὸν. Ὁ ἀφιλοκερδῆς οὗτος ἀνθρώπος ἀνέ-
θετεν εἰς τοὺς φίλους του τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα,
ἵνα ἀσχολῆται ὀλοσχερέστερον εἰς τὰ κοινά. Εἰς τὴν
Λουϊσιανῆν, ὅπου εἶχε πλείστας πιθανότητας ἐπιτυ-
χίας, οἱ ἐκλογεῖς, τοῦ προέδρου ἐξελέγοντο τότε ὑπὸ
τῆς βουλῆς ἦτο δὲ, ὡς ἐκ τῆς συγκροτήσεως τῆς
βουλῆς, τοσοῦτον πρόδηλον, ὅτι θελεῖ πλειονοψη-
φήσει ὁ Κλαῖϋ, ὥστε ὅταν οἱ ὀπαδοὶ τῶν ἄλλων ὑπο-
ψηφίων προέτειναν συμβιβασμὸν, δυνάμει τοῦ ὁποίου
ἐκ τῶν 5 ψήφων αἵτινες ἀνῆκον εἰς τὴν Λουϊσιανῆν,
αἱ 4 ἐμελλον νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν Κλαῖϋ, οἱ φίλοι του δὲν
εδέχθησαν τὴν πρότασιν· ἀλλ' ἀπήτησαν καὶ τὰς
5 ψήφους, πεπεισμένοι ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴν τὰς
ἐπιτύχωσιν. Ἐπελθούσης δὲ τῆς ψηφοφορίας, ὁ Κλαῖϋ
δὲν ἔλαβε κάμμιαν, ἀλλ' ἀπεκρούσθη διὰ ψήφων 3 βκατὰ
29. Ἡ πλειονοψηφία αὕτη ἐγχορηγήθη διὰ τοῦ συν-
δουασμοῦ τῶν φίλων τοῦ Ἰάκκωνος καὶ τοῦ Ἀδαμς,
οἵτινες συνεφώνησαν νὰ δώσωσι 3 ψήφους εἰς τὴν
πρῶτον καὶ 2 εἰς τὸν δεῦτερον. Τινὲς τῶν φίλων τοῦ
Κλαῖϋ ἦσαν ἀπόντες, διότι εἶχον ἀσθενήσει, δύο δε-
μόνοι ἤρχον ἵνα μεταβάλωσι τὴν πλειονοψηφίαν.
Ἄν ὁ Κλαῖϋ ἐλάμβανε τὰς ψήφους τῆς Λουϊσιανῆς,
ἤθελεν εἶσθαι εἰς τῶν 3 ὑποψηφίων, τῶν λαβόντων
τὰς πλείονας ψήφους, ἐξ ὧν ἡ ὀμοσπονδικὴ βουλή
ἐμελλε νὰ ἐκλέξῃ τὸν πρόεδρον, διότι οὐδεὶς τῶν
υποψηφίων ἐπέτυχε τὴν ἀπαιτουμένην ὑπὸ τοῦ συν-
τάγματος πλειονοψηφίαν, ἡ δὲ βουλή εἰς ἣν τοσοῦ-
τον ἡγαπᾶτο καὶ ἐτιμᾶτο καὶ τῆς ὁποίας ἀείποτε

ἀνεδείκνυτο πρόεδρος, ἤθελε πιθανώτατα προτιμη-
σει αὐτόν. Ἰχουσα δὲ ἤδη νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τοῦ Ἀ-
δαμς, τοῦ Ἰάκκωνος καὶ τρίτου τινὸς ὑποψηφίου,
τοῦ Κραουφορδίου, ἐχειροτόνησε τὸν Ἀδαμς. Καθὼς
ἦλθον τὰ πρῆγματα, τοῦτο ἦτο πάλιν τὸ προτιμώ-
τερον, καὶ ὁ Κλαῖϋ ἐψήφισε τοιοῦτοτρόπως.

Ἄλλ' ὁ στρατηγὸς Ἰάκκων, ἂν καὶ δὲν ἐξελέχθη
τότε πρόεδρος, ἤρχισε νὰ μετέχη τῶν πολιτικῶν
πραγμάτων, καὶ ἐπενήργησεν ὀλεθρῶς εἰς αὐτά. Ὁ
ἐμπαιθὸς οὗτος ἀνὴρ ἐξήψε τὰ πάθη καὶ συνεπήγαγε
τοὺς ἀπραϊτῆτους αὐτῶν δορυφόρους, τὴν βραδιουρ-
γίαν, τὴν ὕβριν, τὴν λοιδορίαν, τὴν συκοφαντίαν.
Γο καθ' ἑαυτὸν ὁ στρατηγὸς ἦτο ἐντιμώτατος ἀνθρώ-
πος, ἀλλὰ, ἐν ταῖς παραφοραῖς αὐτοῦ, δὲν ἦτο ικανὸς
νὰ διακρίνῃ τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ ἀδίκον, τὴν ἀλήθειαν
ἀπὸ τῆ ψεύδος. Ἄν δὲν ἐνεψύχωσε τὰς προσβολὰς τὰς
ὁποίας οἱ περιστοιχίσαντες αὐτὸν ἀγενεῖς συκοφάνται
ἐξετόξευον κατὰ ἀνδρῶν σεβασμίων, κατὰ τοῦ Κλαῖϋ,
κατὰ τοῦ Ἀδαμς, πρὸ πάντων κατὰ τοῦ πρώτου, ἐδει-
ξε τούλάχιστον ἀνοχίαν πρὸς αὐτούς. Καὶ ποτε μά-
λιστα περιέπεσεν εἰς τὸ ἀμάρτημα τοῦ νὰ ὕβριση αὐ-
τὸς προσωπικῶς τὸν μέγαν ἐκεῖνον πολίτην τοσοῦ-
τον παραλόγως, ὥστε ἡ συκοφαντία ἀπέβη γελοία·
διότι, δι' ἐπιστολῆς του δημοσιευθείσης καὶ ἐπὶ τούτῳ
ἠραφείσης, ἰσχυρίσθη, ὅτι ὁ Κλαῖϋ τὸν εἶχε εἰπεῖ, ὅτι
δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε ἡ βουλή νὰ προτιμῆται αὐ-
τὸν ἀπὸ τὸν Ἀδαμς, ἐὰν τὸν ὑπόσχεται νὰ τὸν διο-
ρίσῃ πρωθυπουργόν. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ
στρατηγὸς ἐτιμωρήθη ὑπ' ἐνὸς τῶν ἰδίων ὀπαδῶν,
τοῦ περιφανοῦς Βουχανάν, ὅστις μέχρι τῆς σήμερον
μέγα ἰσχυρεῖν Ἀμερικῆ, καὶ, προκληθεὶς τότε ὑπὸ τοῦ
στρατηγοῦ νὰ βεβαίωσῃ ὡς μάρτυς, δημοσίᾳ, τοὺς
λόγους του, ἀπήνησε ῥητῶς, ὅτι ὁ στρατηγὸς ἠπα-
τάτο. Ὅποσον εὐφρόσυνος τῆ ἀληθείᾳ φαίνεται ἡ χρη-
στότης αὕτη, ὅταν παραβάλλῃ τις αὐτὴν μετὰ τὰς κα-
κοῖθεις ἐπιβουλὰς αἱ ὁποῖαι τότε ἐγένοντο κατὰ τοῦ
Κλαῖϋ!

Ὁ Κλαῖϋ ὑπῆρξε γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἡ-
τοι πρωθυπουργός, ἐπὶ τῆς προεδρείας τοῦ Ἀδαμς,
ὅστις, διὰ μόνης τῆς ἐπιτηδείας καὶ σταθερᾶς ἐκείνης
χειρὸς, ἠδυνήθη νὰ ἀποφύγῃ τὰς παγίδας τὰς ὁποίας
τὸν ἐστησαν, τὰς σατανικὰς τῶν ἐπιβουργίας τὰς
ὁποίας ἐσκευώρησαν ὄχι μόνον κατὰ τῆς πολιτικῆς
διαγωγῆς του, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου.
Οἱ ἀντιπαλοὶ τοῦ Ἀδαμς καὶ φίλοι τοῦ Ἰάκκωνος
κατήντησαν νὰ παραστήσωσιν ὡς προσβολὴν κατὰ
τῆς δημοσίας ἠθικῆς, τοῦτο, ὅτι ὁ πρόεδρος εἶχεν εἰς
τὸ οἶκῆμα του μίαν σφαιρίστραν (βιλλιάρδον) καὶ ἡ
σφαιρίστρα αὕτη, τίς ἤθελε τὸ πιστεύσει; ἔγεινεν
ἀντικείμενον μεγάλης πολιτικῆς συζητήσεως.

Παρελθόντων τῶν τεσσάρων ἐτῶν, ὁ Ἀδαμς δὲν ἐξε-
λέγη ἐκ νέου, ἀλλὰ προετιμῆθη ὁ Ἰάκκων ὁ Κλαῖϋ, ρυ-
σικῶ τῶ λόγῳ, παρήτησε τότε τὸ ὑπουργεῖον καὶ ὑ-
πῆγε νὰ ἀναπαυθῆ ἀπὸ τῶν κόπων του εἰς Κεντυ-
κύν. Ἀλλὰ δὲν ἔμεινεν ἀπρακτος. Προκληθεὶς εἰς
πολιτικὰ τινα συμπόσια, ἐξεφώνησε λόγους οἱ ὁποῖοι
ἐπροξένησαν πολλὴν ἐντύπωσιν. Ὅσάκις συνέπεσε νὰ
ὀμιλήσῃ περὶ τοῦ στρατηγοῦ Ἰάκκωνος, δὲν ἐπέ-

επισης την προσοχήν των άκρατων ειμή εις ό,τι αξιέπαινον ειχον άνήρ εκείνος, τον όποιον ήξευ-
 ρεν εν τούτοις τρέφοντα ανεξάντλητον κατ' αυτού πάθος. Συέδραμε δε κατά την εποχήν ταύτην της ανέσεώς του και τας προσπαθείας όσας κατέβαλεν έ-
 ταιρεία τις σκοπόν έχουσα την ανατροφήν των ά-
 πελευθερουμένων Νιγηρτών. Περί τά τέλη του 1831
 χηρευσάσης μιās των εν τή Όμοσπονδική γερουσία θέ-
 σεων της Κεντυκλός, προεχειρίθη γερουσιαστής υπό
 των συμπολιτών πολλοί δε συμπολίται της Όμο-
 σπονδίας ανέλαβον να τον υποστηρίξωσιν ως υποψή-
 φιον πρόεδρον, μετά τó τέλος της πρώτης του Ιάκ-
 κωνος τετραετίας.

Άμα εισελθών εις την γερουσίαν της όμοσπονδίας,
 ό Κλαϊύ ελαβεν άφορμήν θλιβεράν μεν εις την καρδιά-
 του ως αγαθού πολίτου, αλλ' επιτηδειοτάτην να ανα-
 δείξη την έξοχον συμβιβαστικήν ικανότητά του
 την δεξιότητα ήν ειχε να διαλύη τας μάλλον περιπε-
 πλεγμένας έριδας και να σώξη την κοινήν ειρήνην
 από των μεγαλητέρων κινδύνων. Τώ 1832, εκδοθέν-
 τος νέου τελωνιακού νόμου, ή βουλή της μεσημβρι-
 νους Καρολίδος, θεωρήσασα τον νόμον αυτόν ως θυ-
 σιάζοντα τά συμφέροντα των μεσημβρινών πολιτειών
 προς χάριν των βιομηχανών της άρκτου, ήκούρσεν
 αυτόν επισήμως, και εν τώ άμα παρεσκευάσθη ως ει-
 άμυναν, όργανίσασα την έθνοφυλακήν της και άγορά-
 σασα πολεμεφόνδια. Ό από της Καρολίδος εκείνης κ-
 ταγόμενος αντιπρόεδρος της Όμοσπονδίας Καλχούν,
 ήσπασθη την μερίδα της ίδιας πατρίδος, και περή-
 τήσε τó μέγα αξίωμα του, ίνα υποστηρίξη αυτήν
 ακωλύτως. Μέγα μέρος των μεσημβρινών πολιτειών
 μετά της Καρολίδος συνετάσασετο. Η όξύτης του
 Ιάκκωνος ήδύνατο να αποβή χρήσιμος εις την κρίσι-
 μον αυτήν περίστασιν, εάν έπειθετο να αναμίξη αυτήν
 μετά της φρονήσεως και τφόντι, κατ' επιφάνειαν του
 λάχιστον, συνήνεσε να πολιτευθῆ μετρίως και δέν
 έδειξεν ειμή τόσην δραστηριότητα όση ήτο αναγκαία
 διά να περισταλή ή Καρολίδς. Άλλ' αν δέν ελάμβανε
 την εντός των βουλιών συνδρομήν του Κλαϊύ, πιθανώ-
 τατα ήθελεν αποτύχει, και ήθελεν επέλθει ρήξις,
 διότι δέν προέκειτο μόνον ν' αντιταχθώσιν εις τας
 παρασκευάς της Καρολίδος παρασκευαί μεγαλητέρας·
 δέν προέκειτο ούδὲ να δοθώσιν άπλαι υποσχέσεις ει-
 τούς δυσχερεστημένους Καρολινούς· ανάγκη ήτο να
 θεραπευθώσι τά πράπανα αυτών τε και όλης της
 μεσημβρίας, ήτις εθεώρει καταθλιπτικίν την τελω-
 νιακίν διατίμησιν του 1832. Συγγρόνως δε, θερα-
 πευομένων των παράπων τούτων της μεσημβρίας,
 ανάγκη ήτο να μη προσβληθώσι τά συμφέροντα της
 άρκτου, από της όμοψήφου συνδρομής της όποιας ει-
 χε χρείαν άπκράιταιτων ή κυβέρνησις ίνα συνέξη τας
 παρεκτροπάς του Καρολίδος. Εν τή δυσχερεί ταύτη
 περιστάσει, ό Κλαϊύ δέν εξέτασε τίς ή:ο ό πρόεδρος,
 δηλαδή ό άνθρωπος εις τον όποιον ή ιστορία θέλει
 αποδώσει κυρίως την συμφοράν, εάν συνέβαινε τοιαύτη,
 ή την τιμήν της άνορθώσεως της ειρήνης, εάν κατωρ-
 θούτο ή κατάπαυσις της τρικυμίας· ό Κλαϊύ δέν ήτο
 ικανός να αισθανθῆ τον άθλιον φθόνον, όστις πολ-

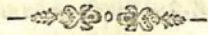
λάκις πολλάχού κατά δυστυχίαν τυφλώνει και
 παρασύρει άνδρας κατά τά άλλα διακεκριμένους. Η
 πατρίς ένιδύνευσεν αδιάφορον ότι πρόεδρος αυτής
 ήτο ό άνθρωπος, όστις ένθυρρόνεν άγενοις κατ' αυτού
 συκοφαντίας, όστις εξήτησεν ό ίδιος να τας υποστη-
 ριξη και τον όποιον ήδύνατο ήδη να σπρώξη ή να έγ-
 καταλειψη εν τώ μέσω άδιεξιτήτων δυσχερειών. Μία
 και μόνη έκυρίευσεν αυτόν ιδέα, πως ήδύνατο να σωθῆ
 ή πατρίς από αξιυδακρούτου άμύχανίας και να διατη-
 ρηθῆ ή ένότης της όμοσπονδίας. Προς τούτο μετεχει-
 ρίσθη την βαθείαν γνώσιν την όποιαν ειχε του χαρα-
 κτήρος των ανθρώπων και των άμοιβαίων αυτών συμ-
 φερόντων, την συμβιβαστικήν αυτών διάθεσιν, την
 φιλίαν ήν ειχον προς αυτόν οι πλείστοι των άρχηγών
 εκατέρων των μεριδων, τó κράτος το όποιον ένειμεν
 αυτόν ή ικανότης του, αι εκδουλεύσεις του, ό χαρα-
 κτήρ του, την φιλοπατρίαν ήτις επλάστιαζεν άπά-
 σας αυτού τας δυνάμεις· και εις την δέουσαν στιγμήν,
 την όποιαν ύπερ πάντα άλλον ήξευρε να εκλέγη, πα-
 ρέστη εις τó μέσον κρατών κλάδον έλαιας εις την
 χείρα· τῆ 12 Φεβρουαρίου 1833 προέτεινε τον
 νόμον, τον φέροντα τó όνομά του (Clay's bill), προς-
 ονομαζόμενον δε και συνδιαλλακτικόν νόμον, δι' ου,
 άντι της εν έτει 1832 ψηφισθείσης διατηρήσεως, εις-
 ήγε διατίμησιν ρθίνουσαν, καθ' ήν, μετά δεκαετη
 προθεσίαν, ούδέν τέλος ήδύνατο να ύπερβῆ τά
 20 τοις εκατόν, καθιερούτο δε εν μέρει άμέσως, εν
 μέρει από του 1842 έτους, πλήρης ατέλεια διά τά
 άκατέργαστα προϊόντα. Περί τά τέλη Φεβρουαρίου
 και την 1 Μαρτίου ήτε βουλή και ή γερουσία παρεδέ-
 χοντο τον νόμον τούτον, τον όποιον τῆ 2 Μαρτίου
 επεκύρωσεν ό πρόεδρος. Η όμοσπονδία έσώθη, και,
 επί ήμέραν μιαν, πάντες, φίλοι και έχθροι, έκείνον
 άνεγνώρισαν σωτήρα.

Ενώ δ' ό Κλαϊύ παρεσκευάζε μετά τοςαύτης συ-
 νέσεως και δεξιότητος τον συμβιβασμιν τούτον, από
 του όποιου εξηρτάτο ή κοινή ειρήνη και αυτή της ό-
 μοσπονδίας ή ύπαρξις, ενώ μετά τοςαύτης φιλοπα-
 τρίας, δραστηριότητος και τέχνης ήγωνίζετο προς επι-
 τυχίαν αυτού, τί επράττεν ό στρατηγός Ιάκκων;

Ό στρατηγός Ιάκκων κατ' επιφάνειαν μεν έπολι-
 τεύετο άριστα· ή προκήρυξις του ήτο αξιοπρεπής και
 σταθερά, επιτηδεία να συνετίση, και, εν ανάγκη, να
 εκφρασίση τούς Καρολινούς· λάθρα δε συέπραττεν
 εις ανοήτους ρήδ ουργίας κατά του Κλαϊύ, ίνα αποτύ-
 χη τó νομοσχέδιον τούτου, ώστε να μη φανῆ ότι ου-
 τος κατώρθωσε να ειρηνεύση πάλιν ή πατρίς.

Τί δ' επράττε και αυτός ό Αμερικανικός λαός;
 "Ετι βερεμούσης της τρικυμίας και του Κλαϊύ μελε-
 τώντος τó βούλευμα τó όποιον έμελλε να διασκεδάση
 αυτήν ως εκ θαύματος, ό Αμερικανικός λαός προσεκ-
 λήθη να εκλέξη τον πρόεδρόν του· οι δύο αντίζη-
 λοι υποψήφιοι ήσαν, ό Κλαϊύ και ό στρατηγός Ιάκ-
 κων· ή δε πλειονοψηφία ίτινα ένθυσιασιν άνηγό-
 ρευσ; τον στρατηγόν. Η επίσημος των ψήφων δια-
 λογή έγένετο εν τώ μέσω των βουλιών, κατά μήνα
 Φεβρουαριον του 1833, κατ' αυτήν δηλαδή την έ-
 ποχήν, καθ' ήν ό Κλαϊύ ύπεστήριξε τον νόμον του

καὶ ἐπετύγγανε τὴν ἐπιψήφισίν του. Ἴδού τί εἶναι ἡ δικαιοσύνη τῶν ἀνθρώπων! Κατ' εὐτυχίαν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ὑπάρχει ὑπεράνω ὅλων ἡμῶν, ἐν τῷ οὐρανῷ, κριτὴς ἀναθεωρῶν ἀπάσας τὰς ἀποφάσεις, κριτὴς ἀποφαινόμενος καὶ αὐτὸς τὴν κρίσιν του καὶ καταδεχόμενος νὰ ρίψῃ μίαν τῆς συνέσεως αὐτοῦ ἀκτίνα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, ἵνα, ἐν τῇ ὀριστικῇ αὐτῶν ἀποφάσει, ρυθμίσωσι τὰς κρίσεις των κατὰ τὴν ὑπερτάτην ἐκείνην κρίσιν, καὶ μὴ στερηθῶσιν οὐδὲ τῆς ἐπιγείου ταύτης παραμυθίας οἱ ἐκλιπόντες μεγάλοι ἄνδρες.

ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡ.

Τὸ ὄνομα τοῦτο θέλει μνημονεῦθῃ ποτε ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ, διότι τοῦτο τὸ ὄνομα ἔφερον ἡ Ἀγγλικὴ φρεγάτα, ἐφ' ἧς κατὰ πρῶτον προσῆλθεν εἰς τὰ παράλια ἡμῶν ὁ πρῶτος τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος βασιλεὺς. Πρὸς χάριν δὲ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, οἱ ἀναγνωσται ἡμῶν δὲν θέλουν ἴσως ἀπαξιώσει νὰ γνωρίσωσιν ὅπως οὖν ἀκριβέστερον τὰ κατὰ τὴν νήσον ἐκείνην.

Ἡ Μαδαγάσκαρα κεῖται εἰς τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν καὶ ἀπέχει 85 μίλια ἀπὸ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, ἀφ' ἧς τὴν χωρίζει ὁ Μοζαμβικὸς πορθμὸς. Τὸ μῆκος αὐτῆς, περιλαμβανόμενον μετὰ τοῦ 12 καὶ 25 βαθμοῦ τοῦ μεσημβρινοῦ πλάτους εἶναι 285 λευγῶν, τὸ δὲ μέσον εὖρος, λευγῶν 40. Διασχίζεται δὲ ἀπὸ βορρᾶ μέχρι μεσημβρίας ὑπὸ ὀρέων, τῶν ὁποίων ἡ κυριώτερη σειρά καλεῖται Ἀμβοῦσμένει (Ἔρη Ἐρυθρᾶ), οἱ δὲ πολυάριθμοι κλάδοι σχηματίζουσιν ὠραίας κοιλάδας, ποτιζομένας ἀπὸ πολυαριθμῶν ποταμῶν καὶ ρύακας. Πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἐκβολαὶ τῶν ρευμάτων τούτων φράσσονται ὑπὸ ἄμμων, σωρευομένων αὐτῶν ὑπὸ τῆς ἀντιθέτου ἐνεργείας τῶν καταρρέοντων ὑδάτων καὶ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἀνέμων καὶ ἀποτελούντων εἰς τὸ πλεῖστον τῆς παραλίας τεχνάγη, ἔχοντα πλουσιωτάτην τὴν βλάστησιν.

Μέγιστον τῆς νήσου μέρος σύγκριται ἐκ γρανίτου, σπινίτου καὶ λευκοῦ καὶ ροδίνου κουαρκίου. Εὕρισκεται δ' ἐν αὐτῇ χαλκός, κασσίτερος, μόλυβδος, ἴσως καὶ χρυσός καὶ ἄργυρος. Τὸ μεσογαιότερον μέρος ἔχει ἄρθρα μεταλλεῖα σιδήρου, τὸν ὅποιον οἱ ἰθαγενεῖς κατεργάζονται ἐπιτηδεύει. Ἀγανῆ καὶ ἄλλα τε δάση καλύπτουσι πολλὰ τῆς νήσου μέρη, ἀλλὰ τὰ ἀναρίθμητα αὐτῶν προΐντα δὲν εἶναι εἰς ἐπί ἀποχρῶντως γνωστὰ εἰς τοὺς Εὐρωπαϊοὺς Βοτανικοὺς ἄγνωστα εἶναι καὶ πολλὰ τῶν πτηνῶν τῶν οἰκούντων εἰς τὰ δάση ἐκεῖνα καὶ εἰς τὰς λίμνας τῆς νήσου. Ἐκ δὲ τῶν ζώων, ἀξιοσημεῖωτα μάλιστα φαίνονται τρία πᾶν κυφῶν βοῶν, τὸ πλατύουρον πρόβατον, ὁ ὄναγρος, ὁ ἵππος, ὁ ἵπποπόταμος, ὁ κύαγρος, ὁ κύναγρος, ὁ βαβατοῦνης καὶ ὁ μακῆ, εἶδη πιθήκων, ὁ αἰ-αἰ καὶ ὁ τανδρέκ, ζῶα περίεργα καὶ ἰδιάζοντα

εἰς τὴν Μαδαγάσκαρα οἱ ὄφεις εἶναι παμμεγέθεις, ἀλλὰ ὀλίγον φαρμακεροί· ἐκ δὲ τῶν ἐντόμων ἄξια παρατηρήσεως εἶναι ὁ μεταξοτικώλης, χρυσαλλίδες λαμπραὶ, ὁ σκορπίος καὶ μεγάλη τις καὶ φαρμακερὰ ἀρχίνη.

Τινὲς τῶν περιηγητῶν εἶπον ὅτι ἡ Μαδαγάσκαρα ἔχει 5 ἑκατομμύρια κατοίκων· κατ' ἄλλους δὲν ὑπερβαίνουν οὗτοι τὸ ἐν ἑκατομμύριον καὶ 600,000 ψυχῶν. Τὰ δὲ ποικίλα ἔθνη τὰ οἰκούντα τὴν νήσον δύνανται νὰ ἀναγκῶσιν εἰς δύο κυριωτάτους τόπους· ὁ μὲν διακρίνεται διὰ χρώματος χαλκοῦ ἢ μᾶλλον ἐλαιώδους καὶ διὰ μακρῶν καὶ λεῖων τριγῶν ὁ δὲ ἔχει χροῶμα μέλαν ἢ φαιὸν ἀλλὰ βαθὺ καὶ εἶναι οὐλόθρις· Ἡ φυσικὴ κατασκευὴ τῆς μελαίνης φυλῆς, ἡ σιμὴ αὐτῆς ρίς καὶ τὰ παχέα χεῖλη δεικνύουσιν ἀποχρῶντως ὅτι κατάγεται ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς, ἐνῶ ἡ γλώσσα, τὰ ἦθη καὶ ὁ χαρακτήρ τῆς ἐλαιοχόρου φυλῆς ἀνήκουσι προδήλως εἰς τὰ Μαλαισιανὰ ἔθνη. Πολλοὶ δὲ καὶ Ἀράβων μεταναστάσεις ἐγένοντο ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν, αἱ δὲ οἰκογένειαι αὐτῶν ἀπολαμβάνουσι μέχρι τῆς σήμερον μὲγέλα προνόμια παρὰ τοῖς κατοίκους τῆς μεσημβρίας, τῶν ὁποίων ἀπ' ἐτέρου ἀπεδέχθησαν τὴν γλώσσαν καὶ τὰς προλήψεις.

Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς νήσου ἔχουσι πολλὰ προρετήματα καὶ ἐλαττώματα· εἶναι περίεργοι, ἐπιπόλοιοι, προληπτικοί, φιλοδόξοι, ἐκδικητικοί, φιλήδονοι, φιλόξενοι, συμπληθητικοί, εὐπιστοί, ἐλευθεροί, καὶ νῦν μὲν νωθροὶ, νῦν δὲ γεωργοὶ βιομήχανοι· καὶ ἄλλοτε πάλιν μάχημοι· ἡ μέλαινα φυλὴ εἶναι νωθροτέρα τῆς ἐλαιοχόρου, ἡ δ' ἐλαιοχόρου φιλεκδικωτέρα καὶ μᾶλλον πλεονεκτικὴ. Ὁ ὄρκος τοῦ αἵματος εἶναι μίαν ἀπὸ τὰς ἀγαθώτερας συνηθείας τῶν κατοίκων τῆς Μαδαγάσκαρα· διότι δι' αὐτοῦ δύο ἄνθρωποι ἐνοούνται διὰ παντὸς καὶ προστατεύουσι καὶ βοηθοῦσιν ἀλλήλους, ὡς ἂν ἦσαν συγγενεῖς. Ἡ πλεονεξία εἶναι τοσοῦτον ἔμφυτος παρ' αὐτοῖς, ὥστε εἰς ὅλα τὰ μὲγέλα χωρὶς ὑπάρχει δημόσιον παράπηγμα εἰς τὸ ὅποιον οἱ περιηγηταὶ ἀναγκασθῶσι προσωρινῶς, ἕως οὗ ἐτοιμηθῇ δι' αὐτοῖς δωρεὰν ἰδιαιτέρων καταλύμα. Ἡ ἔμφυτος φιλοτοργία ἐνισχύεται ὑπὸ ἐθίμων ἀξιοσημεῖωτων. Εἰς τινεὶς περιστάσεις λ. χ. τὰ τέκνα εἶναι ὑπόχρεα νὰ προσφέρωσιν εἰς τὴν μητέρα ἐν νόμισμα, τὸ ὅποιον ὀνομάζεται ἐνθύμησις τῆς ῥάχως, εἰς μνήμην τῆς ἀγάπης ἣν αὐτὴ ἔδειξεν εἰς αὐτὰ, ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον φέρουσα αὐτὰ εἰς τὴν ῥάχιν της, ἐνῶ εἰργάζετο ἢ ὠδοιπόρει. Πολλὴ πρὸς τούτοις ἐπικρατεῖ πρὸς τοὺς τεθνεῶτας εὐλάβεια, ἂν καὶ οἱ Μαδαγάσσιοι ἢ Μαλγάσιοι, ὡς λέγονται οἱ ἰθαγενεῖς, δὲν ἔχουσι ἀσφαλεῖς περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς ἰδέας. Ἐν γένει δὲ σκότος βαθύτατον καλύπτει καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν σκοπὸν τῶν ὀλίγων θρησκευτικῶν τελετῶν, τῶν τελομένων παρὰ τοῖς ἔθνεσιν αὐτοῖς. Ἀν ἐρωτήτης τὸν Μαλγάσιον περὶ αὐτῶν, ἢ σιωπᾷ, ἢ ἀπαντᾷ· ἂν δὲν ἔξέρω· ποτὲ δὲν ἐσκέφθημεν περὶ τούτου. Ἀκολουθοῦμεν τὰ δόγματα αὐτὰ, διότι μᾶς τὰ διεβίβασαν οἱ πατέρες μας. Ἀγαπῶσι δὲ οἱ Μαλγάσιοι εἰς ὑπερβολὴν τὴν μουσικὴν καὶ τὴν γοήσιν. Οἱ αἰοδοὶ των,

ἀδιαλείπτως περιοδεύοντες, ψάλλουσι τὰς ῥαψωδίας των εἰς τοὺς ἡγεμόνας, φιλοδωρούμενοι: ὑπὸ τούτων γενναίως. Αἱ ῥαψωδίαὶ αὐταὶ ἀπιδεικνύουσι τὸν πλοῦτον τῆς Μαλγασιῆς γλώσσης καὶ τὸ μέγεθος τῆς ποιήσεώς των.

Τὸ δυτικὸν τῆς νήσου μέρος εἶναι τὸ ὀλιγώτερον γνωστὸν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους. Οἱ κάτοικοι, ὀνομαζόμενοι Σακαλαῦαι, ἔχουσι σώματα μικρά, ἀλλὰ ἰσχυρά, τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου των εἶναι βαθύτατον μέλαν, οἱ χαρακτηρισμοὶ κανονικοί, αἱ κόμαι μέλαιναὶ καὶ λαμπραὶ· οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ, ἀδρανεῖς ἐν καιρῷ εἰρήνης, προθύμως ἀρπάζουσι τὰ ὄπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ δαίκνυνται ἐν ταῖς μάχαις γενναῖοι καὶ ἀτρόμητοι. Ἄν καὶ ἀγγινοῦσταιτο, εἶναι ὀλιγώτερον πανηροὶ καὶ ψεῦσταὶ τῶν ἄλλων Μαλγασιῶν· ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον διετέλεσαν τὸ κραταιότερον ἔθνος τῆς Μαδαγάσκῃ καὶ ὅταν οἱ οἰκοῦντες τὴν μεσόγειον Χόβοι, περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν ὁμιλήσει κατωτέρω, ἀπέ-

περὶ τὴν ὄσφυν, προξαγομένων τῶν δύο ἄκρων μεταξὺ τῶν σκελῶν καὶ ἀναθιβαζομένων ἔπειτα εἰς τὴν ζώνην εἰς τρόπον ὥστε ἡ μία κρέμαται ἔμπροσθεν, ἡ δὲ ἄλλη ὀπισθεν, ὅτε δὲ αἱ δύο ἄκραι ἐνοῦνται ἔμπροσθεν, ἐν εἶδει προκαλύμματος (ἐμπροσθέλλας). Οἱ ἡγεμόνες περικαλύπτουσι δι' αὐτοῦ συνήθως τὸ σῶμα, μὴ ἀναθιβάζοντες τὰ ἄκρα μεταξὺ τῶν σκελῶν. Τὸ σιμβῶ εἶναι ἡ τήβεννος, ἡ χλαμὶς τῶν Μαλγασιῶν· εἶναι δὲ ὀθόνη ἔχουσα τριῶν μέτρων πλάτος καὶ τεσσάρων μῆκος, δι' ἧς ἀμφιέζονται ὡς πάλαι ποτὲ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Ὅταν ὅμως θέλωσι νὰ ᾖναι ἐλευθερώτεροι εἰς τὰ κινήματά των, τὴν φέρουσι ἐστραμμένην ἐν εἶδει ζώνης ἐπὶ τοῦ σείδιξι.

Αἱ γυναῖκες φέρουσι ἐπίσης τὸ σείδιξι, ἀλλὰ μακρότερον τοῦ τῶν ἀνδρῶν· ἀμφιέζονται δὲ καὶ διὰ τοῦ σιμβῶ, ἀλλὰ πολλάκις περικαλύπτονται ἐξ ὀλοκλήρου δι' αὐτοῦ, μέχρις ὑπὸ τοὺς βραχίονας. Τοιοῦτοτρόπως ἐνδεδυμένοι ἐξέρχονται τὸ πρωί· τὸ δὲ

Κάλυμμα τῶν Μαλγασιῶν

πτυσαν τὴν κυριαρχίαν των, καὶ, μὴ ἀκεσθέντες εἰς τοῦτο, ἐπεχείρησαν νὰ ὑποδουλώσωσι τοὺς προτέρους δεσπότης, οἱ Σακαλαῦαι ἀπέκρουσαν τὰς προσβολὰς των.

Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς ἀνατολικῆς πλευρῆς, οἱ Βετσιμπαράκαι καὶ οἱ Βετανιμέναι εἶναι οἱ μᾶλλον ἀξιωμαθμόνευτοι, ἕνεκα τῶν ἀδιαλείπτων σχέσεων τὰς ὁποίας ἔχουσι μετ' αὐτῶν οἱ Εὐρωπαῖοι πρὸ δύο περίπου αἰῶνων. Εἶναι δὲ, καθὼς καὶ οἱ γείτονες αὐτῶν Ἄντουάρται καὶ Ἀμβανισοῦλαι, ὑψηλοὶ καὶ καλῶς ἐσηματισμένοι· οἱ ὀφθαλμοὶ των ἔχουσι πολλὴν γλυκύτητα καὶ ἀγαθότητα· κατὰ δυστυχίαν εἶναι νωθροὶ καὶ ἄνανδροι εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε πενήτηντα Χόβοι ἀρκοῦν διὰ νὰ τοὺς τρέψωσιν ὅλους εἰς φυγὴν.

Τὸ κύριον καὶ πολλάκις τὸ μόνον ἐνδυμα τῶν κατοίκων αὐτῶν τῆς ἀνατολικῆς παραλίας εἶναι τὸ σείδιξι, ἧτοι ὀθόνη ἔχουσα πλάτος ἡμίσεος μέτρου, καὶ μῆκος ἐνός. Ἡ ὀθόνη αὕτη ὅτε μὲν προσαρτᾶται

ἀπόγευμα φοροῦσι τὸ γνωστὸν καὶ εἰς τὰς κυρίας μας κανεζοῦ, τὸ ὅποιον ὅμως εἶναι εἰς Μαδαγάσκῃ τόσον στενὸν, ὥστε δυσκολώτατα εἰμπορεῖ τις νὰ τὸ ἐκβάλῃ χωρὶς νὰ τὸ σχίσῃ· ὅθεν αἱ κυρίαὶ τῆς νήσου, ὅταν τὸ κανεζοῦ των κατανήσῃ πολλά ρυπαρὸν, τὸ ρίπτουσι, προτιμῶσαι νὰ ἐπάρωσιν ἀντ' αὐτοῦ ἄλλο νέον παρὰ νὰ τὸ πλύνωσι. Τὸ σείδιξι δὲν φορεῖται πρὸς τὸ κανεζοῦ, καὶ ἀφίνει γυμνὸν μέρος ὀλοκλήρου τοῦ σώματος πλατὺ ὡς ἐν δάκτυλον· τότε τὸ σιμβῶ φέρεται ὡς σάλι. Ὡς κάλυμμα, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἔχουσι τὸ σατοῦν, ὑπὸ τὸ ὅποιον ἡ κόμη αὐτῶν διαίρεται ἐντέχνως εἰς μικρὰς πλεξίδας, ἀποληγοῦσας εἰς βοστρυχῶδες σύστρεμμα· τὰ δὲ μῦρά των δὲν εἶναι πολλὰ εὐώδη, διότι ἀλείφονται μὲ ἔλαιον ῥητινώδες ἢ ἐκ κοκκοβαλάνου.

Ἄξιοτημείωτοι εἶναι καὶ οἱ Ἀμπούιχάβαι, ὁπλαδὴ οἱ μάγοι τῶν Μαλγασιῶν. « Ἐξερχόμενοι ἀπὸ ἐν χωρίων, λέγει ὁ Γάλλος περιηγητὴς Λεγαβέλ, ἀπηντήσαμεν ἄνθρωπον, ὅστις ἐπέστησε τὴν προσοχὴν μου

ἦτο ὑψηλός, ισχνός, καὶ μαῦρος· τὰ προέχοντα μῆλα τῶν παρειῶν του ἀνεδείκνυον λαμπροτέρους καὶ μελανωτέρους τοὺς ὀφθαλμούς του· τὸ γένειόν του ἦτο κατάλευκον καὶ κατήρχετο μέχρι τοῦ στήθους, τὸ δὲ ἔνδυμά του δὲν ὠμοιάζε τὸ τῶν συνήθων Μαλγασίων ἔνδυμα. Τὸ σκεῦός αὐτοῦ ἦτο κεκαλυμμένον ὑπὸ ὀθόνης γλαυκῆς· τὸ ἐξ ὁμοίου ὑφάσματος σείδικα ἦν ποδιῆρες, καὶ τὸ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης ὑφάσματος σιμβοῦ περιεκάλυπτε τὸ σῶμά του καὶ ἐσύρετο κατόπιν του ἐν εἴδει οὐράς. Τὰ κοσμημὰτά του ἦσαν ἐπίσης ἀλλόκοτα ὅσον καὶ τὰ ἐνδύματά του· ἔφερεν ἑπτὰ περιδέραια καὶ περιβραχιόνια ἐκ ῥιζῶν ἀπὸ τῆς ζώνης του ἐκρέματο μέγα βύσιον κέρα, πλήρες, ὡς μὲ εἶπον, σπόρων καὶ χυμῶν διαφόρων φυτῶν· ἴσχυτο δὲ τὸ κέρασ τοῦτο μεταξύ δύο μαῦρων ἀγαλματίων, τεχνικώτατα γεγλυμμένων καὶ εἰκονιζόντων ἓνα ἄνδρα καὶ μίαν γυναῖκα· τὰ εἰκονίσματα αὐτὰ εἶχον ὀφθαλμούς μιλιταειδείς (ὁμοιάζοντας τὸν σφάλτον) καὶ ἐπειδὴ ἐκινουῦντο διὰ νήματος ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς τεθειμένου, ἐνόμιζες ὅτι εἶναι ζωντανά. Ὁ περίφημος αὐτὸς ἄνθρωπος συνοδεύετο ὑπὸ δύο Μαλγασίων, οἵτινες ἔφερον κἀνίστρα ἐντὸς τῶν ὁποίων ἦσαν τὰ ἐφιδιάτου. Εἰς ἐκ τῶν συνοδοιπόρων μου ὅστις τὸν ἐγνώριζε, τὸν ἐχαιρίτισεν εἰπὼν «Φινάρτ, ἰαθά», δηλαδὴ «Καλὴ ἡμέρα, πάτερ», εἰς ὃ ἐκεῖνος μάλιστα ἀπήντησεν· ἔπειτα δὲ ὁ αὐτὸς συνοδοιπὸρος μὲ εἶπε ταπεινῆ τῆ φωνῆ· «Ἰδοὺ ὁ μέγιστος ἰσχύς ὁμοιάσεως τῆς νήσου.»

Τοὺς ὁμοιάσας ἢ ἀστρολόγους αὐτοὺς συμβουλεύονται οἱ γονεῖς ἅμα γεννηθῶσιν ἄρρεν καὶ ἂν ὁ μάντις ἀποφασίσῃ, ὅτι τὸ νεογνὸν ἐγεννήθη εἰς ὥραν ἢ ἡμέραν ἀπικισίαν, τοῦτο ἢ ῥίπτεται εἰς ποταμὸν, ἢ ἐκτίθεται εἰς τὸ δάσος, ἢ θλίπεται ζωντανόν. Ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Γάλλος περιηγητὴς παρευρέθη εἰς ἐν ἀπὸ τὰ φοβερά αὐτὰ μαντεύματα. Ὁ πατήρ, περιεστοιχισμένος ἀπὸ τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς του, ἔθεσε τὸ κάλλιστον τῶν ὄπλων του, κεκοσμημένον ὑπὸ στεφάνων, πλησίον τῆς ψάθης, ἐφ' ἧς ἀνεπαύετο ὁ παῖς, εἰς τὸν λαυμὸν τοῦ ὁποίου ἐκρεμάσθησαν διάφορα περίκπτα (φυλακτὰ)· τότε ἐπλησίασεν ὁ ὁμοιάσης, ἐχάρηξεν ἐπὶ τῆς μαματίλας του, δηλαδὴ ἐπὶ τοῦ ἀμμοσκεποῦς πινακίου, διαφόρους Ἀραβικοὺς χαρρακτῆρας καὶ ἐψιθύρισε μυστηριώδεις τινὰς λόγους. Κατ' εὐτυχίαν, ἡ κρίσις τῆς εἰμαρμένης ἀπέβη εὐμενῆς καὶ οἱ περιστάμενοι ἔσπευσαν νὰ συγχρωτῶν τὸν πατέρα διὰ τὴν ἀγαθὴν τύχην ἧτις προκηγγέλλθη εἰς τὸν υἱὸν του. Μετὰ ταῦτα ἐστήθη τράπεζα, καὶ μετὰ τὸ συμπόσιον ἐτελέσθησαν ὑπὸ τῶν νέων διάφοροι ἐνόπλιοι χοροὶ, ἡ δ' ἐορτὴ διήρκεσε μέχρι νυκτὸς βαθείας.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ αὐτὸς περιηγητὴς παρευρέθη εἰς τὴν κηδεῖαν ἐνὸς τῶν κυριωτέρων κατοίκων τῆς πόλεως Ἀνδουράντης· οἱ πλησιεστέροι τοῦ τεθνεῶτος συγγενεῖς ἐνίψην τὸ σῶμά του δι' ἀρωματικῶν ἀμψήματος, τὸ ἐκάλυψαν διὰ περιδεραίων ἐκ ῥιζῶν ἐσχηματισμένων καὶ διὰ φυλακτῶν, ἵνα ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ αὐτοῦ τοὺς κακοποιούς δαίμονας καὶ τὸ μετεκόμισαν εἰς ἔρημον τῆς οἰκίας μέρος, ὅπου οἱ δούλοι περηγγέλλθησαν νὰ ἀνάψωσι πυρὰν μεγάλην. Ἐπειτα μετέβησαν πάντες ὑπὸ κράτῳ γειτονικοῦ δέν-

δρου καὶ καθήσαντες τριγύρω εἰς τὴν πυρὰν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐψήνετο βοῦς, ἤρχισαν νὰ τρώωσιν αὐτόν. Τὸ δ' ἐσπέρας, ἐψάλλησαν πολλὰ ἐπικήδεια ἄσματα, μετὰ τὰ ὁποία ἤρχισεν ὁ χορὸς διαρκέσας μέχρι τῆς πρωίας. Ἐπειδὴ ὁ ἀποθανὼν ἀφῆκε πολλοὺς βόας, ἐθυσίασαν ὄλους τὴν ἐπιούσαν καὶ τὰς ἀκολουθούσας ἡμέρας, οὐδὲ διελύθη ἡ ὁμήγυρις εἰμὴ ἀφ' οὗ ὄλοι καταναλώθησαν· οὕτω τιμῶσι τὴν μνήμην τοῦ νεκροῦ. Τότε τινὲς τῶν συγγενῶν ἀπήγαγον τὸ λείψανον λάθρα καὶ τὸ ἐκδήδυσαν, διότι δὲν εἶναι εἰς ἄλλους ἐπιτετραμμένον νὰ τὸ πλησιάσωσι καὶ νὰ τὸ συνοδεύωσιν εἰς τὸν τάφον. Τὰ κέρατα τῶν σραγέντων βοῶν προσκροτῶνται εἰς πασσάλους στηθέντας ἐπὶ τοῦ τάφου, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πασσάλων αὐτῶν κρίνεται ὁ πλοῦτος τοῦ ἀποθανῶντος. Πᾶσαι δὲ αἱ τελεταὶ αὗται γίνονται

Τάφος Μαλγασίου.

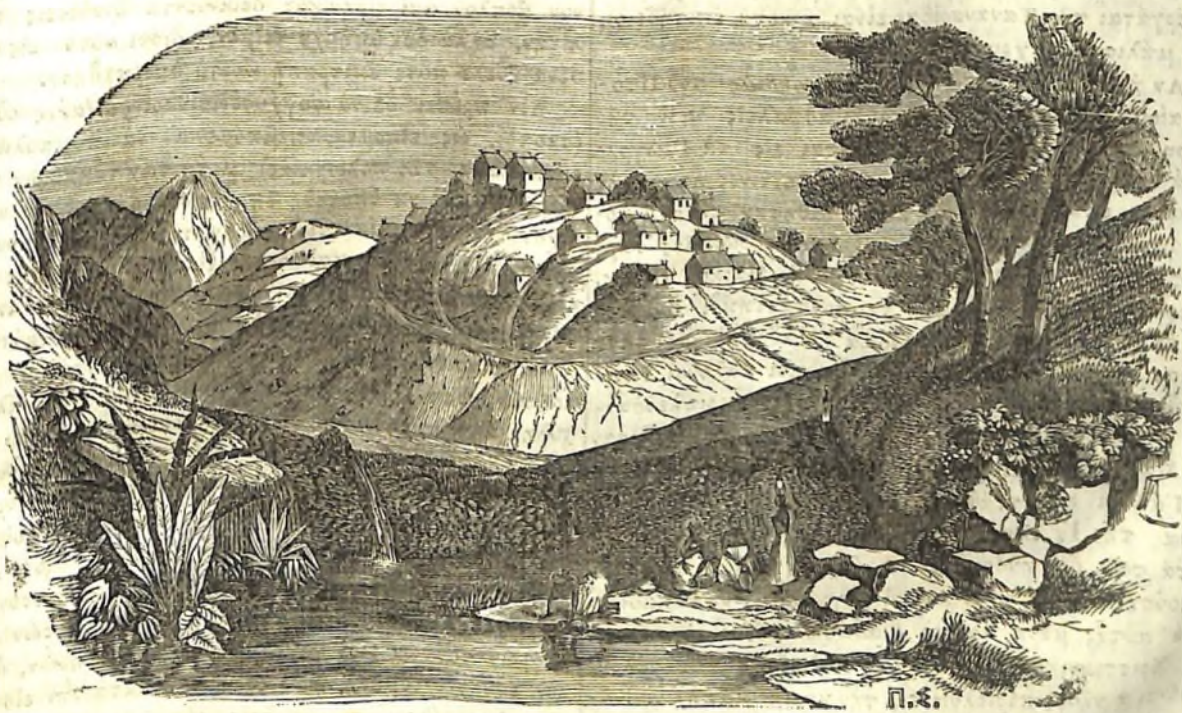
μόνον διὰ τοὺς ἄνδρας· διότι οἱ Μαλγασιοὶ δὲν φροντίζουνε πολὺ περὶ τῶν γυναικῶν, οὐδ' ὅταν γεννηθῶσιν, οὐδ' ὅταν ἀποθνήσκωσι.

Δύο κυριώτατα αἴτια συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν κατοίκων τῆς Μαδαγάσκας· ἡ βάρβαρος συνήθεια τὴν ὁποίαν προκνεφέραμεν, τῆς ἐκθέσεως τῶν τέκνων, καὶ ἡ ἄλλη οὐδὲν ἦτον ἀπάνθρωπος, ἡ δικαστικὴ δοκιμασία ἢ γινομένη διὰ τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου, τοῦ ὄν μαζομένου ταγγίνου. Τὸ κάρυον τοῦ ταγγίνου (*tanghinia veneniflua*) περιέχει φυτικὸν δηλητήριον ὀξύτηκον. Ὁ κατήγορος ἀναφέρεται κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν δικαστὴν, ὅστις τὸν παραπέμπει εἰς τὸν Ἀμπανάγγην, δηλαδὴ τὸν δῆμιον συγχρότως καὶ ἰερέα, ὅστις εἶναι συνήθως γέρον πτωχός, ἀλλὰ τιμώμενος διὰ τὴν χρησιμότητά του· λαμβάνει μικρὰν τιμὴν ἀντιμισθίαν ἀπὸ τὰ ἔξοδα τῆς δίκης καὶ εκπληροῖ μετὰ πολλὴν τιμιότητα τὸ καθῆκόν του, τὸ ὅποιον θεωρεῖ ὡς ἱερὸν, οὐδ' εἶναι δυνατὸν νὰ δωροδοκηθῇ. Ὁ Ἀμπανάγγης ἀρχίζει ἐπὶ ὀρνιθίων τὰς προπαρασκευαστικὰς αὐτοῦ δοκιμασίας, κατὰ τὸ τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ἀποφασίζεται ἂν πρέπη ἢ δὲν πρέπη νὰ εἰσαχθῇ εἰς δίκην ὁ κατηγορούμενος· αἱ δοκιμασίαι αὗται ἐπαναλαμβάνονται ἐπτάκις, καί

ἀν τρεῖς ἀποθῶσιν ὑπὲρ τοῦ κατηγοροῦ, παραδίδονται εἰς αὐτὸν αἱ κεφαλαὶ καὶ οἱ πόδες τῶν ἀποθανόντων ὀρνίθων, ὁ δὲ παρουσίας ταῦτα εἰς τὸν δικαστήν, ζητεῖ νὰ ὀρισθῇ ἡ ἡμέρα τοῦ Σαχολι ἥτοι τῆς δίκης. Ἐλθούσης τῆς ἡμέρας ταύτης, ὁ κατηγορούμενος προσάγεται εἰς τὸ ὑπαίθριον, ἐν τῷ μέσῳ τῶν περικυκλούντων αὐτὸν ἀνθρώπων. Ὁ δικαστὴς ἀναγγέλλει εἰς τοὺς παρισταμένους τὸν σκοπὸν καὶ τοὺς λόγους τῆς κατηγορίας, ὁ δὲ Ἀμπασάγγης προσφέρει εἰς τὸν κατηγορούμενον τὸ ταγγινικὸν κέρυον, τετριμμένον καὶ διαλελυμένον εἰς ὕδωρ. Τὸ δηλητήριον ἐνεργεῖ τῆχιστα εἰς τὸ θῦμα, τὸ ὅποιον προτρέπεται ὑπὸ τοῦ δημίου νὰ ὀμολογήσῃ τὸ ἐγκλημα αὐτοῦ· σχεδὸν δὲ πάντοτε ὁ θάνατος καταπαύει τὴν ἀγωνίαν του καὶ πείθει τοὺς παρισταμένους περὶ τῆς ἐνοχῆς του. Ἄν κατὰ τύχην, ἢ διὰ τὴν βρωμαλέην ιδιοσυγκρα-

τικὴν χαρακτῆρας τῆς φυλῆς ἐκείνης. Ἐγούσιν ἀνάστημα μέτριον, καὶ καλῶς ἐσχηματισμένον· τὸ χρῶμα τῶν εἰναι ἐλαιῶδες καὶ ἐνίοτε ὀλιγώτερον βαθύ· παρὰ τὸ τῶν κατοίκων τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης· οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου τῶν δὲν εἶναι ἀνώμαλοι καὶ τὸ κάτω αὐτῶν χεῖλος προσέχει τοῦ ἄνω, ὡς ἐν τῇ Καυκασικῇ φυλῇ· αἱ τρίχες τῶν εἶναι μέλαιναι, λεῖται ἢ βροστρυχίζουσαι, οἱ δ' ὀφθαλμοὶ καστανόχροες· εἶναι εὐκίνητοι καὶ ζῶηροι, ἀλλ' ὄχι βρωμαλέοι καὶ εὐχερῶς καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ κόπου. Ἡ διανοητικὴ τῶν Χόβων δύναμις εἶναι πολλή, ἀλλὰ αἱ ἠθικαὶ ιδιότητες οὐχὶ ἀξιεπαῖνοι. Τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀπάτη δὲν θεωροῦνται παρ' αὐτοῖς ὡς κακίας ἐξεναντίας ἀποθαυμάζονται καὶ εἰς τῶν λόγων δι' οὓς ἀπέκρουσαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἶναι ἡ ἐπιβαλλομένη ὑπ' αὐτοῦ ἀπαγόρευσις

Π.Ξ.

Μαλγασιακὸν χωρίον.

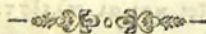
σίαν τοῦ κατηγορουμένου, ἐπέλωσι κενώσεις ταχεῖαι καὶ ἀφθονοί, ἡ ἀθωότης του βεβαιούται. ὁ δὲ κατηγορος πληροῦναι ἀποζημιώσιν ἥτις δὲν εἶναι μεγάλη· τὸ ἐναντίον ὅμως εἶναι πολὺ συνηθέστερον, ὁ κατηγορούμενος δηλαδὴ ἀποθνήσκει, καὶ τότε τὰ κτήματά του διαίρεσθαι εἰς τρία μερίδια· τὸ ἐν λαμβάνει ὁ ἡγεμών, τὸ ἄλλο οἱ ἀξιωματικοί, τὸ δὲ τρίτον ὁ καταμνηστής. Τὰ ἔθνη τῆς ἀνατολικῆς πλευρῆς τῆς νήσου, τῶν ὁποίων περιεγράψαμεν τὰ ἔθνη, εἶναι σήμερον ὑποτελῆ ἔθνους ἰσχυροῦ, τοῦ ὁποίου οἱ εὐρωπαῖοι δὲν γνωρίζουσιν ὄνομα εἰμὴ πρὸ πεντήκοντα περίπου ἐτῶν. Οἱ Χόβοι, ἀλλοτε συνεσταλμένοι εἰς τὸ μεσογαϊότερον τῆς νήσου καὶ περιφρονοῦμενοι ὑπὸ τῶν ἄλλων Μαλγασίων, κατέστησαν ἀπὸ τινος χρόνου τὸ ἰσχυρότερον ἔθνος τῆς Μιδαγάσκας. Εἶναι δὲ μαλαίσιοι τὴν καταγωγὴν καὶ διετήρησαν τοὺς φυσικοὺς καὶ ἡ

τοῦ ψεύδεσθαι, ἔστω καὶ διὰ νὰ ἀπατήσῃ τις τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος. Ἡ πρωτεύουσα τῶν Χόβων ὀνομάζεται Τανααρίζα ἥτοι αἱ χίλια καλύβαι. Αἱ ὁδοὶ τῆς εἶναι στενὰ καὶ ἐλικοειδεῖς· καὶ αἱ πλείσται τῶν οἰκιῶν εἶναι μικραὶ καὶ ὅλως ἀτέλως κατασκευασμένα. Οὐδὲν ἦττον εἶναι αἱ ἀρισταὶ τῆς ὅλης νήσου. Ἀπὸ πρῶτας οἱ πωληταὶ τῶν παντοειδῶν τροφίμων εἰσβάλλουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ, καθὼς εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀναγγέλλουσι τὰ ἐμπορεύματά των γεγωνυῖα τῇ φωνῇ. Ἀκατανόητος ἡμῶς εἶναι ἡ ἀκαθαριότης τῶν κραιπάλειων. Ὁ βοῦς, τὸν ὅποιον οἱ Χόβοι δὲν ἐκδέχονται, δότι τρώγουν καὶ τὸ δέρμα του, ὡς ὅλοι οἱ Μαλγασιοὶ, κεῖται ἐξηπλωμένος ἐπὶ ψάθης ὅτου κατακρεουργεῖται εἰς ἐλάχιστα τεμάχια, πωλούμενα λιανικῶς· ἐπειδὴ δὲ δὲν καθαρίζονται τὰ ἐντόσθια του, ἐκπέμπει δυσωδίαν ἀπόρητον. Μεταξὺ τῶν

τροσίμων συγκαταλέγονται καὶ αἱ ἀκρίδες, τὰς ὁποίας συλλέξαντες, βράζουσιν ὀλίγον, ἔπειτα ξηραίνουσιν εἰς τὸν ἥλιον, μετὰ ταῦτα λιμιζοῦσιν ἐπανειλημμένως διὰ νὰ χωρίσωσιν ἀπὸ αὐτῶν τὰ πτερὰ καὶ τοὺς πόδας τῶν, καὶ τελευταίον, οὕτως ἐχούσας, πέμπουσιν εἰς τὴν ἀγοράν. Τρώγονται δὲ ἀπὸ τηγαλισθῶσι, καὶ οἱ Μαλγάσιοι βεβαιοῦσιν, ὅτι ἔχουσι τὴν γεῦσιν τῶν καριδῶν.

Τὸ τάλληρον, τμηθὲν εἰς 60 τεμάχια, ἀναπληροῖ τὰ μικρὰ χαλκᾶ νομισμάτια, τὰ ὅποια δὲν εἶναι ἐκεῖ ἐν χρῆσει. Πρὶν δὲ λάθωσι τὰ τεμάχια ταῦτα, οἱ Χόβοι πάντοτε τὰ ζυγίζουσι, διὰ νὰ βεβαιωθῶσιν, ὅτι τὸ τάλληρον ἐκόπη εἰς ἴσα μέρη. Τὰ τροφίμα εἶναι τοσοῦτον εὐθύνᾳ εἰς Ταναναρίδαν, διὰ τὴν δυσκολίαν τῆς ἐξαγωγῆς, ὥστε μὲ 40 φράγκα κατὰ μὴνα εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ θρέψῃ δέκα ὑπέρτατος καὶ νὰ ζήσει καθὼς ζῆ εἰς τὴν Εὐρώπην μὲ 2,000 φράγκα. Οἱ ἐργάται τῆς Ταναναρίδας εἶναι ἀρκετὰ ἐπιτηδαιοί, καὶ μάλιστα οἱ χρυσοχοί.

Ἄν ἡ Μαδαγάσκᾳ εἶναι ἡ Μεμουθιάς τοῦ Πτολεμαίου, ἀδηλον αἱ δὲ πρῶται ἀσφαλεῖς περὶ τῆς νήσου ταύτης εἰδήσεις εὐρίσκονται εἰς τὰ Γεωγραφικὰ συγγράμματα τῶν Ἀράβων, οἵτινες κατὰ τὴν ἐξοδόμην ἑκατονταετηρίδα κατεστάθησαν εἰς τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν αὐτῆς. Πρῶτος εὐρωπαϊὸς συγγραφεὺς μνημονεύσας αὐτῆς εἶναι ὁ Μάρκος Πόλος, ὅστις ἐν τῇ τρικαιδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι ἀνέφερε τὸ ἕκτοτε ἐπικρατήσαν ὄνομα (Μαδαϊγάσκᾳ) τῆς χώρας ταύτης, τὴν ὁποίαν οἱ ἐγγήριοι καλοῦσι Τανιβὲ ἤτοι μεγάλην Γῆν. Οἱ ἐν ἔτει 1497 περιπλεύσαντες τὴν Ἀφρικὴν Πορτογάλοι, δὲν προσωρμίσθησαν εἰς Μαδαγάσκᾳ εἰμὴ ἐν ἔτει 1506, ἕνεκα τρικυμίας. Οἱ Γάλλοι κατεστάθησαν πρῶτοι εἰς αὐτὴν περὶ τὰ μέσα τῆς 17 ἑκατονταετηρίδος, ἀλλὰ τὰ καταστήματα τῶν δὲν ἠδουκίμησαν ἀπὸ δὲ τῶν ἀρχῶν τῆς παρούσης ἐπεχείρησαν καὶ οἱ Ἄγγλοι νὰ καταλάβωσι τινὰ αὐτῆς μέρη καὶ νὰ διαδώσωσι, δι' ἀποστόλων, τὸ Χριστιανικὸν θρήσκευμα καὶ ἴσως ἐπὶ τέλους τῶν ἡμερῶν νὰ εὐνοηθῶσιν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν. Κατὰ τὸ παρὸν, ὡς προείπομεν, ἀληθεῖς κύριοι αὐτῆς εἶναι οἱ Χόβοι, ἐπιτυχόντες τὴν ὑπεροχὴν ταύτην διὰ τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν Ραδάμ, ὅστις ἐδολορονήθη τῷ 1828 ὑπὸ τῆς συζύγου καὶ διαδόχου του Ραναυάλης.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΝΑΣΚΑΦΗ.

Εἰς τὸ περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἐργασιῶν ἀρθρίδιον τοῦ ΝΖ. φυλλαδίου τῆς Πανδώρας, ὀφείλομεν, ἀκριβεῖς χάριν, νὰ ἐπανορθώσωμεν ἓν παρῶραμα. Ἡ μικρὰ ἀνευρεθείσα θύρα κείται τῷ ὄντι ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς εἰσόδου τῶν Προπυλαίων, ὡς μᾶς ἀπέδει-

ξεν ἐπίτηδες γενομένη καταμέτρησις, ἐν ᾗ κατ' ἀρχὰς ἡ ὄψις μᾶς εἶχε πείσει περὶ τοῦ ἐναντίου. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν μεταβάλλει, νομίζομεν, κατ' οὐδὲν τὸν χαρακτῆρα τοῦ περιέχοντος αὐτὴν προτειγίσματος, οὔτε καθιστᾷ καταληπτότερον πῶς ὁ Κινησίας ἐδύνάτο νὰ εὐρεθῇ ἐντὸς αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἡ Ἀκρόπολις ἐπολιορκεῖτο. Καὶ ἠκούσαμεν μὲν τὴν ἐνστασιν ὅτι ἴσως μὲν ὑπῆρχε τὸ τεῖχος τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἐφρουρεῖτο. Οὐ μόνον ὅμως εἶναι ἀπίθανον ὅτι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἤθελεν ὑποθέσει ὁ ποιητὴς ὡς ἐγκαταλελειμμένον ἐν ὄρα πολιορκίας τὸν πρῶτον προμαχῶνα τῆς ἀκροπόλεως, ἀλλὰ καὶ ῥητῶς λέγει ἡ Λυσιστράτη περὶ τοῦ Κινησίου.

α Τίς οὗτος οὐντὸς τῶν φυλάκων ἐστὼς ; π

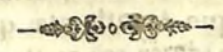
Ὅθεν, ὅπου διήλθεν ὁ Κινησίας ὑπῆρχον φύλακες, δηλαδὴ πρόσκοποι (sentinelles avancées), οἵτινες ἀδιαφόρως ἄφρονον νὰ παρέλθῃ μεταξύ των ἓνα μόνον ἄσπλον καὶ εἰρηνικὰς δεικνύοντα διαθέσεις πολίτην, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε τεῖχος, διότι αὐτὸ εἰς οὐδὲνα ἤθελε ποτὲ ἐπιτραπῆ νὰ τὸ ὑπερπιδῆσῃ.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχυσθῶσιν οἱ φύλακες οὗτοι (σκοποὶ, ὡς εἵπομεν, πεμπόμενοι νὰ περιπολῶσιν ἐκεῖ ἕνεκα τῆς πολιορκίας) μετὰ τῶν τακτικῶν πυλωρῶν, οὐδὲ νὰ ὑποτεθῇ ἐπομένως ὅτι οἱ πυλωροὶ εἶχον τὴν κατοικίαν τῶν πέραν τῆς θέσεως ὅπου ἵστατο ὁ Κινησίας, καὶ ὅτι ἐκεῖ ἦν ἡ πύλη τῆς ἀκροπόλεως. Διάφοροι ἐπιγραφαὶ εὐρέθησαν ἐν Ἀκροπόλει περιέχουσαι ἀναγραφὰς τῶν Πυλωρῶν τούτων. Ἀλλὰ παρατηρεῖται ἄ. ὅτι πᾶσαι εἰσὶ χρόνων ῥωμαϊκῶν, ὥστε, ἂν οὗτοι τῷ ὄντι ἐφύλακτον ἄλληλῃ πύλην ἀπὸ τὰς πέντε τῶν προπυλαίων, φαίνεται ὅτι καὶ ἡ πύλη αὕτη ἐπὶ Ῥωμαίων ἐγένετο. β'. Οἱ πυλωροὶ οὗτοι, κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς, ἦσαν δύο ἢ τρεῖς τὸν ἀριθμὸν, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἦναι οἱ αὐτοὶ μετὰ τῶν φυλάκων τῆς Λυσιστράτης, διότι δὲ φύλακες ἐγκαταλελειμμένοι εἰς μέρος προσιτὸν τῷ ἐχθρῷ, δὲν ἐδύναντο νὰ μείνωσι. γ'. Τινὲς τῶν ἐπιγραφῶν τούτων εἰσὶ γεγραμμέναι ἐπὶ στηλῶν, ὧν ἡ μὲν ἐντετειχισμένη, ἡ δὲ ἐστημένη κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς ἀκροπόλεως, παρὰ τοῖς νῦν ἀπομάχοις, ὅπου καθ' ἐκάστην πιθανώτερον γίνεται ὅτι διέβαινε ποτε ἡ πρὸς τὰ προπύλαια ἀνοδος. Ἄλλ' αἱ στηλαὶ ἐκεῖναι δύναται καὶ νὰ μετεκομισθῶσιν ἐκεῖ ἀλλαχόθεν. Μία ὅμως εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος, καὶ ἄλλη, ἣτις τοὺς πυλωροὺς ἀκροφυλάκας ὀνομάζει, εἶναι κεχαραγμένη ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τοίχου τῆς ἐσωτερικῆς πλευρᾶς τῶν Προπυλαίων. Ἄν οἱ Ἀκροφύλακες ἦσαν οἱ αὐτοὶ τοῖς πυλωροῖς, ἐφρούρουσαν προφανῶς εἰς τὰ προπύλαια· ἂν δὲ ἄλλοι καὶ ἀλλαχοῦ ἐφρούρουσαν, δὲν εἶναι προγενέστεροι τῶν Ῥωμαίων.

Μία τῶν ἐπιγραφῶν τούτων, ἡ ἐπὶ τῆς στηλῆς τῆς πρὸ τῶν ἀπομάχων, χρονολογεῖται δι' ἐπωνύμου ἀρχοντος Ροιμπτάλλα τινὸς βασιλέως. Ἰπῆρχον Ροιμητέλκαι, βασιλεῖς τοῦ Πόντου ἐπὶ Ἀντωνίωνων, καὶ ἄλλοι ὁμώνυμοι, βασιλεῖς τῆς Θράκης ἐπὶ Αὐγούστου. Ὁ Βοϊκίος (τ. 3 265) ἀπέδειξεν ὅτι ὁ ἐπώνυμος ἀρχὸν τῶν Ἀθηνῶν ἦτον ὁ Θράξ, καὶ ἡ ἐπιγραφὴ τῶν πυλωρῶν τὸ καθιστᾷ ἀναμφισβήτητον,

λεγουσα α ἐπὶ *Ροιμητάλκα* (ἀρχοντος, ὄτε) *Καί-
σαρ* Ἀυτοκράτωρ ἀνεδείχθη. Τότε λοιπὸν ἤδη ὑπῆρ-
χον *πυλωροί*. Περιέχει δὲ ἡ στήλη αὕτη καὶ ἄλλο
τι ἄξιον προσοχῆς. Πλαγίως τῆς κυριωτέρας ἐπιγρα-
φῆς, ὑπῆρχον ἄλλαι μεταγενέστεραι, διὰ μικροτέρων
γραμμάτων, καὶ ὡς παρέργως, κεχαραγμένα, ἀνα-
γραφῆ καὶ αὐταὶ πυλωρῶν, οἵτινες φαίνεται ὅτι κατ'
ἔτος μετέλλασαν. Ἡ μία φέρει « *Πυλωροὶ οἱ δεῖτες*
ἐφ' ὧν καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀναβάσεως ἐγένετο. » Ἡ
λέξις ἀνάβασις ἐξηγεῖται παρ' ὄλων τῶν λεξικογρά-
φων ὡς δηλοῦσα, τὴν πράξιν τοῦ ἀναβαίνειν, καὶ
ιδίως ἔλεγον ἐν Ἀθήναις, ἀναβαίνειν εἰς τὴν Ἀκρό-
πολιν (Ἀρποκρ. ἐν λέξ. Σκαφηφόροι), ὅθεν καὶ ἡ
ἐνδεκάτη τοῦ *Πυανεψιδῶνος* ἐλέγετο *Ἀνάβασις*, διότι
αἱ γυναῖκες ἀνῆρχοντο εἰς Θεσμοφορίαν (Ἡσύχ.). Ὁ
σοφὸς Μάξιερ ὁμοίως ὑποπτέυει μὴ ἡ Ἀνάβασις αὕτη
εἶναι ἡ αὐτὴ τοῦ ἰδίου Ὀκταβίου, οὐ τὴν στέψιν ὡς
ἐποχὴν ἀναφέρει ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή, ἀνάβασις εἰς τὴν
Ἀκρόπολιν μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην. Ἄλλ' ὁμο-
λογητέον ὅτι ἡ ἔκφρασις τὸ ἔργον τῆς ἀναβάσεως,
μᾶλλον φαίνεται σημαίνουσα ἐργασίαν τινά, ὥστε ἀνά-
βασις δύναται ἐνταῦθα νὰ ἔχη καταχρηστικῶς τὴν σημα-
σίαν ἀναβάθρας, ὡς ἡ λέξις ἀνοδος σημαίνει ἀμφοτέρα.
Τὰ ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ Νκαὶ τῆς Νίκης ἄλλοτε διακρι-
νόμενα ἔχην ἦσαν διπλᾶ, ἐλέγχοντα κατασκευὴν κλί-
μακος κατὰ δύο ἐποχὰς διαφόρους. Ἴσως ἡ μία, ἡ ἀρ-
χαιοτέρα, εἶναι ἡ τοῦ Αὐγούστου, ἡ δὲ νεώτερα, ἡ τοῦ
ἀρτίως ἀνακαλυφθέντος τοίχου, διότι ἀδύνατον εἶναι
ν' ἀποδώσωμεν τὴν ἀνεγερτὴν τοῦ βαναύσου τούτου
τοίχου εἰς χρόνους τοῦ Αὐγούστου, ἐφ' οὗ ἤκμαζεν
ἀκόμη ἡ τέχνη, εἰς χρόνους προγενεστέρους τῶν λαμ-
πρῶν ἔργων τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅτε μάλιστα καὶ ἡ ἀνε-
στραμμένη ἐκείνη ἐπιγραφή, μετ' ἄλλων δύο, ἐπί-
σις ἀνεστραμμένων, μαρτυροῦσι περὶ τοῦ ἐναντίου.
Ἡ ἐπιεικεστέρα κρίσις εἰς ἡν δυνάμεθα νὰ συγκατα-
νεύσωμεν ὡς πρὸς τὴν ἀρχαιότητα τῶν ἔργων τού-
των, εἶναι ὅτι, ἡ μὲν κλίμαξ εἶναι ἴσως ἡ ἀνάβασις
ἡ ἐπὶ Αὐγούστου· ὁ δὲ τοίχος μετὰ τῆς θύρας ὅτι
εἶναι τῶν χριστιανικῶν χρόνων. Ὡς ἀποδείξις τῆς μὴ
ταυτοχρόνου ταύτης οἰκοδομῆς τῆς τε κλίμακος καὶ
τοῦ τοίχου δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ τινες μι-
κροὶ βιβλιμίδες, αἵτινες, ἐτι ἀτελέστεραι τῆς μεγάλης
κλίμακος, κατέρχονται ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὴν θυρίδα,
ἀνεπιδεξιῶς οὕτω τὸ ἀρχαιότερον πρὸς τὸ νεώτερον
ἔργον ἐνοῦσαι. Γνωστὸν εἶναι καὶ ἀρχαῖόν τι νόμισμα
παριστῶν ἀκόμψως καὶ ἀτέχνως τὴν βορειοδυτικὴν
ὄψιν τῆς ἀκροπόλεως. Ἐπ' αὐτοῦ φαίνεται ὁ βρά-
χος, μετὰ τοῦ Παρθενῶνος τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς, καὶ
τῶν Προπυλαίων, ἀφ' ὧν φαίνεται μακρὰ κλίμαξ
κατερχομένη. Τὸ νόμισμα τοῦτο εἶναι τύπου ῥωμαϊ-
κοῦ, καὶ δὲν φαίνεται ἀπίθανον ἡ ἀναβάθρα ἐκείνη νὰ
ἦναι αὐτὴ ἡ ἐπὶ Αὐγούστου ἴσως οἰκοδομηθεῖσα, ἀν
καὶ τινες ὑπέλαβον ὅτι εἶναι ἡ μικρὰ ἡ ἀπὸ τοῦ μνη-
μείου τοῦ Ἀγρίππα πρὸς τὸ σπήλαιον τοῦ Πανὸς
κατιοῦσα. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ νομίσματος, ἐμπρὸς τῆς
κλίμακος οὐδὲν ἄλλο προτείχισμα φαίνεται, ὅπερ,
ἀν ἡ κλίμαξ ἐκείνη ὑποτεθῆ ὅτι εἶναι τῶ ὄντι ἡ τῶν
Προπυλαίων, ἀποδεικνύει, ὅτι ὅταν ἐκόπη τὸ

νόμισμα, ἡ μὲν ἀναβάθρα ὑπῆρχεν, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ τοίχος·
μετὰ τῆς θύρας.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΥΠΡῳ ΓΟΛΓΩΝ.

Ἡ πόλις Γόλγοι, ἡ τοσοῦτον παρὰ τε τοῖς Ἑλ-
λησι καὶ Ῥωμαίοις διὰ τὸν τῆς Ἀφροδίτης ναὸν διά-
σκησις, ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀρχαιολόγων μέχρι τοῦδε εἰς
ποῖον τῆς νήσου μέρος ἔκειτο εἶχεν ἀνακαλυφθῆ. Καὶ
ὁ μὲν κύριος Münter θεωρεῖ αὐτὴν ὡς τὴν Παλαίπα-
φρον, νῦν δὲ Κούκλια, ἐκ τινος τῶν ἀρχαίων βασι-
λέων τῆς Νικοκλέους ὀνομασθεῖσα Νικόκλια, καὶ κατ'
ἁποκοπὴν τοῦ Νι καὶ προσθέσει ἐνὸς διγμάματος Κού-
κλια, ἄλλοι δὲ τὴν Καρπασίαν· ἦτοι ὁ μὲν εἰς τὸ ἐν
τῆς νήσου ἄκρον θέτει αὐτὴν ἀνευ οὐδεμιᾶς βάσεως,
οἱ δὲ εἰς τὸ ἄλλο. Ταῦτα μᾶς ἀποδεικνύουσιν ἅπαντα,
ὅτι ὄλως ἡ πόλις ἦτον ἄγνωστος. Ὁ Mannert λέ-
γει μετὰ μεγίστης ἀμφιβολίας ὅτι ἔκειτο πλησίον τοῦ
Ἰδαλίου, καὶ εἶναι ὁ μόνος ὅστις μᾶλλον τῶν ἄλλων
ἐπλησίασεν εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὡς κατωτέρω θέλομεν
ἀποδείξει. — §. Ἐρευνήσαντες συντόμως περὶ ταύτης
τῆς πόλεως εὑρομεν αὐτὴν ἐν τέταρτον βορειανατο-
λικῶς τῆς Ἀθιένου, κώμης ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ
Λάρνακος καὶ Λευκωσίας, Γόργους ὑπὸ τῶν περιοι-
κούντων καλουμένην, κατ' ἐναλλαγὴν γραμμᾶτος τοῦ
λ εἰς ρ, ὅπερ συχνότατα οἱ Αἰολοδορίζοντες πράττω-
μεν, λέγοντες τὸ ἀλμυρὸν ἀρμυρὸν καὶ τὰ τοιαῦτα.
Στέφανος ὁ Βυζάντιος λέγει. « Γόλγοι πόλις Κύ-
πρου ἀπὸ Γόλγου τοῦ ἠγησαμένου τῆς Συκυωνίων ἀ-
ποικίας. Λέγεται καὶ Γόλγον οὐδετέρως, ἀφού καὶ Γολ-
γία, ἡ Ἀφροδίτη. » Φαίνεται δὲ ὅτι ἔγεινεν ἡ ἀποικία
αὕτη, καθ' ἂν χρόνον οἱ Ἕλληνες τὰς μεγάλας, εἰς τε
τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, Ῥόδον, Κύπρον καὶ τὰς λοιπὰς
νήσους τὰς παρὰ τὴν Ἀσίαν, ἔκαμαν ἀποικίας.
Ὁ δὲ Πausanias εἰς τὰ αὐτοῦ Ἀρκαδικὰ τὸν ἀρ-
χαιοτάτον λέγει ὅτι εἶχεν ἐνταῦθα ἡ Ἀφροδίτη ναόν.
« Καὶ Πάφου Ἀγαπήνωρ ἐγένετο οἰκιστὴς, καὶ τῆς
Ἀφροδίτης κατασκευάσατο ἐν πόλει Πάφου τὸ ἱερόν·
τέως γὰρ ἡ θεὸς παρὰ Κυπρίων τιμὰς εἶχεν ἐν Γόλγοις
καλουμένῳ χωρίῳ » Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεόκριτος, Βιδυλ.
15. 100, ναὸν ἐπίσης ἐν Γόλγοις ὑπαινίσσεται διάση-
μον τῆς Ἀφροδίτης.

Δέσποινα ἡ Γόλγοντα καὶ Ἰδαλίον ἐφίλασας.

— Ἀφροδίτα.

Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Σχολιαστὴν αὐτοῦ,
νὰ καλέσῃ Ἀδώνιδος καὶ Ἀφροδίτης υἱὸν τὸν Γόλ-
γον. « Γόλγοι πόλις Κύπρου, ὀνομασθεῖσα ἀπὸ Γόλ-
γου τινὸς Ἀδώνιδος καὶ Ἀφροδίτης. » Καὶ ὁ Λυκό-
φρων δὲ διάσημον τὴν ἐν Γόλγοις τῆς Ἀφροδίτης ἔδραν
λέγει.

Πέμπτοι τέταρτοι γαίαν, ἴζονται θεᾶς
Γόλγων ἀνάσσης.

Ὁ δὲ Κάτουλλος εἰς τὸ 37 αὐτοῦ ἐπιγράμμα, ὄλα

σχεδὸν τὰ ἐν Κύπρῳ τῆς Ἀφροδίτης ἀναφέρει ἱερά, καὶ μετ' αὐτῶν τὸ ἐν Γόλγοις, πλὴν τῆς Πάφου.

Quae sanctum Idalium, uriosque apertos colis, quaeque Amathunta, quaeque Golgos.

Εἰς δὲ τὸ ἐπιθλάμιον τοῦ τε Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος, τὸ Ἰδαλίον καὶ τοὺς Γόλγους ὁμοῦ ἀναφέρει

Quaeque regis Golgos, quaeque Idalium frondosum.

Ταῦτα πάντα τὰ τεμάχια, ἅπερ πάντοτε πλησίον τοῦ Ἰδαλίου θέτουσι τοὺς Γόλγους, ἔδωκαν εἰς ἡμᾶς τὴν ἀφορμὴν πλησίον αὐτοῦ ν' ἀναζητήσωμεν τὴν πόλιν, διότι ὁ μὲν Θεόκριτος Ἰδαλίον καὶ Γόλγους λέγει, ὁ δὲ Κάτουλλος **Golgos et Idalium**, εἰς τὸ ἄλλο ὅμως τεμάχιον μακρότερον, καὶ τοῦτο διότι οὕτω ἀπῆται τὸ μέτρον. Καὶ τῶ ὄντι 1 ½ μίλιον ΝΑ. αὕτη τοῦ Ἰδαλίου κεῖται, ὡς καὶ 2 μίλια ΒΑ. Λάρνακος. Ἡ πόλις αὕτη πολιτικῶς φαίνεται ὅτι οὐδεμίαν ἔλαβεν ἐπίδοτον, καὶ διὰ τοῦτο οὐδόλως παρὰ τῶν συγγραφέων ὡς τοιαύτη ἀναφέρεται ἢ δ' αὐτῆς ἐπιστημότης εἰς τὸν τῆς Ἀφροδίτης συστάται ἀρχαίον ναόν, ἐξ οὗ καὶ ἡ θεὰ τὸ τοῦ τόπου ἔλαβεν ὄνομα Γολγία καλουμένη. Καὶ ὅτι μὲν ἦτο μικρὰ οὐ μόνον τὰ παρὰ τοῦ Παυσανίου εἰρημένα τὴν χαρακτερίζουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ νῦν σωζόμενα εἰρείπια. Κεῖται δ' ἐπὶ λοφίσκου τινὸς ἐκτεταμένον ἔχουσα ὀρίζοντα, καὶ ὑπ' αὐτὴν ὑπόκειται τὸ τῆς Μεσσαυρίας πεδίον, ὅπερ μὲν τὸ τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὴν εὐφορίαν, ὡς λέγει ὁ Αἰλιανὸς, ἀντικρίνεται. Καὶ εἶναι θαῦμα πῶς ἐν καλῇ οὕτῃ θέσει δὲν κατέστη μία τῶν ἐπιστήμων τῆς Κύπρου πόλεων ἄλλ' ἀφ' ἐνὸς μὲν ἢ γειτονίαις τῆς Σαλαμίνος. ἀρ' ἑτέρου δ' ἢ τοῦ Κιτίου καὶ ἄλλων πόλεων ἐμπόδισαν τὴν αὐτῆς ἐπίδοσιν. — §. Περιελαμβάνετο ἐντὸς τείχους περὶ τὰ ἐξ ἔχοντος στάδια περίμετρον τοῦτου καθ' ὅλα τὰ μέρη ἔχνη φαίνονται, καὶ μάλιστα τὸ νοτιοδυτικὸν σώζει ἔτι μικρὰ λείψανα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας, τὰ ὅποια μετ' ὀλίγον θέλουσιν ἐκλείψει, διότι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀθιένου ἐντεύθεν μεταφέρουσι τοὺς ἀναγκάσιους διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν οἰκιῶν τῶν λίθους. Πρὸς τὸ ΝΑ. μάλιστα μέρος φαίνονται ἔχνη μιᾶς πύλης, εἰς δὲ τὸ μέσον τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἅπαντες οἱ γεραίτεροι τῆς κώμης κάτοικοι καὶ ἑτέραν μεγάλην πύλην ἐνθυμοῦνται. Ἀλλὰ ποῦ ἔκειτο ὁ τῆς Ἀφροδίτης ναός; Πιθανὸν εἰς τὸ νότιον τῆς πόλεως μέρος, διότι ἐκεῖ ὑπάρχουσι πολλοὶ σωροὶ λίθων, καὶ μάλιστα πολλῶν καλῶς ἐργασμένων, ἐνῶ εἰς τὰ ἄλλα αὐτῆς μέρη σποράδην τοιοῦτους βλέπομεν, ὑπὸ τῶν χωρικῶν συναθροισθέντας, ὡς σπειρομένης ὑπ' αὐτῶν ἀπάσης τῆς πόλεως. Ἦτον εὐχῆς ἔργον μικρὰ τις νὰ ἐγίνετο ἀνασκαφῆ, καὶ ἀναμφισβόλως πολὺτίμα θέλουσιν εὐρεθῆ λείψανα.

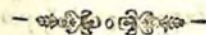
Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ πόλις μόνον ἐντὸς τῶν τειχῶν περιωρίζετο, διότι κύκλωθεν αὐτῶν ἐκτὸς, πολλὰ βλέπομεν ἀρχαίων οἰκοδομῶν εἰρείπια.

Ἐν αὐτῇ δὲν ἀπαντῶμεν εἰρείπια νεωτέρων χρόνων καὶ φαίνεται ὅτι ἡ πόλις ἔκπαλαι κατεστράφη. Εἰς τὸ δυτικὸν αὐτῆς μέρος σώζονται ἔτι λείψανα τῶν ὑδραγωγείων τῆς, ὧν περὶ τὰ ὕδατα ἐκ τῶν κήπων

τῶν πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Λάρνακος, Καρούντα νῦν καλουμένων, ἐφέροντο.

Ἐκτὸς τοῦ φρουρίου πολλὰ εὐρέθησαν ὡς καὶ ἤδη εὐρίσκονται ἀγαλμάτια ἐξ εὐθραύστου λίθου, ἔτι δὲ καὶ πλῆθος πηλίνων ἀγγείων, ὄχι ὅμως ἀπάντων καλῶς κατεσκευασμένων. Οἱ πρεσβύτεροι τῆς κώμης μ' ἐβεβαίωσαν ὅτι εὗρον πελώριον τι ἐντὸς τοῦ τείχους ἀγαλμα, οὐ περ μὴ γνωρίζοντες τὴν ἀξίαν τὸ κατεσύντριψαν. Μεταξὺ δ' Ἀθιένου καὶ Γόλγων πλῆθος κατ' αὐτὰς εὐρέθησαν ἀγγείων, ἅτινα οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὰς κηδείας τῶν μετεχειρίζοντο ἴσω, κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ὑπῆρχεν ἐργαστήριον πηλοποιίας. Ἦδη δὲ ἡ πόλις ἀντικατέστη διὰ τῆς παρακειμένης κώμης Ἀθιένου περὶ τὰς 250 ἔχουσα χριστιανῶν οἰκογενείας, εἰς τὴν γεωργίαν, καὶ τὴν τοῦ ἀγωγιάτου τέχνην ἐνασχολουμένων.

ΛΘΑΝΑΣΙΟΣ Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΓΗΘΜΝΗΜΑΤΩΝ

Ἄνεχδ' ὄτω γ.

Μόλις ἔφθασεν εἰς Νάυπλιον ἡ εἰδήσις ὅτι τὰ πλοῖα τὰ συνοδεύοντα τὸν βασιλέα ἐφάνθησαν παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, ἧτις οὐδὲ τὰ μέλη αὐτῆς ἴσχυε νὰ διοικήσῃ, φοβηθεῖσα μὴ, μαθοῦσα καθ' ὁδὸν ἡ Ἀντιβασιλεῖα τὴν γενομένην ἐν Ἀργεῖ σφαγὴν, ἐκπτοηθῆ καὶ ἀποτρέψῃ τὸν γέον Ἠγεμόνα τοῦ ν' ἀποβῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐβέβησεν ἀναγκαῖον νὰ προλάβῃ τὸν κίνδυνον. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ στείλῃ πρὸς αὐτὴν, νυπαρχοῦσαν ἐπι, ἐπιστολὴν, καὶ κομιστὴν χρέος ἔχοντα νὰ ὑποστηρίξῃ διὰ ζώσης τὰ γραφόμενα, δι' ὧν παριστάνοντο ὡς οὐδὲ κὰν λόγου ἄξια τὰ διατρέξαντα, ἂν καὶ εἶχον σφαγῆ 160. περίπου ἀνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία. Ποτὲ ἴσως τὸ ψεῦδος δὲν ἦτο τόσο χρήσιμον εἰς τὴν ταλαίπωρον Ἑλλάδα, ὅσῳ κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην ἐποχὴν!

Ἡ ἐπιστολὴ συγτάχθη ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργόν, καὶ κομιστῆς διωρίσθη ὁ γράφων τὰς ἀναμνήσεις ταύτας.

Μὲ ὁποῖαν σπουδὴν τὴν ἔφερον μόνος εἰς τὰ τρία σωζόμενα μέλη τῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ τὴν ὑπογράψωσι, καὶ μὲ πόσῃν, οὕτως εἰπεῖν, ἀδηφάγαν τὴν κατεβύθισα εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ θυλακίου μου! Ἐπεριπάτου, καὶ ἐπέβρον αὐτὴν διὰ τοῦ βραχίονος ἐπὶ τῆς παλλούσης καρδίας μου, καὶ τὴν ἔψαυον ἀνά πᾶν βῆμα, καὶ ἔστρεφον περὶ ἐμαυτὸν ἀδιακόπως τὰ βλέμματα, φοβούμενος μὴ πέσῃ, ἢ μὴ μετ' αὐτῆς ἀρπάσῃ ἄλλος φθονῶν τὴν τύχην μου.

Καὶ τῶν ὄντων ἡ τύχη μου δὲν ἦτο μικρὰ. Πρῶτος ἐγὼ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐμμελλον νὰ ἴδω τὸν βασιλέα τῆς, γέον, ὡραῖον, ὡς παριστάνετο, καὶ ἐρχόμενον νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τοὺς σπαραγμοὺς τῆς ἀναρχίας καὶ τὸ ὁ

νειδος τῆς ξενικῆς ἐπεμβάσεως. Χθὲς ἔτι ὁ Ζέρβας, ἀποτρέψας τὸ εἰσεῖον εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ναυπλίου ὑδωρ, δὲν μᾶς ἔφερον εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ ἴ ἀποθνήσκον τῆς δύψης, καὶ αἱ τρεῖς σημαῖαι τῶν Συμμάχων δὲν ἐκυματίζοντο ἀγέρωχοι ἐπὶ τοῦ Παλαμιδίου, ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπε νὰ πτερυγίζῃ ἔνδοξος ἢ κυανόλευκος σημαία;

Ὅπως λοιπὸν πιέζων καὶ ψαύων τὴν πολυτίμητον ἐπιστολὴν, ἔσπευδον πρὸς τὸν λιμένα διὰ νὰ ναυλώσω τρεχαντήριον.

— Πόσα θέλεις, ἠρώτησά τινα κυβερνήτην, διὰ νὰ μὲ ὀδηγήσῃς πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ νὰ μὲ φέρῃς πάλιν ὀπίσω;

— Ἐκατὸν πενήκοντα γρόσια, μὲ ἀπεκρίθη ἡμιθαλασσιὶ ὁ Σπετσιώτης.

— Ἐτοιμάσθητι λοιπὸν, καὶ ἀμέσως ἐπιστρέφω.

— Καὶ ἐπιστρέφων θὰ μὲ φέρῃς τὰ 150 γρόσια, ἐπανέλαβεν ὁ κυβερνήτης.

— Ὅα σὲ τὰ πληρώσω, ἀπεκρίθη, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν μας ἡ Κυβέρνησις.

— Ἡ ψωροκόσταινα! ἀνέκραξεν ὁ γέρον Σπετσιώτης, καὶ μ' ἔδειξε τὴν ῥάχιν του.

Ἦμην ὑπάλληλος, καὶ ἐκ πῶν συνταγματικῶν, καὶ μ' ἐφαίνετο ὅτι, προσβαλλομένης τῆς Κυβερνήσεώς μου, προσεβαλλόμεν ἑγὼ αὐτός.

Ἀπετάθην λοιπὸν πρὸς ἄλλον κυβερνήτην ἄλλὰ καὶ αὐτός, καὶ ὁ τρίτος τὸν ὅποιον ἐτόλμησα νὰ δοκιμάσω, μόλις ἀκούσαντες ὅτι τὸν ναῦλον ἔμελλε νὰ πληρώσῃ ἡ Κυβέρνησις, ἔστρεφον τὰ νῶτα καὶ μὲ ἄφινον σφίγγοντα τὴν ἐπιστολὴν μου.

Κατησχυμένοι ἐπανῆλθον πρὸς τὸν ἀρχηγόν μου.

— Δὲν ἀνεχώρητες, μὲ εἶπεν, ἀκόμη!

— Καὶ πῶς νὰ πληρώσω τὸν ναῦλον;

— Τίς ἢ χρεῖα νὰ τὸν πληρώσῃς τώρα; ὅταν ἐπιστρέψῃς τὸν πληρόνει ἡ Κυβέρνησις.

— Τὴν Κυβέρνησιν, ἀπεκρίθη, τὴν ὀνομάζουσι ψωροκόσταιναν, καὶ δὲν τὴν ἐμπιστεύονται οὔτε λεπτόν. Ἀφοῦ θὰ πληρωθῶν αὔριον ἢ μεθαύριον, τότε διὰ τί δὲν πληρόνεται σήμερον;

— Σήμερον! ἐπανέλαβεν ἀνυψώσας ἐκστατικῶς τὰς ὄφρυς ὁ Κ. Τρικούπης· σὺ μόνος παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐ γινώσκεις τὰ γινόμενα ἐν αὐτῇ;

— Ποῖα; ἠρώτησα μὲ ἦθος ἐπίσης ἄπορον.

— Δὲν ἠξεύρεις ὅτι δὲν ἔχει οὐδ' 150 λεπτά τὸ ταμεῖον;

Οἱ βραχιόνές μου κατέπεσον, καὶ οὐδ' ἐπέζον οὐδ' ἔβησαν πλέον τὴν ἐπιστολὴν.

— Ὑπαγε, μὲ εἶπε μετὰ βραχεῖαν σιωπὴν, εἰς τοῦ Κ. Ζαήμη, καὶ εἶπέ τον ὅσα μὲ εἶπες.

Ἀσθμαίνων ἔφθασα εἰς τοῦ Κ. Ζαήμη τὴν οἰκίαν. Καθήμενος ἐπὶ ἀνακλίντρον ὀθωμανικοῦ ὁ πολύμητις ἀλλ' αὐτάρεσκος ἐκεῖνος τῶν Πελοποννησίων Νέστωρ, ἀνερόσφει σοβαρῶς καπνόν, καὶ εἶχεν ἐστραμμένον τὸ βλέμμα ἐξώθεν τοῦ παραθύρου.

— Τί θέλεις πάλιν; μὲ ἠρώτησεν ἄμ' ἀκούσας τὰ βήματά μου· δὲν ἀνεχώρησες ἀκόμη;

— Ὡραία, ἀπεκρίθη, ἐρώτησις, τὴν ὁποίαν μὲ ἀπεύθυνε καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργός. Εἰς

τὸν τόπον μου ὄψαρια δὲν πιάνονται χωρὶς δόλωμα.

— Ἄν εἶχες περισσότερον πνεῦμα, ἐπανελάβεν ὁ φρονηματίας Πολοποννήσιος, θὰ ἔβλεπες ὅτι ἐνῶ ὑπέγραφα τὴν ἐπιστολὴν ἔσεια τὴν κεφαλὴν.

Εἶπε, καὶ τὰ ἄκρα τῶν χειλέων του διεστάλησαν ὑπὸ τὸν δασὺν μύστακά του, ὡς ἂν μὲ ἐμυκτῆριζεν ἐπὶ μωρία.

— Ὅτι ἐσεῖσατε τὴν κεφαλὴν, ἀπεκρίθη προσβληθεὶς ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν, τὸ ἴδιον ἐνόμισα ὁμως ὅτι τὴν ἐσεῖσατε, ἐπρόσθεσα μὲ πικρίαν, ἐνθυμηθέντες ὅτι ἐκεῖνη ἦτον ἡ τελευταία κυβερνητικὴ ὑπογραφή σας.

Ὁ κατηφῆς διοικητὴς τῆς Ἑλλάδος, συνοφρυθεὶς ἔτι μᾶλλον καὶ συναγαγὼν τὰ χεῖλη, ἔφερε τὸν καπνοπόρον σωλῆνα εἰς τὸ στόμα του, καὶ ἔστρεψεν, ὡς καὶ πρῶτον, τὴν κεφαλὴν.

Ἐγὼ δὲ ἰστάμην ἀνυμένων ἀπάντησιν.

Ἄλλ' αὐτός, ἐκδικούμενος τὴν τόλμην μου, δὲν ἀπῆντα.

— Ἐὰν ἔχῃς ὄρεξιν, μὲ εἶπεν ἐπὶ τέλους χωρὶς νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα πρὸς ἐμὲ, νὰ ἴδῃς μίαν ὄραν προτιτέρα τὸν βασιλέα, πλήρωσε ἀπὸ τὸ βαλάντιόν σου τὸ ταμεῖον δὲν ἔχει χρῆματα.

— Ἀξιώλογα! ἀπεκρίθη, καὶ ἂν μάθῃ τὴν σφαλγὴν τοῦ Ἀργου;

Μόλις μὲ ἤκουσε, καὶ ἀποτινάξας τὸν καπνοπόρον σωλῆνά του ἀνηγέρθη. Τὸ πρόσωπόν του ἐνέφαινε παράδοξον ἀδημονίαν, ἀδημονίαν ἀνθρώπου ὑπάρξαντος ἄλλοτε εὐπόρου, καὶ διαχειρισθέντος μεγαλοπρεπῶς πλουσίαν περιουσίαν, ἀλλὰ μὴ ἱκανοῦντος σήμερον νὰ δώσῃ οὐδ' 150 γρόσια.

— Ὑπαγε, ἀνεφώνησεν ὀργίλως, εἰς τοῦ Ζωγράφου, καὶ εἶπέ τον νὰ πληρώσῃ τὸν ναῦλόν σου ἀπὸ τὰς εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου.

Σημειωτέον ὅτι ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τὰ εἰσοδήματα τοῦ τελωνείου Ναυπλίου εἶχον προσδιορισθῆ διὰ τοὺς στρατιωτικούς, καὶ διὰ νὰ μὴ γίνῃ παρεκτροπὴ τις, εἶχον παραιτηθῆ εἰς τὴν ἄμεσον διαχείρισιν τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ.

Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Ἄννα εἰς τοῦ Καϊάφα, καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὸ Πραιτώριον, πειθόμενος σχεδὸν κατ' ἐμαυτὸν ὅτι Ἀρκαδίην αἰτῶ.

Ὁ Κ. Ζωγράφος, ἄλλος ἀμειδῆς καὶ σκυθρωπὸς Πελοποννήσιος, ἄμ' ἀκούσας με μὲ ἀπέπεμψε. Ἦως μετὰ ταῦτα κατεπεῖσθη νὰ μὲ δώσῃ διαταγὴν διὰ νὰ λάβω ἀπὸ τὸ τελωνεῖον τὰ 150 γρ. δὲν ἐνθυμοῦμαι. Ἐνθυμοῦμαι μόνον ὅτι ἔσφιγγον καὶ αὐτὴν πολὺ πλέον τῆς ἄλλης.

Ὀλόκληρον ὄραν, ὄραν ἀληθοῦς ἀγωνίας, κατέτριψα ἐν τῷ καταστήματι τοῦ τελωνείου, ἕως οὗ μετρήσῃ ὁ κυβερνήτης τὰ χάλκινα νομίσματα, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἄλλα τὸ ταμεῖον τὰ παρετήρει σχεδὸν ἐν πρὸς ἐν φοβούμενος μὴ ἦσαν κίβδηλα. Ταύτης ὑπολήψεως ἀπέλαυεν ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ!

Ἐπέβην τέλος πάντων εἰς τὸ τρεχαντήριον, καὶ στεναγμὸς βαθύς, ἐξελθὼν τοῦ στήθους μου, μὲ ἀνεκούφισε.

Κατὰ τὰς ὀδηγίας μου, ἔπρεπε πρῶτον νὰ ἴδω τὰ

μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, νὰ συνομιλήσω μετ' αὐτῶν περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς μου, νὰ διακοινώσω ἀκριβῶς ἀλλὰ κρυφίως αὐτὰ τὰ συμβάντα τοῦ Ἄργου, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἐγχειρίσω πρὸς τὴν Ἀντιβασιλείαν τὸ ἔγγραφον.

Μαθὼν τὴν νύκτα ἀπὸ πλοῖον Ἑλληνικόν, ἐκ τῶν μετσκομιζόντων τὰ βυζαδικὰ στρατεύματα, ὅτι ἡ Πρεσβεία εὐρίσκετο ἐπὶ κορβέτας γαλλικῆς, διέταξεν τὸν κυβερνήτην νὰ διευθυνθῆ τὸ πρῶτ' ἐπὶ αὐτήν.

Καὶ τῶντι τὸ πρῶτ' ἴδομεν μακρὰν ὄλα τὰ πολεμικὰ πλοῖα τὰ συνοδεύοντα τὸν βασιλέα, λοξοδρομοῦντα περὶ Ἐπίδαυρον τὴν Διμηρὰν διὰ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἐπειδὴ ἡ αὐρα ἦτο ἀντίπνοος.

Ὁ κυβερνήτης μου ἔστρεψεν ἀμέσως τὴν πύρρον πρὸς τὴν κορβέταν, καὶ δύο κωπηλάται, εἰς οὓς προσητέθη καὶ τρίτος, ὁ ἀνυπόμονος τῆς ἐπιστολῆς κοιμιστής, προσεβόηθον τὸν ἀνεμον.

Ὡς οἱ Ἑβραῖοι τὸν Μεσσίαν, οὕτω μὲ ὑπεδέχθησαν τὰ τρία μέλη τῆς Πρεσβείας, ἦτοι ὁ ναύαρχος Μισούλης, καὶ οἱ στρατηγοὶ Βότσαρης καὶ Πλαπούτας. Δάκρυα ἐκυκλοφόρουσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των, διότι πρὸ μηνῶν δὲν εἶχον λάβει οὐδ' ἐπιστολὴν οὐδὲ εἰδησίν τινα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος. Εἶχον ὅμως ἀμυδρὰν τινα ἰδέαν τῶν ἐν Ἄργει συμβάντων, δοθεῖσαν τὴν προτερῆαν πρὸς αὐτοὺς ἀπὸ πλοῖαρχου, καὶ περὶ αὐτῶν μ' ἐζήτησαν ἰδίως πληροφορίας, διότι ὡς μ' ἐβεβαίουν, ἡ Ἀντιβασιλεία ἦτο, μετὰ τὴν εἰδησιν αὐτὴν, εἰς ἄκρον ἀνήτους.

Κατὰ τὰς ὁδηγίας μου, ἐξέθεσα πρὸς αὐτοὺς ἀκριβῶς τὰ γενόμενα, καὶ ἐπρόσθεσα ὅτι διὰ νὰ τὰ μετριάσω κυρίως, ἤρχόμην φέρων ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Ἀντιβασιλείαν.

Ἡ Ἀντιβασιλεία, μὲ εἶπον, συμπλέει μετὰ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς φρεγάτας Μαδαγασκάρ' ἀνάμεινον λοιπὸν ὀλίγον νὰ ἐτοιμησθῶμεν καὶ θέλομεν παρακαλέσει τὸν πλοῖαρχον νὰ μᾶς στείλῃ διὰ τῆς λέμβου του.

Καὶ ὁ μὲν Μισούλης καὶ ὁ Βότσαρης ἐξυρίσθησαν καὶ ἐφόρεσαν ἐνδύματα καινουργέστερα καὶ καθαρότερα, ὁ δὲ Πλαπούτας ἠρέσθη νὰ βάλῃ ἀντὶ τοῦ λιγδωμένου φρεσίου του ἄλλο ἥττον λιγδωμένον.

Καὶ οὕτω μετέβημεν εἰς τὴν Μαδαγασκάρ'.

Μίλις ἐπλησιάσαμεν εἰς αὐτήν, καὶ συριγμὸς ὀξύτατος ἤχησε, καὶ τέσσαρες ναῦται καταβάντες παρετάχθησαν ἐκπύρωθεν τῆς κλίμακος, καὶ ἐπὶ κεφαλήσιν αὐτῆς ἀξιωματικοὶ ὑπεδέχθησαν τὴν Πρεσβείαν.

Ὁ Μισούλης, ὡς μόνος μετὰ τῶν συναδέλφων του ὁμιλῶν ξένην γλῶσσαν, τὴν Ἰταλικὴν, εἰδοποίησε τὴν Ἀντιβασιλείαν ὅτι ἀπεσταλμένος τις τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς ἔφερε πρὸς αὐτὴν γράμματα.

Καὶ μετ' ὀλίγον Ἄβελ, ἀνελθὼν εἰς τὸ κατὰστρωμα, ζήτησε λαβε τὴν ἐπιστολὴν, εἶπὼν μὲ ὅτι ἀφοῦ ἀναγνωσθῆ ἐν συνεδριάσει ἀπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας, θέλω προσκληθῆ νὰ καταβῶ πρὸς αὐτήν.

Ἐν τσοῦτῳ, πλεῖθος Βαυαρῶν μ' ἐπερικύκλωσαν, καὶ μὲ ἠρώτων περὶ Ἑλλάδος. Ἐκεῖ ἐγνώρισα καὶ

τὸν Σαπόρταν, καὶ τὸν Ρέξερ, καὶ τὸν Στέγγελ, καὶ ὄλους τοὺς ἄλλους Γερμανοὺς ὅσοι ἦσαν ἐπὶ τῆς φρεγάτας. Ὁ μὲν ἐπεθύμει νὰ μάθῃ ἐὰν εὐρίσκη χειρόματα εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι ἐλησμόνησε ν' ἀγοράσῃ εἰς Τεργέστην, ἡ δὲ ἐὰν τὰ παράθυρα ἔχωσιν ὑέλους ἢ χαρτί, ὡς εἶχεν εἰπεῖ ὁ στρατηγὸς Ἐϋδὲν, ἄλλος, ἐὰν ὑπάρχῃ φραγκοράπτης, καὶ τέταρτος ἐὰν σφάζωσι καθ' ἡμέραν κρέας, διότι ἦτο συνειθισμένος νὰ ἔχῃ πάντοτε ρόφημα εἰς τὴν τράπεζάν του.

Τινὲς μὲ ἠρώτησαν καὶ περὶ τῶν ἐν Ἄργει συμβάντων ἄλλ' ὅλοι ἐφαίνοντο κτεχόμενοι ἀπὸ ἀκάθεκτον ἐπιθυμίαν νὰ μάθωσι τι περὶ Κωλοκοτρόνου. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἐδόξαζον ὅτι ὁ γέρον τῆς Πελοποννήσου στρατηγὸς ἦτο ὑπερφύεσ τι ὄν, καὶ ὅτι, ὡς μὴ ἀγνωρίσας τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν, ἐμελλε ν' ἀντισταθῆ καὶ εἰς τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας τὴν ἐγκαθίδρυσιν. Οἱ πλείστοι τὸν ἐθεώρουσαν ὡς ἄλλον κύκλωπα μονόφθαλμον, ἀκαταμάχητον ἔχοντα δύναμιν, ἡ ὡς σατανὰν οὐροφόρον, δυνάμενον νὰ πατάξῃ διὰ τῆς οὐρᾶς του ὀλόκληρον τὴν Βαυαρικὴν στρατιάν καὶ νὰ καταβυθίσῃ αὐτὴν εἰς τὸν πόντον. Τοιοῦτος δὲ ἦτο ὁ τρόμος ὅστις κτελέμαθεν αὐτοὺς μάλιστα ἀκούοντες τὸ ὄνομά του, ὥστε, ὅταν τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ βασιλέως εἰς τὸ Ναῦπλιον, ὁ γέρον στρατηγὸς ἔστειλεν εἰς τὴν Μαδαγασκάρ' Βιτάλην τινα ἀξιωματικὸν διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀδειαν νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν, αὐτὴ, μετὰ πολύωρον σύσκεψιν, ὑπεξέφυγε τὴν ἀπάντησιν, χωρὶς κἄν νὰ ἰδῇ τὸν ἀγγελιαφόρον. Καὶ ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκε.

Καὶ ἀπῆντων μὲν εἰς ὄλας ταῦτα τὰς ἐρωτήσεις ἄλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἀγῶνα φρικτὸν κατέβαλλον εἰς τὸ νὰ ὑπερνηκῶ τὴν ἀκατάσχεστον κλίσιν μου εἰς τὸ νὰ διαρρήχθῃ γελῶν. Φοβούμενος δὲ μὴ ἐκλάβωσι κ' ἐμὲ ὡς Βεελζεβούλ, δὲν ἐτόλμησα νὰ εἶπω ὅτι πολλὰκις συνέφαγον καὶ συνέπιον μετὰ τοῦ Κωλοκοτρόνου.

Ἐνθὺ δὲ κατεγινόμεν εἰς ταῦτα, ἤκουσα τὴν φωνὴν ἐνὸς τῶν τριῶν πρέσβων καλοῦσάν με κατ' ὄνομα, καὶ στραφεὶς ἴδον καὶ τοὺς τρεῖς συνηγμένους ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ τὸν κλέταντά με, νεύοντά με νὰ πλησιάσω πρὸς αὐτοὺς.

Ἐσπευσα νὰ ὑπακούσω, καὶ ἴδον ἐν μέσῳ αὐτῶν νέον εὐζῶνον καὶ εὐειδῆ, φοροῦντα ἱμάτιον μακρὸν, κομψωμένον, καὶ πῖλον μαῦρον ὡς τὸν ἰδικόν μου.

Ὁ κλέστας με μὲ εἶπεν εὐθύς·

— Ἡ Μεγαλειότητός σου σὲ γυρεύει.

Καὶ μὲ παρουσίασεν εἰς τὸν βασιλέα.

Ὁλίγον ἔλειψε ν' ἀνακαγχάσω διὰ τὸν νέον τοῦτον τύπον τῆς ὀνομαστικῆς. Καὶ ὅμως, ἀποβαλὼν τὸν πῖλόν μου, ἐστάθην εὐθυτενῆς ὡς στρατιώτης, ἀναμένων τοῦ βασιλέως τὰς διαταγὰς.

Ὁ βασιλεὺς, ἀποκτιθεὶς πρῶτον πρὸς τὸν ναύαρχον ἠρώτησε ποῖαν ξένην γλῶσσαν ὁμιλῶ, καὶ μετὰ ταῦτα, διατάξας με γαλλιστὶ δις καὶ τρίς νὰ καλύψω τὴν κεφαλὴν, μὲ ἀπέτεινε εὐμενῶς τὸν λόγον.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς οὔτε τί μὲ ἠρώτησεν, οὔτε τί ἀπεκρίθην ἀμφιβάλλω μάλιστα ἀν ἀπεκρίθην δεόντως, τὸσῳ μὲ εἶχε καταπλήξει τὸ ἀπροσδόκητον τῆς παρουσιάσεώς μου εἰς τὸν βασιλέα.

Μετά τινῶν λεπτῶν συνδιάλεξιν ὁ βασιλεὺς ἀπε-
σώθη, καὶ πλησιάζας μετ' ὁ πλοίαρχος Κύριος Λάγεις,
ὁ μετὰ ταῦτα Πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας παρὰ τῆ Ἑλλη-
νικῆ Κυβερνήσει, τὸν ὁποῖον εἶχον γνωρίζει ἄλλοτε,
μ' ἔσυρεν ἀπὸ τοῦ βραχίονος, καὶ μετ' ἠρώτησε κατ'
ἰδίαν περὶ τῶν ἐν Ἀργεὶ συμβάντων· ἀλλὰ πρὸς αὐ-
τὸν, ὡς πρὸς ἀληθῆ φίλον τῆς Ἑλλάδος, ἐθεώρησα ἀ-
ναγκασιὸν νὰ ἀνακαλύψω, εἰ καὶ συνεσκιασμένως, τὰ
διατρέξαντα, διὰ νὰ ζητήσω τὴν συνδρομὴν του. Ὡς
ὁμιλῶν δὲ γαλλιστί, ὠνόμασα αὐτὰ ἐπὶ τέλους *une
petite action*.

— Comment, Monsieur, ἐσύριξε φωνὴ τις βρον-
τωδεστάτη καὶ στενωπεία εἰς τὴν ἀκοήν μου, εἰς
βαθμὸν ὥστε ἀνεσκήρτησα ἐντρομος, *vous dites qu'
une action a eu lieu à Argos, et vous oubliez que
vous nous disiez tout à l'heure le con-
traire?*

Ἡ φωνὴ αὕτη ἦτο τοῦ κόμητος Σαπόρτα, ὑπασι-
στοῦ τοῦ βασιλέως, ὅστις, διερχόμενος ἐκεῖθεν, ἤκουσε
μόνην τὴν τελευταίαν φράσιν μου.

Ὁμολογῶ ὅτι τὸ δῶρον τῆς ἀγγινοίας, ἢ τῆς περὶ
περὶ τοὺς λόγους ἐτοιμότητος, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος,
δὲν μ' ἐπέδαψιλεύθη ἀπὸ τὴν φύσιν· αἰ-
ωνίως, ἢ σχεδὸν αἰωνίως, ἢ προσφυῆς καὶ εὐφυῆς ἀπό-
κρισις παρουσιάζεταί· εἰς τὰ χεῖλη μου ἀπὸ παρελθῆ
ἢ ὥρα τῆς ἀπαντήσεως. Τότε ἀδημονῶ καὶ ὀδύρο-
μαι· ἀλλ' ἡ ἀγγίνοια δὲν ἀποκτᾶται διὰ τῆς ἀδη-
μονίας.

Φαντάσθητε τὴν ἀπελπισίαν μου! νὰ σταλῶ διὰ νὰ
παραστήσω ὡς οὐτιδανά τὰ ἐν Ἀργεὶ γενόμενα, καὶ
ἐγὼ νὰ τὰ κενώσω ὅλα κατὰ μῆκος καὶ πλάτος!

Εὐτυχῶς ὁ μικρὸς οἰκίσκος τοῦ ἐγκεφάλου μου ἐν ᾧ
ἐμφωλεύει ἡ ἀγγίνοια, δὲν ἠσθάνθη τότε τὰ συνήθη
τῆς δυσοκίας συμπτώματα· ἐν στοιχείῳ τοῦ ἀλφα-
βήτου, τὸ Φ. μὲ ἔσωσε.

— Ποῖον συμπλοκὴν λέγετε; ἠρώτησα μετ' ἤθος
ἐπιτηδευθὲν ἐπὶ τὸ ἀπορώτερον· δὲν ὠμίλου περὶ
συμπλοκῆς (*action*), ἀλλ' ἔλεγα ὅτι μικρὰ καὶ
ἀνάξιτα προσοχῆς εἶναι ἡ φατρία τοῦ Κωλοκοτρώνου.
(*c' est une petite faction*.)

— Enchanté, Monsieur, enchanté! Καὶ μ' ἐ-
χάδευσε θωπευτικώτατα ὁ ἀγαθὸς κόμης, καὶ παρ' ὀ-
λίγον νὰ μετ' φιλήσῃ.

Ὁ Κωλοκοτρώνης ἦτο, διὰ νὰ εἶπω φραγκικώτερον,
ὁ πνιγαλιὸν τῶν Βαυαρῶν.

Ἡ Ἀντιβασιλεία, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστο-
λῆς, ἐνόμισε περιττὸν νὰ μετ' ἐζητήσῃ πολλὰς πληρο-
φορίας· μ' ἐπρότρεψε μόνον νὰ μείνω μετ' αὐτῆς.
Ἀλλ' ἐγὼ, καταφλεγόμενος ἀπὸ θερμὴν ἀνυπομονη-
σίας, διὰ νὰ ἐπανέλθω τὸ ταχύτερον καὶ διακηρύξω
εἰς Ναύπλιον ὅτι ἴδον τὸν βασιλέα καὶ συνωμίλησα
μετ' αὐτοῦ, ἐπροφασίσθη ὅτι ἤμην διατεταγμένος νὰ
ἐπιστρέψω. Λαβὼν τότε ἀπάντησιν ἔγγραφον, ἀπεχαι-
ρέτισα καὶ τοὺς Ἀντιβασιλεῖς, καὶ τοὺς πρέσβεις, καὶ
τοὺς νέους γνωρίμους μου, καὶ τὰς ὥραις καὶ φιλομει-
δεῖς θυγατέρας τοῦ κόμητος Ἀρμανσπέργου, καὶ πλήρως

ἐλπίδων καὶ χαρᾶς ἐπέβην εἰς τὸ πλοιαίριόν μου, καὶ
συγκωπηλατῶν ἐφθάσα εἰς Ναύπλιον.

Ἦτο τότε μεσονύκτιον, καὶ αἱ πύλαι τοῦ φρου-
ρίου ἦσαν κλεισταί· ἀλλὰ μόλις ἐπέδειξα τὴν βασι-
λικὴν διαταγὴν, καὶ αἱ πύλαι ἠνεφύχθησαν, καὶ ἐγὼ
εἰσέβην ἐν θριάμβῳ.

Ἐξήντισα ἀμέσως καὶ κυβερνήτας καὶ ὑπουργοὺς,
οἵτινες ἐκοιμῶντο βαθεῶς ὡς ἐμελλον νὰ κοιμηθῶσι
μετὰ ταῦτα καὶ αἱ ἐλπίδες μας, καὶ . . . . .

N. Δ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ,

Δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν Ἀμάθειαν
καὶ εἰς τὴν Ἀθηναίαν τὸ 1851

ὑπὸ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Θ. ΞΕΝΟΥ.

Ἐν Λονδίῳ. 1851. Τιμ. σελ. 15.

Ἡ ἐν Λονδίῳ Παγκόσμιος Ἐκθεσις ὑπῆρξεν ἀναν-
τιρρήτως τὸ ἀξιολογώτερον γεγονός τῶν τελευταίων
τούτων χρόνων, οὐχὶ τὴν διὰ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἐ-
πιχειρήματος ἢ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγωγὴν τῶν ἀρι-
στοτεχνιμάτων τῆς τέχνης τῶν δύο ἡμισφαιρίων, ὅσα
διὰ τὴν συγκρότησιν αὐτῆς ἐν μέσῳ τοῦ κραταιότε-
ρου καὶ πλουσιωτέρου τῆς Εὐρώπης ἔθνους, ὡς συμ-
βόλου εἰρήνης καὶ ἀρμονίας τῶν ἐθνῶν, ὅπως λέγει
καὶ οὐφυῆς συγγραφεὺς (σελ. 7.) οὗτινος ἀναγγέλλομεν
ἀνωτέρω τὸ πόνημα.

Περὶ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἔγραψε πολλάκις ὁ τύ-
πος τῆς Ἑλλάδος ὁ τε πολιτικὸς καὶ ὁ φιλολογικὸς·
ἀλλ' αἱ περιγραφαὶ ἦσαν ἐξ ἀνάγκης σύντομοι, ἐνίοτε
δὲ καὶ ἐπιπόλαιοι, χορηγοῦσαι μὲν πρὸς τὸν ἀναγνώ-
στην ἀμυδράν τινα ἰδέαν τοῦ μεγαλοεργήματος, με-
κρὰν δὲ καὶ ἀτελεῆ πορίζουσαι τὴν πληροφορίαν πρὸς
τοὺς περὶ τὰς τέχνας ἀσχολουμένους.

Ἄλλ' ὁ Κ. Στέφανος Θ. Ξένος, νέος Ἕλλην διατρί-
βων ἐν Ἀγγλίᾳ, φέρων ὄνομα ἀσπικτὸν παρ' ἡμῶν
διὰ τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ θεοῦ Ἑμμανουὴλ τὰς
ὑπὲρ πατρίδος θυσίας καὶ ὑπηρεσίας, ἐνόησας τὴν ἐλ-
λειψὴν ταύτην, καὶ καθαρὸν σκοπὸν προτιθεῖς, ὡς
λέγει ἐν τῇ ἀγγελίᾳ αὐτοῦ, τὸ ἐθνικὸν ὄφελος, ἀ-
νέλαθε τὸ δυσχερὲς τῶντι ἔργον τῆς λεπτομεροῦς
περιγραφῆς καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλα συγκρίσεως τῶν
ἐπιτεθέντων κατὰ τὴν ἀληθῶς οἰκουμενικὴν ἐκείνην
σύνοδον, ἧ καὶ ἔφερον εἰς πέρας ἐπιτυχῶς ἐκδοῦς τό-
μον ὀγκώδη εἰς τέταρτον.

Πρὸς αὐτὸν ὁμῶς ἐπιθυμοῦντα πρὸ πάντων τὴν
ὠφέλειαν τῶν βιομηχάνων ὁμογενῶν, δὲν ἤρκει μόνη

ἡ περιγραφή ὅσα ἐξηκριβωμένη καὶ ἀν' ἡτό' ἠσθάνετο ὅτι αὐτὴ ἀδυνατεῖ νὰ μεταδώσῃ τὰς εἰδήσεις ἢ ἀντιλαμβανόμεθα διὰ μόνῃς τῆς ἡράσεως, καὶ, ὡς ὁ δραματογράφος ὅστις, ὅπως καταστήσῃ καταλληλότερον τὸ ἔργον τῆς φαντασίας αὐτοῦ, ὑποβοηθεῖ τὴν ἀντίληψιν διὰ τῆς ἐπὶ τῆς σκηνῆς παραστάσεως, προσέθηκε τὴν γραφίδα πρὸς τὴν ἐξιστόρησιν, προσθεὶς οὕτω πρὸς τὸ δυσχερὲς καὶ τὸ πολυδάπανον. Ἡ Παγκόσμιος ἔκθεσις τοῦ Κ. Ξένου περιέχει 400 περίπου εἰκόνας.

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἤρκεσεν εἰς τὴν φιλογένειαν τοῦ συγγραφέως. Γνωρίζων τὴν πτωχείαν τῆς ἰδίας πατοίδος, καὶ ἐνοῶν ὅτι δυσκόλως οἱ ἀποζώντες ἐκ τοῦ εὐτελοῦς προϊόντος τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἤθελον δαπανῆσαι ἢ ἀποκτήσωσι τὸ σύγγραμμα, δὲν ἐδίστασε νὰ ἐπανεξήσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ εὐεργετήματος, ἀφιερῶσας πεντακόσια ὄλα ἀντίτυπα εἰς τὰ δημοτικὰ Σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς ἐργοστασιαρχαὺς αὐτῆς.

Περὶ δὲ τῆς συγγραφῆς αὐτῆς λέγομεν ὅτι αἱ περιγραφαὶ εἰσὶν ἀκριβεῖς, ἡ διήγησις ἀφελῆς, καὶ ἀμυδρία πολλάκις ἢ ἄλλως δύσκολος μεταφρασις τῶν πρωτοτύπων ὄρων. Παρὰ τὸν ἐνθερμον πατριωτισμὸν ὁ συγγραφεὺς ἔχει καὶ φαντασίαν ἐνθερμον, καὶ μάρτυς τοῦ περὶ τῶν προϊόντων τῆς Ἑλλάδος Κεφάλαιον. Τὸ κατ' ἡμᾶς, ἐκτιμῶμεν τὰς περὶ τῆς Ἑλληνικῆς βιομηχανίας συμβουλὰς, καὶ συμμεριζόμεθα ἐσθ' ὅπου αὐτῶν. Ἀλλ' ὡς εἶπομεν καὶ ἄλλοτε ὁμιλοῦντες περὶ αὐτῆς ταύτης τῆς βιομηχανίας (φυλλάδ. ΜΔ'), αἱ τέχναι ἀμυδρῶσιν ὑπὸ μόνῃ τὴν σκιάν τῶν κοινωνικῶν ἀνισοτήτων διότι πρὸς τοῦτο ἀνάγκη καὶ πλοῦτου, καὶ βραχιόνων, καὶ, ὡς δὲν ἀγνοεῖ ὁ συγγραφεὺς, ἡ πατρὶς ἡμῶν στερεῖται δυστυχῶς ἀμφοτέρων.

Ἐν τῇ ἀμάρτημα εὐρίσκουμεν ἐν τῷ ἀξιολόγῳ τούτῳ πονήματι, τὴν περὶ τὴν καλλιπέειαν ὀλιγορίαν καὶ ὅμως τὸ κἄλλος συσκιάζεται συνήθως καὶ ταπεινοῦται ὑπὸ ἐνδύμα ἀτημελῆς, ξενοπρεπῆς καὶ χαυῖνον. Ὁ συγγραφεὺς, οὐχὶ μόνον δρέπεται ἀρθῶνως τῶν ξένων γλωσσῶν τὰς φράσεις, ἀλλὰ καὶ κλίσιν ἔχει πολλὴν πρὸς τὸ δημιουργεῖν λέξεις, πολλάκις μάλιστα ἀνευ ἀνάγκης. Οὕτω λέγει *συνεκλιματίσθησαν*, καὶ *ἀντελύπην*, καὶ *βορβορότερα βάρθηρα*, καὶ *γρικουρηγήματα*, καὶ *ἀπεκαρδιώθη*, καὶ *παγναῖον φῶς*, καὶ μάρτυς τῆς *διαμελιτικῆς* ἐκείνης θέσεως, καὶ ἄλλα, εἰς ἃ προσθετέον, καὶ τὸ *σφέλιτα*, καὶ τὸ *σιούραι*, καὶ τὸ *ἡμεροῦσια* συνεχῶς ἐπαναλαμβανόμενα, ἀντὶ τοῦ *σφέλιτα*, *σιούραι*, καὶ *ἡμερήσια*, καὶ τὸ *ἄρθρα* ἀντὶ τοῦ *εἶδη*, καὶ τὸ *ὑφὲν* τῶν περιεχομένων, καὶ τὸ *ἐπεχειρήσθην ὑπὲρ τῶν δυνάμεών μου*. Δημιουργίαν λέξεων δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπωμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς εἰμὴ ὅστικις οἱ θεσσαροὶ τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης δὲν ἐπαρκῶσιν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν νέων ἰδεῶν. Ἀλλὰ καὶ τότε τὸ ἔργον δεῖται καὶ πολλῆς προσοχῆς, καὶ πολλῆς κρίσεως.

Καὶ ὅμως ἡ ἐλλειψὶς αὕτη κατ' οὐδὲν ἐλαττοῖ τὴν ἀξίαν τῆς προθέσεως τοῦ συγγραφέως καὶ τῆς συγγραφῆς αὐτῆς. Ἡ ἐπιτυχία ὡς πρὸς τὰ πραγμα-

τικὸν εἶναι πλήρης, καὶ πληροστέρα ἢ ἐπιδοκιμασία τῶν ὁμογενῶν. Εἰθ' ἐξακολουθήσοι συναρμοζῶν τὸν κερδῶν μετὰ τοῦ λογίου Ἑρμοῦ!

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ι Σ

Ἀρ' οὐ αἰ ἐν Σελ. 258-259. ὀλίγα λέξεις περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀκρόπολιν ἀνασκαφῶν εἶχον ἐκτυπωθῆ, ἰδομεν ὅτι εἰς τῶν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ ἀξ' ἐπικίνου ἐπιστάσις ἐκδόντων τὸ δεῦτερον φυλλάδιον τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ Ψωμᾶ εὐρεθεισῶν ἐπιγραφῶν, ὁ Κ. Εὐστρατιάδης, ἐπραγματεύθη ἐν παραρτήματι τοῦ περιέχοντος αὐτὰς φυλλάδιου σπουδαίως τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπὶ Ροιμητῶν ἐπιγραφῆν ἀναφέρων, τὸ αὐτὸ περίπου περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς κλίμακος ἐξάγει συμπέρασμα. Προσθέτει δὲ καὶ ἀξίαν λόγου τινὰ πεπραθῆσιν ὡς πρὸς τὴν τοῦ τοίχου οἰκοδομήν, ἀναφέρων τὴν ὑπ' ἀρ. 521 τοῦ Θεσσαυροῦ τοῦ Βοικίου ἐπιγραφῆν, κατ' ἣν Σεπτίμιος τῆς Μικροκελλεῖνος ἀφιέρωσεν ἐκ τῶν ἰδίων τοὺς πυλῶνας τῆ πόλει. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη φαίνεται οὕτα, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Βοικίου, οὐχὶ ἀρχαιότερα τοῦ Σεπτίμιου Σεβήρου. Καὶ ἡ μὲν ἐκφρασις τοὺς πυλῶνας μᾶς φαίνεται ὀλίγον ἐφαρμοζομένη εἰς τὴν μικρὰν ἀνευρεθεισάν θυρίδα. Ἀλλ' εὐρίσκουμεν πιθανωτάτην τὴν γνώμην τοῦ Κ. Εὐστρατιάδου, ὅτι οἱ πυλῶνες οὗτοι, ὅπου δῆποτε καὶ ἀν' ἐκεῖνο, (ἴσως ἐξακολουθοῦσα ἢ ἀνασκαφὴ τοὺς ἀνακκλύψη ἀκόμη), καὶ συγγρόνως ὁ εὐρεθεὶς τοίχος καὶ ἡ θύρις, *κατεσκευάσθησαν ἐπὶ Οὐαλεριανοῦ (253-259 Μ. Χ.)*, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὰς εἰσοδὰς τῶν Γότθων ἐπαπειλούμενοι, πρῶτον ἤδη ἀπὸ Σύλλα, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ζώσιμος (I, 20), τὰ τῆς πόλεως τείχη οἰκωδύθησαν.

Ἵστε ὡς τελευταῖον ἀποτέλεσμα ὄλων τῶν μέχρι τοῦδε παρατηρήσεων καὶ σκέψεων παραδεχόμεθα μείχει νεωτέρας ἀποδείξεως, ὅτι ἀναβάθρα καὶ τοίχος εἰσὶν ἔργα οὐχὶ Ἑλληνικὰ, οὐδὲ ἔργα σύγχρονα, ἀλλ' ὁ μὲν τοίχος τῶν χρόνων τοῦ Οὐαλεριανοῦ, ἡ δὲ ἀναβάθρα τῶν τοῦ Ἀυγούστου. Πιστεύομεν δὲ μάλιστα ἤδη ὅτι ὁ Ἀγρίππας ἐδωρήσατο αὐτὴν εἰς τὰς Ἀθήνας, δι' ἃ καὶ τῷ ἀνηγέρθη παρ' αὐτὴν τὸ μέγα ἐκεῖνο μέγαι τοῦδε σωζόμενον βᾶθρον, τὸ εἰς ὄνομά του ἐπιγεγραμμένον.

ΛΕΞΙΓΡΙΦΟΣ.

Ἐν τῶν μελῶν τοῦ σώματος τὸ π ρ ὠ τ ὄ ν μ ο υ ἐκφράζει. Πλὴν τούτου τρυφερὰ μερὶς πολλάκις βλαπτομένη Παράγει, φεῦ! τὸ δεῦτερον ποῦ ὄλους μᾶς τραμάζει. Καὶ δι' αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος εἰς κτήνος καταβαίνει. Ἄν ἀπαρπύσῃς βέβαια τὴν ἀπειρον Ἀσίαν, ἢ ἀνακαλύψῃς τὸ ὄλον μ ο υ, ἰδὼν τὴν παραλίαν. Πλὴν, τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τὴν σήμερον δὲν φέρει. Εἰμὴ τι ζῶν ἀπ' αὐτοῦ παράγωγον ἐν μέρει.